

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Doc. PhDr. Jaroslav Potměšil, CSc.

Zpracovala:

Mgr. Iveta Ďuricová

Září 2006

SOUHRN

Název práce: Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života

Jméno a příjmení autora: Iveta Ďuricová

Studijní obor: Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených

Jméno konzultanta: Doc. PhDr. Jaroslav Potměšil, CSc.

Diplomová práce je zaměřena na boccii jako sportovní činnost ovlivňující kvalitu života osob s těžkým tělesným postižením. Podává a shrnuje poznatky o boccii jako sportovní činnosti. Seznamuje s kvalitou života osob s těžkým tělesným postižením a s možnostmi, jaké jim v této oblasti přináší boccia.

Teoretická část seznamuje s významem sportovní činnosti pro lidi se zdravotním postižením a jakým způsobem jim ovlivňuje kvalitu života. Vysvětluje pojmy integrace, kvalita života, socializace a zdravotní postižení. Zabývá se také otázkou významu sportu při socializaci a integraci lidí s tělesným postižením. Následuje charakteristika pojmu boccia camp a jeho význam v ucelené rehabilitaci. V další části podrobněji popisuje pravidla a historii hry boccia, herní systém v ČR a úspěšnost českých reprezentantů na vrcholových sportovních soutěžích.

Praktická část shrnuje informace zjištěné na základě dotazníkového šetření a řízeného rozhovoru. Výzkumný soubor pro dotazníkové šetření tvoří lidé z celé republiky, kteří se aktivně věnují boccie. Výzkum formou řízeného rozhovoru je charakterizován lidmi, kteří prošli dotazníkovým šetřením a boccii hrají alespoň osmnáct měsíců. Informace zjištěné na základě výzkumného souboru se týkají vlivu boccii na kvalitu života, sebeobsluhu a socializaci lidí s nejtěžším tělesným postižením.

Klíčová slova:

boccia, handicap, integrace, kvalita života, socializace, tělovýchovné jednoty, těžce tělesně postižený, ucelená rehabilitace

ABSTRAKT

Název práce:

Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života

Title:

**Boccia and follows with its meaning in coherent rehabilitation
and valuation quality of the life**

Cíl práce:

Poukázat na sport boccia, který může mít význam v ucelené rehabilitaci u těžce tělesně postižených lidí. Dále chci jistit, jakým způsobem boccia ovlivňuje kvalitu života u lidí s nejtěžším tělesným postižením.

Metodika:

Prostřednictvím dotazníku oslovit lidi s nejtěžším tělesným postižením, kteří se aktivně věnují boccie a z toho některé lidi, kteří hrají bocciu nejméně osmnáct měsíců, oslovit i řízeným rozhovorem. Získat a vyhodnotit informace týkající se vlivu boccie na socializaci, integraci a kvalitu života lidí s nejtěžším tělesným postižením.

Výsledky:

Přijmout či odmítnout obě hypotezy, že paralympijský sport boccia má kladný vliv na socializaci lidí s nejtěžším tělesným postižením a že tento sport jim zvyšuje kvalitu života. Výsledky přispějí organizacím věnujícím se lidem s těžkým tělesným postižením, ale i samotným lidem, kteří by se mohli věnovat boccie aktivně. Informují o vztahu boccie k socializaci, integraci, o vlivu tohoto sportu na kvalitu života lidí s nejtěžším tělesným postižením.

Klíčová slova:

boccia, handicap, integrace, kvalita života, socializace, tělovýchovné jednoty, těžce tělesně postižený, ucelená rehabilitace

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života zpracovala samostatně a použila jsem pouze literaturu uvedenou v seznamu bibliografické citace.

V Praze ..4..9..2006...

Mgr. Iveta Ďuricová

Iveta Ďuricová

Touto cestou děkuji doc. PhDr. Jaroslavu Potměšilovi, CSc. za odborné vedení práce, mnoho cenných rad, podnětů a poskytnutí cenných materiálů. Zvláštní poděkování patří i Ireně Hybšové za umožnění výzkumu a velkou podporu. Velké poděkování patří i Petru Horáčkovi, Mgr. Kláře Manouškové, Mgr. Janě Kolkové a dalším za poskytnutí odborných rad, zapůjčení cenných materiálů, celkovou pomoc a podporu při tvorbě diplomové práce.

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří budou pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení	Číslo OP	Datum vypůjčení	Poznámka

OBSAH

ÚVOD	10
1. SOUČASNÝ STAV MOŽNOSTÍ SPORTOVNÍHO VYŽITÍ LIDÍ S NEJTĚŽŠÍM TĚLESNÝM POSTIŽENÍM	12
1.1 SPORT OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	12
1.1.1 VÝZNAM SPORTU PŘI SOCIALIZACI OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	12
1.1.2 VÝZNAM SPORTU PŘI INTEGRACI OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	16
1.1.3 VLIV SPORTU NA KVALITU ŽIVOTA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	19
1.1.4 BOCCIACAMP A JEHO VÝZNAM V UCELENÉ REHABILITACI	23
1.2 BOCCIA	26
1.2.1 HISTORIE A VÝZNAM	26
1.2.2 ZDRAVOTNÍ KLASIFIKACE	29
1.2.3 HERNÍ SYSTÉM V ČR	35
1.2.4 ÚSPĚŠNOST ČESKÝCH REPREZENTANTŮ	49
2. CÍL A ÚKOLY PRÁCE, HYPOTÉZY.....	55
2.1 CÍL PRÁCE	55
2.3 ÚKOLY PRÁCE	55
2.2 STANOVENÍ HYPOTÉZ	56
3. METODIKA	57
3.1 METODICKÝ POSTUP ZÍSKÁVÁNÍ DAT	57
3.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	59
3.2.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU VZHLEDEM K NĚKTERÝM DEMOGRAFICKÝM ÚDAJŮM	59
4. VÝSLEDKY	63
4.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	63

4.2	<i>VÝSLEDKY ŘÍZENÝCH ROZHOVORŮ</i>	83
5.	<i>DISKUSE</i>	107
6.	<i>ZÁVĚR</i>	109
7.	<i>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</i>	112
7.1	<i>SEZNAM ODBORNÝCH PUBLIKACÍ A ČASOPISŮ</i>	112
7.2	<i>SEZNAM OSTATNÍCH ZDROJŮ</i>	115
8.	<i>PŘÍLOHY</i>	116
8.1	<i>SEZNAM PŘÍLOH</i>	116

*„Zdraví určitého člověka je co nejúžeji
spojeno a propojeno s kvalitou života“.*

David Seedhouse

ÚVOD

Ve světě i v naší společnosti žijí společně lidé zdraví a zdravotně postižení. Aby mohli lidé se zdravotním postižením prožít svůj život plnohodnotně, je nutné „zbořit“ jak architektonické, tak i psychické bariéry. V dnešní době se v naší společnosti daří celkem úspěšně bořit architektonické bariéry. U mnohých z nás stále zůstávají psychické bariéry, jejichž odstranění je pro společný život mnohdy důležitější než „všechny schody světa“ (Čejková, 2000, 80 s.).

Zdraví lidé si nepřipouští a snad ani nechtějí připustit, že existuje i jiný život, než prožívají oni sami. Většina z nás, jakmile se rozhodne např. pro určitou sportovní aktivitu, začne podle toho samostatně jednat. Lidé se zdravotním postižením se také mohou rozhodnout pro sportovní aktivitu, ale k realizaci svých rozhodnutí už potřebují naši pomoc. Je zapotřebí vytvořit jim takové podmínky, aby mohli své rozhodnutí naplnit. Většina lidí se zdravotním postižením nachází u spokojení svých sportovních aktivit v tělovýchovných jednotách (TJ) či sportovních klubech (SK) pro zdravotně postižené.

Lidé s tělesným postižením nejčastěji provozují své sportovní aktivity při internátních speciálních školách, lázeňských léčebnách a ústavech sociální péče. Tyto instituce jsou již přizpůsobené lidem s tělesným postižením, jejich areál má z velké části vytvořené podmínky i pro realizaci sportovních aktivit. Zřejmě proto se většina TJ či SK pro tělesně postižené nachází v areálech těchto zařízení.

Hlavním cílem institucí, jež pečují o tělesně postižené, je zkoncipovat takový rehabilitační plán, aby tito lidé měli co nejoptimálnější prognózy v dalším životě. Sportovní aktivity mají pozitivní vliv na zdravotní stav lidí s tělesným postižením, což souvisí i se zvyšováním kvality života.

Ve své práci jsem se zaměřila na problematiku osob s tím nejtěžším tělesným postižením. Sama jsem tělesně postižená po úraze. V roce 1993 jsem nastoupila jako

klientka do Ústavu sociální péče (ÚSP) pro tělesně postiženou mládež (TPM) Kociánka v Brně. Krátce po nástupu na Kociánku jsem se začala sama aktivně věnovat sportu. Jezdila jsem na národní i mezinárodní sportovní soutěže a pravidelně chodila na tréninky. Můj život se tím hodně změnil. Našla jsem smysluplnou volnočasovou aktivitu, která mě naplňovala. Sport mi pomohl zvýšit sebevědomí, najít si nové kamarády a kvalita mého života tím značně vzrostla.

Na Kociánce jsem poznala i sportovce s tím nejtěžším tělesným postižením. Tito lidé mají velmi omezený výběr sportovních aktivit. Většina lidí s nejtěžším tělesným postižením zvládá pouze jeden sport, tím je boccia. Než se u nás tento sport začal provozovat, často tito lidé neměli žádnou náplň volného času, jejich kvalita života byla nízká. Teprve boccia jim nabídla velké možnosti realizovat se, a to až na té nejvyšší úrovni (Paralympijské hry). Díky boccie se tito lidé naučí přijímat nejen výhru, ale i prohru, což považuji za jeden z velmi důležitých předpokladů pro úspěšnou integraci do společnosti (Peč, 2005, 32 s.).

Téma Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života je pro mě velmi blízké. Jak už jsem uvedla, v roce 1993 jsem nastoupila na Kociánku jako klientka a krátce po nástupu jsem se začala aktivně věnovat sportu. Od roku 1998 jsem vedla sportovní odpoledne pro děti ze speciální základní školy v areálu ÚSP pro TPM Kociánka.

Ve školním roce 2000/2001 jsem pracovala na Kociánce v TJ ÚSP Brno jako cvičitel tělesně postižené mládeže. V tomto období jsem vedla veškeré sportovní činnosti pro tělesně postiženou mládež, věnovala jsem se i trénování boccii. Tato sportovní činnost mě velmi zaujala.

Během studií na vysoké škole pomáhám na víkendových sportovních soutěžích pro tělesně postižené.

1. SOUČASNÝ STAV MOŽNOSTÍ SPORTOVNÍHO VYŽITÍ LIDÍ S NEJTĚŽŠÍM TĚLESNÝM POSTIŽENÍM

1.1 SPORT OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

1.1.1 VÝZNAM SPORTU PŘI SOCIALIZACI OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- **Socializace osob se zdravotním postižením**

Pojem socializace

Socializací v širokém slova smyslu rozumíme celoživotní vývojový proces, kterým se lidský jedinec stává bytostí společenskou. V tomto nepřetržitém procesu se jedinec adaptuje na sociální prostředí, do něhož se narodil a v němž žije, včleňuje se a vrůstá do něj, přijímá společenské normy chování, životní styl, sociálně ekonomický systém, hierarchii hodnot atd. Ovšem i on sám působí na své prostředí a více či méně ho ovlivňuje. „*V procesu socializace dosahuje dítě také dospělosti, utváří si představu vlastního „já“, čili vlastní sebepojetí a identitu v dané společnosti*“ (Ďuricová, 2004, 38 s.).

Společnost je jedním z činitelů, které významným způsobem ovlivňují psychický vývoj dítěte. Socializační působení umožňuje jedinci, aby se do společnosti postupně začleňoval. Děje se tak sociálním učením, jehož prostřednictvím si jedinec osvojuje žádoucí normy a role, popřípadě svoje dosavadní role mění nebo získává nové. Socializace z pohledu společnosti je proces, který se realizuje na základě interakce mezi jedincem a společností.

Z hlediska jednotlivce je socializace jedním z procesů, které přispívají k rozvoji jeho osobnosti, ve smyslu získávání specificky lidských variant chování a prožívání.

Jedinec pod tímto vlivem získává určitý systém hodnot, norem a rolí, schopnost komunikace, zralejší způsob autoregulace vlastního chování. V neposlední řadě se vytvářejí a diferencují vztahy k jednotlivcům, skupinám i celé společnosti. Socializační proces působí při vývoji adaptačních struktur osobnosti. V tomto smyslu existují krajní varianty, kdy je jedna ze složek socializačního procesu určitým způsobem

změněna a výsledek socializačního působení není v normě. (Vágnerová, Moussová, Štěch, 2004, 230 s.).

Pojem zdravotní postižení

Zdravotním postižením je myšlena nejen újma na zdraví jako následek vrozené nebo získané poruchy struktury a funkce organismu, nýbrž všechna postižení vedoucí k omezení pohybové zdatnosti, funkce smyslových orgánů, mentálních a jiných funkcí a vyúsťující v handicap dotýkající se postavení takového jedince ve společnosti (Matějček, 2001, 147 s.).

Význam pojmu zdravotní postižení se neustále vyvíjí. Dříve se postižení vnímalo spíše jako *kategorie*. Jinými slovy, byl diagnostikován defekt a podle druhu a stupně postižení následovalo opatření. Ve výchovně vzdělávací oblasti se jednalo o zařazení do příslušného typu speciální školy. Současnému pojetí péče, zejména ve speciálně pedagogické rehabilitaci, mnohem lépe odpovídá vnímání postižení jakožto *dimenze* (rozměru života). Zde je také velmi důležitá kvalitní diagnostika, ale její pojetí je daleko širší než pouze medicínské. Přestože se zde také uplatňuje interdisciplinární přístup, z hlediska výchovně vzdělávací práce se do popředí dostává diagnostika psychologická a zejména pak speciálně pedagogická.

Hovoříme-li o postižení, pak je vhodné uvést zde pojmy týkající se dané problematiky. Jedná se o pojmy chápané ve smyslu výkladu Světové zdravotnické organizace (WHO), v našich podmínkách již zdomácněly a jsou hojně využívány.

- **Impairment** – porucha, poškození, ztráta, abnormalita ve funkcích či strukturách fyziologických, anatomických a také psychických. Tato porucha je chápána jako změna funkce na úrovni tělního orgánu či systému.
- **Disability** – omezení, chybění, neschopnost – ve smyslu následku poškození, v důsledku čehož nelze vykonávat aktivity právě tím způsobem, jak je to obvyklé. Jedná se o poruchu na úrovni celého jedince.
- **Handicap** – spíš znevýhodnění než postižení. Dochází ke snížení či omezení možností (výkonu) daného člověka ve srovnání s tím, co by běžně zastal, pokud by nebyl znevýhodněn, a to především při plnění svých sociálních

rolí. „Jde o změnu rolí, které člověk zastává ve vztahu ke společnosti“
(Jankovský, 2001, 158 s.).

Socializace osob se zdravotním postižením

Socializace člověka s vrozeným postižením je primárně odlišná, protože objektem tohoto působení je jedinec s jinými dispozicemi, mnohdy velmi omezenými. Již v počátcích vývoje dochází k ovlivnění postojů společnosti a z nich vyplývajícího chování. Rodina jako primární socializační činitel může působit odlišně a často ne zcela adekvátně. Stejně jako je tomu obecně, tak i u postižených lidí (především v dětském věku) je rodina základním činitelem socializace. Charakteristické rysy jednotlivých postižení však socializační proces různým způsobem ovlivňují.

Pro socializační vývoj postižené osoby jsou nejvýznamnější členové rodiny. Chování sourozenců může být pro dítě se zdravotním postižením přirozenějším modelem než chování dospělých. Děti nebývají tolik ovlivněné traumatem, které narození jedince se zdravotním postižením přináší (Vágnerová, Moussová, Štěch, 2004, 230 s.).

K socializaci dochází i u osob se získaným zdravotním postižením. Předpokládáme-li, že k postižení osoby došlo až po vytvoření jejích vztahů ke společnosti, mluvíme o tzv. „resocializaci“. Resocializace je tedy psychický proces u osob se zdravotním postižením, jež směřuje k obnovení přerušovaných vztahů ke společnosti nebo jejich novému vývoji tak, aby se tento člověk plně společensky realizoval.

• **Vliv sportu na socializaci osob se zdravotním postižením**

Význam sportu a tělesné výchovy pro zdravotně postižené

Pravidelná tělovýchovná činnost pozitivně ovlivňuje zdravotní, psychické i sociální klima osoby se zdravotním postižením. Obecným cílem tělesné výchovy a sportu zdravotně postižených je kladný vliv na rozvoj osobnosti. Konkrétně se jedná o rozvíjení individuálních schopností, o získávání částečné nebo úplné samostatnosti a soběstačnosti, o naplňování seberealizačních a aspiračních tendencí, případně

o zvládnání a odreagování fyziologických a psychických stresů. Toto pojetí staví tělesnou výchovu a sport do pozice jediného „spasitele“ osob se zdravotním postižením. Svým způsobem tomu tak může být u lidí s tělesným postižením, připustíme-li vliv celé řady dalších faktorů. Bez nadsazení lze uvést, že tělesná výchova a sport přispívají k možnosti žít plnohodnotný život včetně aktivního zapojení do rodinného života, pracovního procesu a společenských funkcí.

Za specifické cíle tělesné výchovy a sportu osob se zdravotním postižením považujeme:

- *Rozvíjení základních pohybových schopností a dovedností*
- *Osvojení žádoucích regeneračních a kompenzačních metod*
- *Formování psychických vlastností*
- *Překonávání sociálních bariér*
- *Předcházení vzniku civilizačních chorob*
- *Společenská integrace a socializace* (Kábele, 1992, 196 s.).

Socializace a sport zdravotně postižených

Jedním z cílů socializace je vzbudit v jednotlivci aspirace dosáhnout víc, zdokonalovat se, být v určité zvolené oblasti či oblastech úspěšný. Někteří lidé, především ti s těžším postižením hybnosti, těžko dosáhnou úspěchu v intaktní společnosti. Prostřednictvím vhodně zvolené sportovní činnosti už úspěchu dosáhnout lze.

Dalším kladným aspektem sportu jsou kontakt a komunikace s neznámými lidmi. Ten chybí hlavně jedincům z ústavních zařízení.

Sport lze chápat i jako základní podpůrný prvek léčebné rehabilitace. I při velkém handicapu jedince existují pohyby a funkce, které jsou alespoň částečně zachovány, a můžeme je tedy pomocí tělesné výchovy a sportu dále rozvíjet.

Nesporný je i fakt, že etapa dospívání patří mezi riziková období lidského života pro každého jedince. Lidem s postižením handicap navíc působí jako přitěžující faktor, protože v tomto období je pro budování sebevědomí velmi důležitý fyzický vzhled. Člověk se zdravotním postižením je nucen vedle vztahu sama k sobě ještě navíc

přehodnotit vztah k postižení. Tento krok zasahuje i do oblasti nových aktivit (tanec, turistika a další), do nichž nemusí být kvůli zdravotnímu postižení svými vrstevníky přijímán. V důsledku toho mladiství často unikají do depresí a vyskytuje se u nich vyšší riziko suicidiálních pokusů, zvýšené konzumace alkoholu a toxických látek. Právě sport může fungovat jako jedna z preventivních aktivit zmíněných stavů. (Čejková, 2000, 80 s.).

Jednoznačně se prokázalo, že sportovní aktivity pozitivně ovlivňují plnohodnotné zapojení lidí se zdravotním postižením do společnosti, posilují rodinnou soudržnost a významně rozšiřují zónu sociálních kontaktů. Navíc sportovní úspěšnost vhodně kompenzuje pocity méněcennosti, životní zbytečnosti a poruchy seberealizace.

1.1.2 VÝZNAM SPORTU PŘI INTEGRACI OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

• **Integrace osob se zdravotním postižením**

Pojem integrace

Pojem patří bezpochyby mezi nejfrekventovanější termíny posledních sedmnácti let. Popularita tohoto pojmu má přímou souvislost s politickými změnami po 17. listopadu roku 1989, které přinesly také posun v názorech na život a vzdělávání lidí se zdravotním postižením. Nejedná se o pojem zcela nový a do té doby u nás neznámý, ale v posledních letech jako by dostával nový obal. Latinsko-české slovníky uvádějí několik slov, která mají k tomuto pojmu vztah. Konkrétně jsou to tato slova:

- **Integer** – neporušený, úplný, celý
- **Integrális** – náležející k celku, nedílný
- **Integritás** – neporušenost, bezúhonnost.

Význam pojmu je velmi široký. V politice se často hovoří o integraci v rámci Evropy, v psychologii o integritě osobnosti, v teologii a filozofii o integrálním humanismu, ve školství o integrovaných středních školách ve smyslu integrace několika oborů na jedné škole apod. Přesto nejčastěji slyšíme tento pojem v souvislosti s přirozeným a nenásilným začleňováním lidí se zdravotním postižením do společnosti v tom smyslu, aby tvořili integrální součást této společnosti.

Integrace osob se zdravotním postižením

Integraci lidí se zdravotním postižením chápeme v tom slova smyslu, aby tvořili integrální součást majoritní společnosti (tzv. integrace sociální). Souvisí to s vyrovnáváním příležitostí, tím rozumíme vztah majority (intaktní populace) a minority (lidé s postižením). Kvalita tohoto vztahu se promítá do všech oblastí vzájemného soužití, tedy i do sportu. Integrace je považována za proces nejenom v tom slova smyslu, jak se daří jedince s postižením plně začleňovat do dané společnosti, ale i ve smyslu schopností majoritní společnosti tento žádoucí proces samovolně přijmout a identifikovat se s ním. Zmíněný proces úzce souvisí s vývojem a zráním naší vlastní osobnosti. (Jankovský, 2001, 158 s.).

Integraci osob (resp. žáků) se zdravotním postižením lze chápat i z pohledu speciálně pedagogického. Cílem tzv. pedagogické integrace je začlenit žáka se zdravotním postižením do běžného školského systému. Aby se taková integrace podařila, musí jí předcházet vytvoření celého souboru určitých podmínek, bez nichž je zbytečné, ale i nezodpovědné žáka s handicapem do běžné školy přijmout. Musí být připravena jak samotná rodina žáka s postižením, tak i škola, a to po všech stránkách.

V roli integračního procesu je nezbytné vytyčit meze integrace. Existují takoví žáci s postižením, které můžeme poměrně snadno integrovat do běžné školy. U jiných žáků už může být integrace více či méně problematická. V neposlední řadě jsou mezi námi žáci, u nichž je integrace kontraindikací, kteří naopak nutně potřebují vzdělávání na speciálních školách a odbornou ústavní péči. Uvedené poznatky shrnuje Vítková takto: „*Vzdělávejme postižené v běžných školách, pokud je to možné, ve speciálních, pokud je to nutné*“ (Vítková, 2004, 463 s.).

• **Vliv sportu na integraci osob se zdravotním postižením**

Tělesná výchova osob se zdravotním postižením a možnosti integrace

Jak už jsem uvedla v předchozím textu, pro úspěšnou integraci žáka se zdravotním postižením je zapotřebí, aby se škola podílela na vytvoření podmínek pro jeho přijetí. Totéž platí i v tělesné výchově. Důležitým faktorem úspěšné integrace žáka se zdravotním postižením je i připravenost učitele. V tělesné výchově je tento faktor

obzvlášť důležitý. Samotné nadšení bez základních znalostí příslušné oblasti speciální pedagogiky nestačí. Pokud učitel nebude dostatečně znát veškeré potřebné informace důležité pro zapojení žáka se zdravotním postižením do hodin tělesné výchovy, může náplní vyučovací hodiny žákovi ublížit, odradit ho od sportovní činnosti a ještě mu přivodit další handicap. Naopak, bude-li mít učitel tyto znalosti doplněné a vhodně je využije v praxi, vyučovací hodiny tělesné výchovy mohou být velice zajímavé a přínosné jak pro žáka se zdravotním postižením, tak i pro ostatní žáky. Takto může tělesná výchova napomoci bezproblémovému přijetí žáka se zdravotním postižením mezi spolužáky, což je jedna z klíčových podmínek pro realizaci úspěšné integrace.

Na základě sociologických výzkumů bylo zjištěno, že tělesná výchova a sport umožňují společnou participaci zdravých a zdravotně postižených. Tato skutečnost je viditelná v praxi školní tělesné výchovy. Zdravotně postižení zde nejsou osvobozováni či nějakým způsobem zvýhodňováni nebo diskriminováni ve srovnání se zdravými spolužáky. V rámci hodin tělesné výchovy společně cvičí a sportují zdraví a postižení. (Kábele, 1992, 196 s.).

Sport jako významná součást integrace lidí se zdravotním postižením

Atraktivnost a rostoucí popularita sportovní činnosti se mohou stát významnou součástí integrace lidí se zdravotním postižením. Tomu napomáhá větší medializace v hromadných sdělovacích prostředcích, jako je tomu například na paralympijských hrách, kde mohou diváci na celém světě obdivovat výkony zdravotně postižených sportovců. Medializace sportu osob se zdravotním postižením však není jediným podpůrným prostředkem k úspěšné integraci (Peč, 2005, 32 s.).

V praxi se můžeme setkat se sportovním tréninkem osoby se zdravotním postižením mezi zdravými sportovci. Mezi paralympioniky najdeme i takové sportovce, kteří trénují se zdravými sportovci, ale závodí za sportovce se zdravotním postižením. Tímto způsobem si obě strany na sebe zvykají, vzájemně se tolerují, postupně se navzájem podporují a pomáhají si.

Provádění sportu je obvykle spojeno s větší motivací sportujících než běžné cvičení. Votava vysvětluje význam sportu při integraci lidí se zdravotním postižením

těmito slovy: „Sport je nedílnou součástí moderního života a postižený sportovec se touto cestou může přiblížit či vyrovnat zdravým lidem“ (Votava a kol., 2003, 207 s.).

1.1.3 VLIV SPORTU NA KVALITU ŽIVOTA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

● **Kvalita života**

Pojem kvalita života

V posledních letech patří kvalita života mezi nejrozšířenější pojmy. Stává se argumentem politiků, kteří by rádi zlepšili kvalitu života svými zásahy do společnosti. V rámci uceleného systému rehabilitace osob se zdravotním postižením je kvalita života cílem terapeutické intervence (Votava a kol., 2003, 207 s.).

Někteří autoři ve starších psychologických slovnících vysvětlují pojem kvalita života jako vyjádření pocitu štěstí a k nejobecnějším znakům patří soběstačnost při obsluze vlastní osoby a pohyblivost. Tito autoři uvádějí také *psychologický význam* kvality života jako míru životní spokojenosti a nespokojenosti. V *sociologickém významu* chápeme kvalitu života jako pocity a životní úroveň určitých skupin lidí. Tím máme na mysli staré lidi, příslušníky etnických a jiných minorit, kvalitu života u nich zjišťujeme na základě jejich možností volby. Z *lékařského hlediska* definujeme kvalitu života podle úrovně života lidí s chronickým onemocněním. Jinými slovy zjišťujeme, do jaké míry nemoc těmto lidem omezuje svobodu. Individuální kvalitu života zvyšují plánované tělesné a duševní činnosti, aktivní životní styl.

Na rozdíl od kvantity nemůžeme kvalitu života vyjádřit číselně. Na kvalitu života mají různí lidé odlišné názory. V neposlední řadě i tentýž člověk v různých situacích vidí kvalitu života v něčem jiném. Pokud člověk onemocní, vidí štěstí (potažmo i kvalitu života) ve zdraví. Je-li v pořádku, jsou mu štěstím peníze (Habrdová, 2003, 172 s.).

Otázka kvality života

Otázka kvality života není otázkou novou. Tím, oč při tom jde, se zabývali lidé před námi a zabývat se tím budou i po nás. Lidé si vždy kladli a kladou otázky typu:

„Jaký bych si přál život?“ nebo „Co bych měl udělat pro to, aby můj život byl dobrý a kvalitní?“

Pravdou je, že odpovědi na tyto otázky byly a jsou různého druhu. Odpovědi v předcházejících generacích se týkaly spíše otázek fyzického přežití. Na druhé straně je pochopitelné, že v současné době, kdy je mimořádný důraz kladený na racionální aktivitu a charakterem současného života je spíše sedavé zaměstnání, je ve fyzické oblasti kvality života důraz kladen více na pohybovou aktivitu, než jak tomu bylo dříve. Zároveň jsme však svědky toho, že se do popředí zájmu těch, kteří se zabývají kvalitou života, dostávají otázky psychologického a sociálního aspektu kvality života, otázky ekonomické a ekologické, případně i – a to stále častěji – otázky etické (morální), spirituální a duchovní.

Kvantita a kvalita – množství a jakost

Jsme běžně zvyklí hovořit o *kvalitě* – délce života. Ta se uvádí velice jednoduše, číselně počtem let. Jak tomu však je s kvalitou života?

Co se rozumí pojmem „*kvalita*“? Pohled do etymologického slovníku nám napovídá, že slovo „*kvalita*“ je odvozeno z latinského základu „*qualitas*“. Odpověď na otázku je možno dát i sémanticky (významově). Kvalitou se tak rozumí „*jakost, hodnota*“, tj. *charakteristický rys, jímž se daný jev odlišuje jako celek od jiného celku* – např. život jednoho člověka od života druhého člověka (Křivohlavý, 2004).

Dá-li se kvantita, množství dní našeho života určit poměrně jednoduše, pak totéž není možné říci o určení kvality života. Známý je například výrok Aristotela (Nichomachova etika) o tom, že štěstí (tedy do určité míry i kvalita života) je něčím, o čem mají různí lidé odlišné názory. Nejen to. I tentýž člověk vidí v různých situacích života štěstí (kvalitu života) v něčem jiném.

Rozsah pojetí kvality života

Hovoříme-li o kvalitě života a máme-li na mysli život jednotlivého člověka (individua), vybíráme z celé problematiky kvality života jen jeho dílčí oblast. Je totiž možno hovořit nejen o kvalitě *života jednotlivého člověka, ale i určité skupiny lidí*

– např. určitého sportovního klubu nebo odvětví. O kvalitě života je možno hovořit v ještě širším rozsahu – např. o kvalitě života v tom či onom státě, případně o kvalitě života lidí dnes a v paleontologickém období.

Bergsma a Engel se pokusili definovat rozsah pojmu „*kvalita života jednotlivce*“. Podle nich je kvalita života soud. Jde o subjektivní soud – úsudek. Ten je výsledkem porovnávání a zvažování více hodnot. *Kvalita sama je hodnotou, je zážitkovým vztahem, reflexí nad vlastní existencí.* Je nesourodým srovnáním a motivací (hybnou silou) žití.

Subjektivní a objektivní pohled na kvalitu života

Na kvalitu mého života se může dívat někdo jiný – lékař, psycholog, ekonom atp. a hodnotit ho podle měřítek, která považuje za kriticky důležitá. Tato měřítka bývají zveřejňována a jejich definování patří k podstatně důležitým aktivitám těchto oborů. Příkladem mohou být rozsahy úhlů pohybů různých kloubů našich končetin, které stanovují posudkoví lékaři nebo tzv. finanční optimum lidského života, které se pokoušejí stanovit ekonomové v různých kulturních oblastech. O takovýchto hodnotách hovoříme jako o *objektivních kritériích kvality života*. Jsou stanovena obecně dohodou odborníků a poté kladena jako měřítka kvality života na toho či onoho člověka – ať ten s tím souhlasí či nesouhlasí.

Subjektivní pohled na kvalitu života je odlišný. Já mohu považovat např. svou pohybovou aktivitu za přiměřenou, a tím i můj sportovní život za kvalitní, i když někdo jiný se může domnívat, že je tomu jinak. Týká se to všech aspektů kvality života.

• **Sport a kvalita života**

Cílesměrnost našeho života a sportovní aktivita

Zde je třeba upozornit na jeden psychologický aspekt kvality života - na *možnost ovlivňování cílesměrného aspektu lidského života sportem*. Pro život člověka je totiž charakteristické účelové (cílesměrné) zaměření jeho činnosti. Je možno se domnívat, že sport za určitých podmínek má svůj vliv na tuto základní charakteristiku kvality života (Novotný, 2004).

Na příkladech můžeme spatřit vliv sportovní činnosti/aktivit:

- Dává člověku dostatek možností zcela se zaměřit na určité cíle - stavět si je, zvyšovat je a usilovat o jejich snažení. Tím posiluje tuto základní charakteristiku psychické aktivity.
- Vede člověka k neustálému zvyšování si cílů, kterých má být dosaženo. Tím vyvádí člověka z ustrnutí na jednom dosaženém výkonu. To má svůj velice pozitivní vliv na jeho činnost.
- Dává možnost uvědomování si zpětné vazby naší aktivity a tím regulace naší motivace. Dosažení žádoucího výkonu, případně pochvala za výkon, který byl jako cílový předem stanoven, má významnou motivační hodnotu.
- Ukazuje pohybovou aktivitu i tím, že stanovuje pravidla hry a klade důraz na jejich obecné dodržování. Tím učí cvičícího/sportovce řídit smysluplně vlastní aktivitu.
- Dává cvičícímu/sportovci svobodu rozhodovat se pro stanovování cílů a zároveň jej vede k odpovědnosti za svobodně stanovené rozhodnutí. To je třeba považovat za velký klad.
- Dává možnost začlenit se do kolektivu, účastnit se týmové práce, cvičit se v kooperaci a rozvíjet smysluplnou sociální komunikaci. Tím přispívá ke zvyšování sociálních aspektů kvality života.
- Vede cvičícího/sportovce do sociálního prostředí a dává mu tak možnost vybědnout z narcistického sebezahledění. Dává mu tak možnost sociálního srovnávání a tím i možnost vyvážnout jak z pasti méněcennosti, tak z úskalí namyšlenosti a nadměrného sebevědomí.

Podmínky úspěšnosti těch složek sportovní činnosti, které mohou zvyšovat kvalitu života

Mají-li se již uvedené pozitivní aspekty sportovních činností projevit, je třeba, aby tato činnost projevovala určitý soubor charakteristik. Těmi charakteristikami jsou:

- Dobrovolnost sportovní činnosti. Je možno k ní účastníky podněcovat a svádět. Není však vhodné používat jakékoliv manipulace a donucovacích prostředků. Účast na sportovní aktivitě by měla být otázkou osobní odpovědnosti každého člověka. Tuto

odpovědnost je možno různým způsobem sdělovat a připomínat, ale nutit bychom k ní lidi neměli.

- Provozování sportovní činnosti za přesně stanovených a účastníky stejně chápaných a odsouhlasených pravidel hry platných pro všechny účastníky.
- Sportovní činnost bohatě dotovaná pochvalami a v daleko menší míře doprovázená výtkami. Psychology doporučený poměr pochval a výtek je 5 : 2.
- Při sportovní činnosti by neměl být kladen důraz na respekt jednoho cvičícího k ostatním – na povinnou úctu k druhému jako člověku sui generis, tlumení projevu egoismu a nadřazenosti. Otázka odplaty zlého za zlé (pomsty) by se měla stát nedílnou součástí sportovní výchovy.
- Ve sportovní činnosti by se měly ve vyšší míře projevovat *etické aspekty jednání* – např. tak, jak je stanovuje Křivohlavý Kantovým kategorickým imperativem: „*Jednej tak, aby maxima tvé vůle vždy mohla být zároveň principem obecného zákonodárství*“. (Křivohlavý, 2004). Je-li k tomu někde příležitost, pak je to především ve sportu.

1.1.4 BOCCIACAMP A JEHO VÝZNAM V UCELENÉ REHABILITACI

• **Bocciacamp**

Charakteristika pojmu

Tímto názvem označujeme sportovní soustředění určené pro hráče boccii. Soustředění je určeno hráčům z celé České republiky. Pořádáním bocciacampu byla do roku 2004 pověřena vždy jedna tělovýchovná jednota (TJ) nebo sportovní klub (SK) sdružený svazem Spastic Handicap. Konkrétně touto funkcí do uvedeného roku byla pověřena TJ Dětské středisko Březejc. Pořádání bocciacampů si tato TJ vysloužila zřejmě díky velkým bezbariérovým prostorům, které se nacházejí v krásném zalesněném prostředí blízko města Velké Meziříčí. V minulém roce, kromě TJ Dětské středisko Březejc, byl pořádáním bocciacampu pověřen i SK Kociánka Brno. Důvodem byl zřejmě velký zájem ze strany hráčů o bocciacamp a kapacita Dětského střediska

Březejc již nestačila. Oba bocciacampy byly v minulém roce uspořádány ve stejném termínu 11.–15.7. 2005. (Viz. Příloha č. 1 – Program bocciacampu).

Přestože se jedná o typické sportovní soustředění, bocciacamp má určitá specifika, jimiž se od ostatních liší. Na bocciacampy jezdí pouze lidé s tím nejtěžším tělesným postižením. Tito lidé k sobě potřebují osobního asistenta. Vzhledem k tomu, že program bocciacampu bývá velmi náročný, je nutné zajistit každému hráči osobního asistenta.

Program bocciacampu

Jakmile první den dopoledne otevřela své dveře tělocvična, začal tvrdý trénink. V samém začátku museli všichni hráči absolvovat testy, abychom zjistili, jak dokáží odhadovat a překonávat vzdálenosti. Po úvodním otestování hráčů jsme mohli připravit samotný program (Manoušková, 2005).

Tréninky probíhaly každý den ráno a odpoledne zhruba dvě a půl až tři hodiny v každé části. Hráči samostatně plnili úkoly zaměřené na herní činnost. Tréninky byly prokládané zápasy, aby si hráči mohli osvojené dovednosti bezprostředně ověřit a poměřit tak své síly s ostatními.

Na bocciacampu pořádaném TJ Dětské středisko Březejc se všichni účastníci stravovali v areálu střediska. Jiná situace byla na brněnském bocciacampu, kde účastníci chodili na obědy do jedné místní restaurace.

Večery probíhaly také v boccistickém duchu. Všichni zúčastnění sledovali na videu fotografie a krátké filmy z mezinárodních soutěží. Posléze rozebírali hru světových i našich úspěšných hráčů. Jakmile už byli všichni zúčastnění z boccii unaveni, začala pro zájemce volná zábava v přátelském duchu. Většinou se volné zábavy zúčastnili všichni a byli z ní nadšeni.

Hráči odjížděli z bocciacampu značně unavení, ale přesto spokojeni. Pracovní týden v rytmu boccii bývá velmi náročný i pro jejich asistenty. Hráči po bocciacampu vždy očividně pokročí podle svých schopností, získají motivaci a chuť do další hry.

• Význam bocciacampu v ucelené rehabilitaci

Vymezení pojmu ucelená rehabilitace

O ucelené rehabilitaci mluvíme za předpokladu, kdy důsledky nemoci či postižení nemohou být řešeny čistě zdravotnickými prostředky a tento stav je trvalý či dlouhodobý, pouze léčbou jej nelze odstranit.

Jedná se o současné pojetí rehabilitace, která již není chápána pouze jako zdravotnická aktivita ve smyslu fyzioterapie. Současné pojetí rehabilitace chápeme jako interdisciplinární obor, který v sobě zahrnuje péči zdravotnickou, sociálně – právní a pedagogicko – psychologickou.

Někteří autoři (Jesenský, 1995, 159 s.; Votava, 2003, 207s.) užívají pro ucelenou rehabilitaci převzatého termínu „*komprehenzivní*“ rehabilitace a člení ji jednak podle zaměření při plnění úkolů a také podle jednotlivých institucí a prostředků, které při ní aplikujeme, na tyto složky:

- *léčebná*
- *pracovní*
- *sociální*
- *pedagogická*

Definice ucelené rehabilitace podle Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1969 je: „Včasné, plynulé a koordinované úsilí o co nejrychlejší a co nejširší zapojení občanů se zdravotním postižením do všech obvyklých aktivit života společnosti s využitím léčebných, sociálních, pedagogických a pracovních prostředků.“

Cílem a smyslem ucelené rehabilitace je v rámci možností co nejúplnější začlenění lidí se zdravotním postižením do aktivního života, který bude mít očekávanou kvalitu.

Souvislost bocciacampu s ucelenou rehabilitací

Největší souvislost má bocciacamp bezesporu se sociální složkou ucelené rehabilitace. Sportovci se učí vyjadřovat to, co prožívají, a navazují nové sociální kontakty. Díky tomu získávají pocit, že mají ve společnosti své místo. Hráči si

samotnou hrou mimo jiné rozšiřují i svůj životní obzor, ten je nezbytný pro jejich úspěšnou integraci (Peč, 2005, s. 22 – 23).

Na bocciacampu u hráčů dochází k rozvíjení jemné i hrubé motoriky u horních končetin v daleko větší míře než je tomu na běžném tréninku. Z toho můžeme vyvodit souvislost s léčebnou složkou ucelené rehabilitace. Z historických pramenů se můžeme dozvědět, že boccia byla ve starém Řecku považována za terapeutickou pomůcku.

Na zmíněném soustředění zkušenější hráči předávají své zkušenosti méně zkušeným spoluhráčům. Zkušení hráči si tak mohou vyzkoušet roli učitele. Snaží se své méně zkušené spoluhráče (žáky) naučit u hry přemýšlet. Aby byli hráči úspěšní, musí se naučit logicky přemýšlet, což se jim hodí i pro život. Z toho je patrná souvislost s pedagogickou složkou ucelené rehabilitace.

Na soustředění na sobě hráči pracují v daleko větší intenzitě než na obyčejném tréninku. Snaží se předvádět co nejlepší sportovní výkony. Na bocciacampu u nich dochází zároveň i k větší únavě, protože nejsou na takovou zátěž zvyklí. Těžko říct, zda by se z toho dala vyvodit i souvislost s pracovní složkou ucelené rehabilitace.

1.2 BOCCIA

1.2.1 HISTORIE A VÝZNAM

• Historie boccii

První zmínky o této hře sahají až do období Starého Egypta. Kolem roku 5200 před n. l. byly nalezeny malby postav házejících kulaté hladké kameny do určitého prostoru, ale ne na zvěř za účelem lovu, ani na lidi za účelem boje. Jednalo se o určitý způsob hry, jehož předmět – dostat se co nejbliže k cílovému objektu, se ani za staletí nezměnil. Takto se zrodila základní pravidla boccii (Peč, 2005, 32 s.).

Ve starém Řecku byla boccia brána i jako terapeutická pomůcka. Hippokrates a Galileo ji předepisovali, protože věřili, že osvěžující cvičení prováděná během hry

mají příznivý účinek na lidský organismus. Také se říká, že mezi prvními hráči boccii byli Římané, kteří používali na hru kokosové ořechy pocházející z Afriky. Později bylo na výrobu míčů používáno tvrdé dřevo olivovníku. O rychlém vzrůstu oblíbenosti této hry svědčí i indicie o tom, že se hře oddávali takové osobnosti, jako byl císař Augustus.

V roce 1985 se setkal Jeans Bromann – současný ředitel Handi Life Sport s Britem Howardem Baileyem, který pracuje se spasticky postiženými sportovci v Nottinghamu. Při této příležitosti byl Howard seznámen s bocciou a okamžitě rozpoznal obrovský potenciál tohoto sportu. Tím začala jeho dlouhá a úspěšná cesta, a to v Anglii i ostatních státech. Dodnes se jako národní sport pod názvem pétanque hraje hlavně v Itálii a ve Francii.

Boccia je paralympijským sportem, který se provozuje oficiálně ve čtyřiceti osmi státech světa. Primát drží evropské země, protože je zde oficiálně registrováno dvacet pět států, což je více než polovina (z amerického kontinentu je registrováno osm států, z Afriky a Blízkého Východu pět států a z Asie, Austrálie a Nového Zélandu deset států). V současné době je na světovém žebříčku zastoupeno dvacet osm států ze všech kontinentů včetně České republiky.

Od roku 1984 je boccia zařazena do paralympijského programu, což znamená, že každé čtyři roky probíhá paralympijský turnaj v boccii a v mezidobí mezi jednotlivými paralympiádami se konají Mistrovství Evropy (Panamerické hry, Mistrovství FESPIC – asijské země, Austrálie a Nový Zéland), Mistrovství světa a Světový pohár. Boccia působí pod hlavičkou IBC (Internacional Boccia Commission), jíž předsedá pan Jim Thomson ze Skotska. IBC patří pod IPC (Internacional Paralympic Commission).

Historie boccii, jako sportovní činnosti pro tělesně postižené, v České republice začíná rokem 1994. V tomto roce se naši zástupci z TJ – Cipísek Železnice (MUDr. Alena Kalináčová, JUDr. Petr Ježek, Jitka Zajíčková) a SK – Hobit Brno (Roman Vojáček) pod záštitou České federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti – Spastic Handicap poprvé zúčastnili mezinárodního turnaje v boccie. Turnaj se konal 4. – 5. června 1994 v Belgii. Boccia je zaujala natolik, že od roku 1995 se začíná trénovat i v ČR. První soutěž se konala 11. listopadu 1995 v Železnici,

na soutěži se prezentovalo celkem dvanáct hráčů ze šesti tělovýchovných jednot. Na této soutěži byly ještě všechny kategorie sloučeny.

V současné době se boccia hraje aktivně ve dvanácti tělovýchovných jednotách a sportovních klubech sdružených federací Spastic Handicap. Každoročně probíhají čtyři národní turnaje Martina Cup, z nichž poslední je vypisován jako Mistrovství republiky. Aktivních registrovaných boccistů je více jak sto. Tento počet každoročně narůstá úměrně s kvalitou předváděných výkonů (Suda, 2002, 68 s.).

● Význam boccii

V obecné rovině lze o pravidelné sportovní činnosti říci, že pozitivně ovlivňuje zdravotní, psychické i sociální klima vozíčkáře. Sport má kladný vliv na rozvoj osobnosti, konkrétně se jedná o rozvíjení individuálních schopností, o získávání úplné či částečné samostatnosti a soběstačnosti, o naplňování seberealizačních a aspiračních tendencí, případně o zvládání a odreagování fyziologických a psychických stresů. Jinými slovy lze říci, že sportovní činnost přispívá k možnosti žít plnohodnotný život včetně aktivního zapojení do rodinného života, pracovního procesu a společenských funkcí (Kábele, 1992, 196 s.).

Étos a duch hry jsou podobné tenisu. Účast přihlízejících je vítána a podporována. V průběhu výkonu hráče na odhodu je od diváků i nehrajících členů týmu požadováno zachovávat ticho (Suda, 2002, 68 s.).

Boccia svým jednoduchým principem hry podobným pétanque umožňuje ženám i mužům neomezeného věku s nejtěžším tělesným postižením, zvláště pak s diagnózou dětské mozkové obrny, plnohodnotně provozovat vrcholový sport a potažmo se aktivně zapojovat i do společenského života. Sport totiž znamená i různé společenské akce, kde se učí sportovci vyjadřovat to, co prožívají a navazovat nové kontakty. To napomáhá i jejich socializaci a dává jim pocit, že mají ve společnosti své místo. Hráči si provozováním této hry rozvíjí nejen hrubou a jemnou motoriku, logické myšlení, ale rozšiřují si tak i svůj životní obzor, který je nezbytný k jejich úspěšné integraci do společnosti (Peč, 2005, s. 22 – 23).

1.2.2 ZDRAVOTNÍ KLASIFIKACE

- **Obecná charakteristika**

Cílem zdravotní klasifikace je vytvořit stejné podmínky všem zdravotně postiženým sportovcům na sportovištích. Klasifikace se definuje jako hodnotící systém, založený na funkčních a zdravotních schopnostech, který se používá k rozdělení sportovců do tříd při různých aktivitách tak, aby jim poskytl optimální úspěch. Tito sportovci tak mohou spolu soutěžit i v případě rozdílného postižení každého z nich.

Zdravotní klasifikaci provádí klasifikátor. Jedná se o profesionálně vyškolenou osobu, která sportovce hodnotí, většinou takový člověk má medicínské (lékař, fyzioterapeut) nebo sportovní vzdělání (trenér). Klasifikátor bývá jmenován mezinárodní organizací handicapovaných sportovců, která zároveň zajišťuje jeho školení. Po získání určitých zkušeností získá klasifikátor mezinárodní certifikát a je zapsán do registru kvalifikovaných klasifikátorů daného sportu.

Na základě klasifikačních testů, které se sportovcem provede, jej zařadí do příslušné kategorie. Pro každý druh postižení se liší jak zdravotní kategorie, tak i způsob klasifikace. Každý sport má pak různé divize nebo třídy, do kterých jsou sportovci zařazeni podle příslušných zdravotních kategorií. Některá sportovní odvětví pro zařazení do příslušné divize nebo třídy vycházejí pouze ze zdravotní kategorie, jiná z rozdělení podle pohlaví, věku i zdravotního stavu (Spastic Handicap, 2005, 32 s.).

- **Klasifikace tříd CP.1 a CP.2 dle CP-ISRA**

Mezinárodní organizace CP-ISRA používá osmičlenné klasifikační schéma. Z toho třídy CP.1 – CP.4 jsou pro vozíčkáře a třídy CP.5 – CP.8 pro chodící (Viz. příloha č. 12 – Klasifikace spasticky postižených sportovců).

Pouze sportovci zařazení do tříd CP.1 a CP.2 mají možnost se účastnit organizovaných sportovních soutěží v boccie. Následující řádky popisují medicínský profil sportovců zařazených do zmíněných dvou tříd.

Třída CP.1

Ve třídě CP.1 jsou zařazeni sportovci s tímto profilem:

1. Těžká kvadraparéza s výraznou spasticitou

Podstatně omezuje pohyb, takže znemožňuje normální pohyb končetin. Postižení může být symetrické, ale může se na obou polovinách těla lišit. Takový jedinec není schopen se sám pohybovat na vozíku, proto většinou používá vozík elektrický. Už na pohled rozeznáme dvě rozdílná postižení. V prvním případě sedí sportovec na vozíku, končetiny ve všech kloubech má nataženy tak pevně, že u něj nelze provést ani náznak pohybu. Hlava je mírně v záklonu. V druhém případě jde o sportovce, který sedí na vozíku v předklonu, s předkloněnou hlavou a skrčenými končetinami ve všech kloubech. Při předklonu hlavy většinou dojde k natažení horních končetin, to nedělá problém, ale návrat do střední polohy už ano. Při pokusu o návrat z předklonu jde hlava jako první. Pohyb je omezen už v ramenních kloubech, při předpažení a upažení většinou neudrží sed a trup se vychyluje na stranu. Tento jev poukazuje na špatnou rovnováhu. Nejvíce zmíněný jev vidíme při zkoušce, kdy nabízíme předmět vlevo dole a sportovec se jej snaží uchopit pravou rukou (a naopak). Vynikne nemožnost rotace trupu. Tyto znalosti jsou důležité k posouzení schopnosti správně hodit či vrhnout sportovní náčiní. Často se pozná špatná rovnováha i v klidném sedu na vozíku. Sportovec se musí opírat lokty o područky, nebo se při sebemenším pohybu přidržuje vozíku. Na horních končetinách hodnotíme především úchop a jeho kvalitu, posoudíme i jemnou motoriku. Při otočení dlaní nahoru dojde k ohnutí v loktech a při otočení dlaní dolů dochází automaticky k natažení v loketních kloubech. Ve třídě CP.1 se může objevit sportovec zcela vyhovující funkčnímu profilu pro tuto skupinu, ale i přes velmi těžké postižení je schopen se s oporou postavit a provádět tak kroky. Nejde však o chůzi v pravém slova smyslu.

2. Těžké dyskinetické postižení

Jakýkoliv pokus o pohyb je narušen značným množstvím rychlých nebo pomalých krouživých pohybů, které vidíme nejen v periferních částech končetin, ale také ve větších svalových skupinách (např. v oblasti svalů obličeje nebo šíjových svalů).

Tento závažný stav bývá komplikován i nesnadnou komunikací. Mimovolní pohyby postihují i mluvidla. Sportovci s dyskinézami mívají i potíže s udržením slin v ústech, špatně polykají, a když nejsou zcela zdraví, vlivem postižení všech svalů mimovolními pohyby, při dýchání chrčí. Sportovec se závažnou dyskinetickou formou dětské mozkové obrny – DMO – je schopen úchopu. Velmi obtížně však udrží správný směr a velký problém mu působí i včas pustit daný předmět. Sportovci však mohou s oporou chodit, jsou také schopni jízdy na tricyklu nebo plavání.

3. Spastická a dyskinetická kombinovaná forma

Tito jedinci bývají zpravidla nejvíce postiženi a patří mezi nejvíce závislé na okolí.

Třída CP.2

Do třídy CP.2 patří tito sportovci:

1. Asymetrická kvadruparéza, kde jedna horní končetina je v lepším zdravotním stavu

Spasticita je nižší než u třídy CP.1, přesto stále 3. stupně. Sportovec sedí na vozíku lépe, statická rovnováha je tedy lepší. Hlavou je schopen pohybovat ve všech směrech, aniž by rovnováha trupu byla podstatně narušena. Při předklonu trupu a návratu do střední polohy jde většinou hlava s trupem zároveň, nebo jde stále ještě hlava o něco napřed. Dynamická rovnováha trupu je lepší než u CP.1, ale stále není dobrá. Jedinec je schopen křížem vzít předmět a přidržení se vozíku si občas pomáhá udržet rovnováhu. Rotace trupu je lepší. Při jednotlivých pohybech není tolik souhybů ostatními končetinami. Jedna horní končetina je zpravidla více postižena než druhá, v žádném případě však není ani jedna horní končetina zcela v pořádku. Objevuje se omezení aktivních i pasivních pohybů. Sportovci jsou schopni pohánět mechanický invalidní vozík. Na vozíku je možné jezdit pouze po rovině, na krátkou vzdálenost, většinou uvnitř budovy. Seběmensí převýšení už sám na vozíku nepřekoná. Invalidní vozík může ovládat pouze jednou horní končetinou, která vykonává krátké pohyby, a ty pomalu otáčejí kolem. Právě proto i sportovci zařazení do třídy CP.2 používají většinou elektrický vozík (hlavně jedinci, kteří mají v horším zdravotním stavu horní končetiny ve srovnání s dolními končetinami). Třída CP.2 je dle klasifikace CP-ISRA rozdělena na dvě velké podtřídy. Značíme je CP.2u – tzn. horní končetiny jsou

v podstatně lepším zdravotním stavu než končetiny dolní; *CP.2I* – dolní končetiny jsou v lepším zdravotním stavu než končetiny horní. Sportovci zařazení do podtřídy CP.2I mohou jezdit na mechanickém invalidním vozíku a odrážet se dolními končetinami nebo mohou i chodit.

2. S mírnějšími dyskinézami než u CP.1

Tito sportovci mají příznaky těžkého dyskinetického postižení mírnější než sportovci zařazení do třídy CP.1. Postižení se vyznačuje stejnými příznaky, jen v menší míře.

3. Kombinace asymetrické kvadruparézy s dyskinézami

Sportovci této třídy mohou chodit s oporou. Objevují se však výjimky. Především v případě dyskinetické formy, která více postihuje horní končetiny. Sportovec má problémy uchopit předmět a odhodit ho. Má-li jedinec méně postižené dolní končetiny, je schopen chodit bez opory (pomůcek), ale vrávorá a chodí o široké bázi. Dyskinézy narušují funkci trupového svalstva. Pokud tento jedinec sedne na vozík, výsledky jeho vyšetření mohou být totožné s jiným sportovcem, který chodí s pomůckami nebo nechodí vůbec. Hodnocení a zařazení takového sportovce závisí zcela na sportovním odvětví, kterému se věnuje (Matějovská, 2000, 68 s.).

• **Zdravotní klasifikace v boccie**

Existuje celkem sedm divizí, v nichž hrají muži i ženy všech věkových kategorií společně.

Kritériem pro začlenění do příslušné divize je:

- zařazení v rámci klasifikace CP-ISRA jako CP.1 nebo CP.2
- nezařazení do klasifikace CP-ISRA z důvodu nespastického postižení, přesto srovnatelným se spastickými skupinami CP.1 nebo CP.2

Tyto divize jsou:

- Jednotlivci BC1
- Jednotlivci BC2

- Jednotlivci BC3
- Jednotlivci BC4
- Páry – pro hráče třídy BC3
- Páry – pro hráče třídy BC4
- Týmy – pro hráče třídy BC1 a BC2

Jednotlivci BC1

V této divizi soutěží hráči zařazení v rámci klasifikace CP-ISRA jako CP.1 nebo CP.2 (dolní). Hráčům smí asistovat jeden spoluhráč, který pokud možno musí setrvat vsedě ve vymezené oblasti alespoň 2 m za hracím boxem. Spoluhráč smí přistoupit a asistovat, je-li o to viditelným způsobem požádán hráčem. Tito pomocníci vykonávají činnosti, jako například:

- seřízení nebo stabilizace hracího vozíku
- podání míče hráči
- uválení míče (získání požadovaného tvaru).

Hráči mají časový limit 5 minut na odehrání všemi šesti míči za směnu. (Viz. Příloha č. 2 – Hráči divize BC1).

Jednotlivci BC2

V této divizi soutěží hráči zařazení v rámci klasifikace CP-ISRA jako CP.2 (horní). Hráči nejsou oprávněni k asistenci spoluhráče. Hráči mohou žádat o pomoc pouze rozhodčího, aby jim během jejich hry podal míček nebo vstoupil do hřiště. Hráči mají na každou směnu časový limit 5 minut (Viz. Příloha č. 3 – Hráči divize BC2).

Jednotlivci BC3 (hráči používající pomocné prostředky)

V této divizi soutěží hráči s velmi těžkou pohybovou dysfunkcí všech čtyř končetin, která je mozkového nebo jiného původu. Hráči nejsou schopni funkčního uvedení míče do pohybu a jsou závislí na pomoci nebo na elektrickém vozíku.

Hráči nejsou schopni vytrvalého stisku (úchopu) nebo uvolnění, ale mohou mít schopnost pohybu v paži. Funkční rozsah pohybu je však nedostatečný k tomu,

aby umožnil důsledné uvedení míče do hracího pole. Všem hráčům je povolena asistence spoluhráče, který setrvává v hracím boxu, avšak musí zůstat zády k hracímu poli a s očima odvrácenými od vlastní hry. Na odehrání každé směny mají tito hráči časový limit 6 minut.

Obrázek číslo 1: Hráč používající pomocné prostředky – rampu a tykadlo.

Jednotlivci BC4

V této divizi soutěží hráči s těžkou pohybovou dysfunkcí všech čtyř končetin v kombinaci s chabou dynamickou kontrolou trupu, jež je jiného než mozkového nebo degenerativně-mozkového původu. Hráč je schopen projevit dostatečnou zručnost k důslednému zpracování a odhodu míče do hracího pole. Je zřejmý chabý úchop a uvolnění, v kombinaci se špatným načasováním vypuštění míče a dotažení pohybu. Lze si také povšimnout nedostatečné kontroly hladkosti a rychlosti pohybu a synchronizace. Hráči nejsou oprávněni k asistenci spoluhráče.

Hráči mohou žádat o pomoc pouze rozhodčího, aby jim během jejich hry podal míček, nebo o povolení vstupu do kurtu. Hráči v této divizi mají na každou směnu časový limit 5 minut (Viz. Příloha č. 4 – Hráči divize BC4).

Páry BC3

Soutěžící musí být klasifikováni jako hráči kvalifikovaní pro soutěž jednotlivců v divizi BC3. Pár BC3 musí zahrnovat 1 náhradníka. Výjimka závisí na vůli IBC, jejíž rozhodnutí musí být konečné. Dva hráči jsou s původem mozkové obrny, třetí účastník hry může být s postižením nemozkového původu. Každému hráči smí asistovat spoluhráč způsobem stanoveným v pravidlech pro hru jednotlivců. Pravidla hry v této skupině jsou totožná s pravidly pro soutěž týmů, s výjimkou toho, že boxy 2-5 jsou používány v příslušném pořadí. Počet směn pro hru párů činí čtyři. Pár BC3 má časový limit 8 minut na odehrání všemi šesti míči v každé směně.

Páry BC4

Soutěžící musí být klasifikováni jako hráči kvalifikovaní pro soutěž jednotlivců BC4. Pravidla hry v této skupině jsou totožná s pravidly pro soutěž týmu, s výjimkou toho, že boxy 2-5 jsou používány v příslušném pořadí. Pár BC4 má na každou směnu časový limit 6 minut.

Týmy BC1 a BC2

Soutěžící musí být klasifikováni jako hráči kvalifikovaní pro soutěž jednotlivců v divizi BC1 nebo BC2. V každém týmu musí být alespoň jeden hráč klasifikace BC1. Každému týmu je povolen 1 spoluhráč, který musí dodržovat pravidla stanovená pro divizi BC1. Každý tým zahrnuje tři hráče v hracím poli a jsou povoleni až dva náhradníci. Pokud má tým dva náhradníky, musí mít dva hráče BC1. Tým má na odehrání všemi šesti míči v každé směně časový limit 6 minut. (Spastic Handicap, 2005, 32 s.).

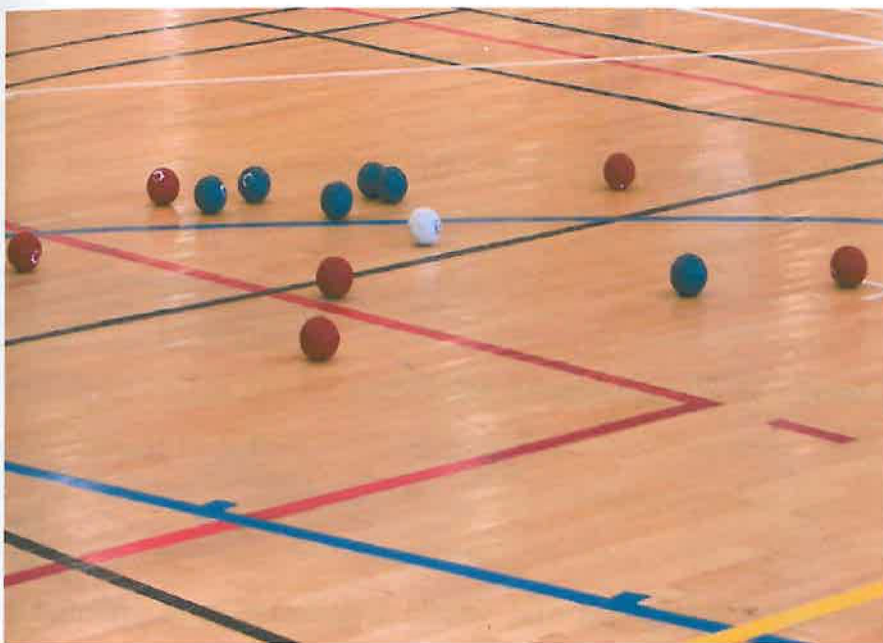
1.2.3 HERNÍ SYSTÉM V ČR

• **Vybavení a zařízení**

Míče na bocciu

Sada míčů na bocciu se skládá ze šesti červených, šesti modrých míčů a jednoho bílého míče (jacku). Míče na bocciu používané ve schválených soutěžích musí splňovat kritéria stanovená Mezinárodním výborem pro bocciu (IBC).

Obrázek číslo 2: Míče na bocciu

Kritéria pro míčky boccia:

- váha: 275 gr. +/- 12 gr.
- obvod: 270 mm +/- 8 mm.

Pokud nejsou míče originálně označené a vyhovují popsaným kritériím, budou označeny oficiálním razítkem, které bude zaručovat po dobu celého turnaje, že míče byly zkontrolovány a splňují daná kritéria. Míče musí mít definované barvy: červenou, modrou a bílou a musí být v dobrém stavu bez viditelných známek, které ukazují na poškození a manipulaci s míčem (např. známky rozřezání). Upravované míče a míče se spornou barvou nebudou povoleny.

Výsledková tabule

Měla by být umístěna tak, aby na ni viděli všichni hráči.

Zařízení časomíry

Zařízení by mělo být pokud možno elektronické (Viz. Příloha č. 5 – Časomíra).

Měřicí nástroj

Pro každou povolenou soutěž musí být schválen hlavním rozhodčím/technickým delegátem.

Koš na mrtvé míče

Měl by hráčům umožnit vidět, kolik míčů se v koši nachází, a koš by měl být umístěn na konci hracího pole.

Červený/modrý ukazatel

Řešení může být zcela libovolné. Ukazatel umožňuje hráčům zřetelně rozpoznat, která strana je na řadě.

Hrací pole

Povrch musí být rovný a hladký, jako například dlážděná nebo dřevěná podlaha v tělocvičně. Povrch by neměl být špinavý. Rozměry hracího pole jsou 12,5 m × 6 m. Všechna značení hracího pole musí být široká od 2 cm do 5 cm a musí být snadno rozeznatelná. K označení herních čar by měla být použita lepicí páska. Páska široká 4-5 cm je určena pro označení vnějších pomezních čar, odhodovou čáru, „V“ čáru/jack linii a dvoucentimetrová páska je určena pro označení vnitřních čar, jako například dělicích čar vnitřních boxů. Definované rozměry kříže: 25 cm, třeba použít pásku 2 cm silnou. Odhodové území je rozděleno do šesti odhodových boxů. Čára ve tvaru písmene „V“ označuje území, kde je v případě dopadu jacku hod neplatný. Středové „+“ označuje polohu jacku po přemístění. Veškerá měření zevních čar se provádějí k vnitřní hraně příslušné čáry. Čáry uvnitř hracího pole jsou proměřovány k tenké čáře tužkou, přičemž páska je rovnoměrně rozložena po obou stranách této značky. Přední odhodová čára je umístěna na vnější hraně 2,5 m (Viz. Příloha č. 6 – Půdorys hracího pole).

Pomocné prostředky a pravidla pro jejich použití

Pomocné prostředky používají k odhazování míčků hráči z divize BC3. Pomocné prostředky musí mít takový rozměr, aby se při položení na bok vešly do území o rozměrech 2,5 m × 1 m. Pomocné prostředky nesmí obsahovat žádné mechanické přístroje, které by napomáhaly chodu míčku, a to jak akceleraci, tak zpomalení. Pokud hráč míč vypustí (odhodí), nemělo by míčku stát nic v cestě. Brzdy nejsou povoleny. Rampa by neměla mít žádné mechanické ani jiné zařízení, které by napomáhalo s jejich nastavením, zrychlením nebo zpomalením míče (např. laser, stupínky, brzdy apod.). Hráč musí být s míčem v přímém tělesném kontaktu těsně před jeho vypuštěním do hracího pole. K přímému tělesnému kontaktu patří používání pomůcky připevněné přímo k hráčově hlavě, rameni nebo ústům – jedná se o tzv. „tykadlo“. Vzdálenost hráčova čela, předloktí (měřeno od ramene) nebo úst ke konci pomůcky nesmí přesahovat 50 cm. Pomocné prostředky musí být technickým delegátem nebo hlavním rozhodčím zkontrolovány nejméně 48 hodin před soutěží a tam, kde je to možné, i ve spojitosti se specifickou sportovní klasifikací. Po každém odhodu musí být pomocný prostředek hráče přemístěn tak, aby byla zřetelně porušena horizontální rovina předchozího hodu. Hráč smí v průběhu utkání používat více než jeden pomocný prostředek. Hráč si smí prostředek vyměnit pouze poté, co dal rozhodčí znamení, že je na něm řada. Všechny pomocné prostředky musí zůstat v boxu. V průběhu každé směny vrací míče hráčům s pomocnými prostředky rozhodčí/čárový rozhodčí, aby bylo zabráněno otáčení spoluhráče směrem do hracího pole. Pomocný prostředek nesmí při vypuštění míče přesahovat přes odhodovou čáru. Jestliže se rampa rozbije během směny jednotlivců, čas musí být pozastaven a hráči je poskytnuto 10 minut k zajištění náhradní rampy. V párech může hráč sdílet jednu rampu se spoluhráčem, náhradní rampa může být vyměněna mezi směnami s uvědoměním hlavního rozhodčího (Viz. Příloha č. 7 – Hráči divize BC3 využívající ke hře pomocné prostředky).

- **Hra**

Formální proces přípravy na zápas začíná v přípravné místnosti – Call Room. Hra začíná předáním jacku (bílého míčku) hráči, který začíná svou první směnu.

Čas zahájení

Oběma stranám je sdělen čas zahájení. Hráči/kapitáni (tak, jak stanovují herní divize) se musí dostavit do přípravné místnosti (Call Room) 15 minut před oznámeným časem zahájení, nebo v době určené organizačním výborem v jakékoliv zvláštní příručce pravidel, která byla předložena. Oficiální časomíra je zřetelně označena a situována mimo přípravnou místnost. V určenou dobu se dveře přípravné místnosti uzavírají a žádné jiné osobě a vybavení není po registraci umožněn přístup. Strana, která není přítomna na zahájení utkání, automaticky toto utkání prohrává (protistraně je přidělen výsledek utkání 6 : 0).

Míčky na bocciu

Každý hráč/strana může používat své vlastní míčky - schválené IBC, tyto míčky si může strana protihráče prohlédnout v přípravné místnosti. Jestliže hráč nebo strana vyhraje losování mincí a vybere si například červené míče, může je soupeř zkontrolovat. Každá strana může používat svůj vlastní bílý míček (jack). Míčky musí projít kontrolou technickým delegátem nebo hlavním rozhodčím minimálně do 48 hodin před zahájením soutěže. Organizátor jednotlivé soutěže musí dodat sady vhodných (schválených) boccia míčků, pokud možno dvě sady pro hřiště. Strana má možnost vyzkoušet míčky před zápasem, před a po hození mince, a pokud je žádost opodstatněná, pak se může použít jiný míček (míčky, sada). Pro každou hrací plochu musí být k dispozici minimálně jedna náhradní sada míčků a jediné z této sady musí pocházet vyměněné míče. V průběhu utkání mohou být míče měněny pouze na základě uvážení rozhodčího. Míče mohou být vyměněny během zápasu jen v případě, stanou-li se nepoužitelnými.

Hod mincí

Rozhodčí hodí mincí a vítězná strana si volí barvu hracích míčů.

Cvičné hody

Hráči zaujmou pozice v jim vyhrazených boxech. Až dá rozhodčí pokyn, může každá strana začít házet cvičné hody. Hráč nebo strana může hodit maximálně 6 míčků ve 2 minutách. Nemohou vhadzovat jack. Střídající hráči nemají cvičné hody.

Vhazování jacku

Strana hrající s červenými míči vždy zahajuje první směnu. Rozhodčí předá jack příslušnému hráči a dá znamení k zahájení směny. Hráč vhodí jack do platného území hracího pole.

Neplatné vhazování jacku

Vhazování jacku je neplatné, jestliže:

- nepřekročí čáru odhodu pro jack
- jack dopadne mimo hrací pole
- hráč, který vhadzuje, se dopustí přestupku

Je-li vhazování jacku neplatné, pak vhadzuje jack hráč, který je na řadě s jeho vhazováním v příští směně. Jestliže dojde k neplatnému vhazování jacku v závěrečné směně, pak vhadzuje jack hráč, který vhadzoval v první směně. Vhazování jacku pokračuje podle pořadí, dokud není vhazování platné. Dojde-li k neplatnému vhazování jacku, v příští směně vhadzuje jack hráč, který byl na řadě, kdyby nedošlo k neplatnému vhazování.

Vhazování prvního míče do hracího pole

Hráč, který vhadzuje jack, vhadzuje také první barevný míč. Je-li míč vhozen mimo hrací pole nebo je-li stažen rozhodčím po přestupku, pokračuje ve vhazování tato strana, dokud míč nedopadne do platného území hracího pole nebo dokud nebyly odhozeny všechny její míče. V divizi párů a týmů může do hracího pole vhadzovat hráč strany, která je na řadě, druhý míč. To záleží na rozhodnutí kapitána.

Vhazování prvního míče protistrany

Poté vhazuje protistrana. Je-li míč vhozen mimo hrací pole nebo je-li stažen rozhodčím po přestupku, pokračuje ve vhazování tato strana, dokud míč nedopadne do platného území hracího pole nebo dokud nebyly odhozeny všechny její míče. V divizi párů a týmů může do hracího pole vhazovat míče kterýkoliv hráč, a to podle pokynů kapitána.

Vhazování zbývajících míčů

Další strana na řadě s vhazováním je ta, která nemá míč nejbližší k jacku. V případě, že tato strana už odhodila všechny své míče, pak vhazuje druhá strana. Tento postup pokračuje, dokud nejsou odhozeny všechny míče obou stran.

Dokončení směny

Poté co byly odhozeny všechny míče, včetně veškerých trestných míčů, přidělených kterékoli ze stran, rozhodčí stanoví výsledek směny. Poté rozhodčí ústně oznámí ukončení směny. Následovně musí rozhodčí povolit asistentům divize BC3 otočit se směrem do hrací plochy. Jestliže se otočí asistent u BC3 do kurtu poté, co rozhodčí oznámil skóre, ale ještě neoznámil konec směny, bude upozorněn, aby se otočil zpět a již tak nečinil (přátelské varování). Jestliže hráč tohoto asistenta poté požádá o přeměření vzdáleností míčů, rozhodčí to neudělá.

Příprava na další směnu

Hráči nebo jejich asistenti/spoluhráči seberou všechny míče k zahájení další směny. Sportovní funkcionáři jim mohou při této činnosti pomáhat. Může začít následující směna.

Vhazování míčů

Dokud rozhodčí nedá startovní znamení nebo znamení určující, který barevný míč může být vhazován, nesmí dojít k odhodu jacku ani barevného míče. Při odhazování míčů se hráči nesmějí dotýkat značek herního pole ani žádné části povrchu herního

pole, která není považována za součást odhodového boxu hráče. Toto pravidlo se vztahuje na jakoukoliv část těla hráče, jeho vozíku, pomocného prostředku a spoluhráče. V momentě vypuštění míče se musí alespoň jedna hýždě hráče dotýkat vozíku, z něhož je odhod prováděn. Když je míč vypuštěn, nesmí se dotýkat žádné části hracího pole, která se nachází mimo hráčův odhodový box. Jestliže vhozený míč zasáhne vhadzujícího hráče, protihráče nebo jejich vybavení, stále je považován za míč ve hře. Jestliže se míč samovolně (bez cizího zásahu) začne pohybovat po kurtu, zůstává ve hře v dosažené pozici.

Míče mimo hrací pole

Každý míč, včetně jacku, je považován za míč mimo hrací pole, jestliže se dotýká nebo překročí pomezí čáry. Míč, který se dotkne nebo překročí pomezí čáru a poté se vrátí zpět do hracího pole, je považován za míč mimo hrací pole. Odhozený míč, který nedopadne do hracího pole, s výjimkou případu míče upuštěného nešťastnou náhodou, je považován za míč mimo hrací pole. Každý míč, který je vhozen mimo hrací pole, se stává mrtvým míčem a je umístěn do koše na mrtvé míče. V těchto záležitostech je konečným arbitrem rozhodčí.

Vyražení jacku mimo hrací pole

Dojde-li v průběhu utkání k vyražení jacku mimo hrací pole, pak je přemístěn na „Kříž pro navrácení jacku“. Není-li tento úkon proveditelný proto, že kříž kryje jiný míč, pak je jack umístěn co nejbližší před kříž a centrálně mezi postranní čáry. Před křížem znamená místo mezi přední odhodovou čarou a křížem pro jack, který opustil hrací kurt. Když je jack přemístěn, vhadzuje ta strana, která nemá míč nejbližší k jacku, v případě odhození všech míčů této strany pokračuje s vhadzováním druhá strana. Nejsou-li v hracím poli po přemístění jacku žádné barevné míče, pak je na řadě strana, která vyrazila jack.

Míče o stejné vzdálenosti

Nachází-li se při určování, která strana je na řadě s vhažováním, dva nebo více míčů ve stejné vzdálenosti od jacku a v poli nejsou žádné míče blíže, vhažuje opět ta strana, která vhažovala jako poslední. Poté se strany ve vhažování střídají, dokud není stejná vzdálenost porušena nebo dokud jedna ze stran nevhodila všechny své míče. Poté hra pokračuje jako obvykle.

Současně vhozené míče

Odhodí-li jedna strana současně více než jeden míč, je-li tato strana na řadě, jsou oba míče považovány za odehrané a zůstávají v hracím poli. Pokud rozhodčí nabude dojmu, že míče byly úmyslně vhozeny současně z důvodu časové tísně, pak musí být oba míče zahrány znovu.

Upuštěný míč

Upustí-li hráč míč nešťastnou náhodou, může rozhodčí povolit tomuto hráči nový pokus s týmž míčem. Je na rozhodčím, aby rozhodl, zda byl míč upuštěn například v důsledku bezděčného (neúmyslného) pohybu, nebo zda se jednalo o záměrný pokus o odhod či uvedení míče do pohybu. Počet pokusů k odhodu míče není omezen a výhradním arbitrem je rozhodčí. V takovém případě se časomíra nezastavuje.

Chyby rozhodčího

Jestliže vhažuje následkem chyby na straně rozhodčího nesprávná strana, je míč(e) navrácen vhažujícímu hráči. V tomto případě musí být čas zkontrolován a patřičným způsobem opraven. Dojde-li k narušení polohy některého míče, považuje se tato směna za přerušenu.

Střídání

V divizi párů BC3 je každé straně povoleno provést v průběhu utkání jedno střídání. V divizi týmů je každé straně povoleno nahrazení dvou hráčů v průběhu utkání. Střídání musí proběhnout mezi směnami a rozhodčí musí být o náhradě informován.

Střídání nesmí zdržet průběh utkání. Pokud byl jednou hráč nahrazen a stažen ze hry, už nesmí zpět nahradit nikoho jiného.

Postavení náhradníků a trenérů

Trenéři a náhradníci musí být situováni na konci hracího pole v náležitě vyznačeném území. Vymezení tohoto území však stanovuje organizační výbor a závisí na celkovém rozvržení hracího pole.

Bodování

Bodování provádí rozhodčí poté, co byly vhozeny všechny míče obou stran, včetně trestných míčů, pokud nějaké byly. Strana s míčem nejbliže k jacku obdrží jeden bod za každý míč, který je k jacku blíže než nejbližší míč protistrany. Jsou-li dva nebo více míčů různých barev ve stejné vzdálenosti k jacku a žádné jiné míče blíže nejsou, pak obdrží každá strana po jednom bodu za každý takový míč. Rozhodčí se ujistí, že skóre zaznamenané na výsledkové listině a na výsledkové tabuli je správné. Strany odpovídají za kontrolu bezchybného záznamu počtu bodů. Po ukončení směn se body dosažené v jednotlivých směnách sečtou a strana s celkově vyšším počtem bodů je vyhlášena za vítěze. Musí-li dojít k měření nebo je-li rozhodování těsné, může rozhodčí přivolat kapitány (v případě divize jednotlivců hráče). Je-li bodový stav totožný, hraje se remízová směna (tie-break). Při souborném utkání se body získané v tie-breaku nepřičítají hráči k celkovému skóre, ale pouze slouží k určení vítěze.

Remízová rozehra – tie-break

Tie-break sestává z jedné mimořádné „směny“. Všichni hráči setrvají ve svých původních boxech. Jack je umístěn na „kříž pro navrácení jacku“. Vítěz rozlosování mincí určuje, která strana hraje první. Jack strany, která vhazuje první, je položen na kříž pro tuto směnu. „Směna“ je poté odehrána jako běžná „směna“. Pokud jsou dva nebo více míčů různých barev ve stejné nejbližší vzdálenosti k jacku a obě strany obdrží při této „směně“ stejný počet bodů, je skóre zaznamenáno a zahájí se druhý tie-break.

Tentokrát zahajuje směnu protistrana. Tento postup pokračuje a strany se střídají o „první vhazování“, dokud jedna strana nezvítězí.

Dorozumívání

Mezi hráčem, jeho asistentem, trenérem a náhradníkem je v průběhu směny zakázáno dorozumívání s výjimkou, pokud hráč požádá tohoto spoluhráče (asistenta) o provedení určité činnosti, jako například pozměnění polohy vozíku, přemístění pomocného prostředku nebo podání míče hráči. V divizi párů a týmů se v průběhu směny nesmí hráči dorozumívat s ostatními hráči svého týmu, pokud rozhodčí nedal znamení, že je na nich řada s vhazováním. Mezi směnami mohou spoluhráči a jejich asistenti komunikovat. Dorozumívání musí být ukončeno, jakmile je rozhodčí připraven zahájit další směnu. Rozhodčí nebude odkládat hru proto, aby dal prostor rozsáhlým debatám. Kapitán/hráč nesmí mezi směnami opustit svůj box, pokud není během oddechového času nahrazen jiným hráčem, nebo bez povolení rozhodčího. Při utkání divize týmů či párů je povolen jeden oddechový čas. Může být vyhlášen mezi směnami, a to buď trenérem nebo kapitánem týmu. Doba oddechového času činí tři minuty. Hráči smí opustit své boxy v průběhu oddechového času, ale musí se navrátit do týchž boxů. Hráči nemohou opustit kurt time-outu, pokud tak učiní a opustí kurt z jakéhokoliv důvodu, bude jim uděleno písemné varování, které bude zaznamenáno do zápisu o utkání. Takové jednání vede k udělení výstrahy straně. Hráč smí požádat jiného hráče, aby se přesunul, je-li v takové poloze, která zabraňuje odehrání hodu, ale nemůže ho žádat, aby opustil box (Spastic Handicap, 2005, 32 s.).

• **Vlastní herní systém v ČR**

Vývoj herního systému

První oficiální mistrovství České republiky (MČR) se uskutečnilo 11. listopadu 1995 v Železnici. Závodu se zúčastnilo dvanáct závodníků. V té době ještě závodili všichni vozíčkáři zařazení podle CP-ISRA do tříd CP.1 – CP.4. Teprve 9. listopadu 1996 na MČR v Janských Lázních byly poprvé použity herní divize odpovídající dnešnímu hernímu systému. V době, kdy se uskutečnilo MČR v Janských Lázních, byla

boccia určena pouze pro spastiky. Závodů se zúčastnili sportovci zařazení do herních divizí: BC1 – devět závodníků; BC2 – dvanáct závodníků a BC3 (dříve WAD) – šest závodníků. V roce 2001 boccia dává možnost sportovního vyžití i vozíčkářům s postižením všech čtyř končetin nespastického původu. Pro tyto sportovce se otevírá herní divize BC4. Zároveň dochází k rozšíření divize BC3 o sportovce se srovnatelným postižením nespastického původu, kteří ke hře potřebují pomůcky. Rok 2001 přináší v herním systému ještě jednu změnu, divize BC2 s největším počtem sportovců se dělí na 1. ligu (lepší sportovci) a 2. ligu (horší sportovci). Díky změnám v roce 2001 mohou hrát bocciu téměř všichni vozíčkáři s postižením všech čtyř končetin. Postupně dochází k velkému nárůstu počtu závodníků ve všech herních divizích. Tato skutečnost si vyžádala revoluci v herním systému. Od roku 2003 jsou sportovci ve všech herních divizích jednotlivců rozdělení podle vlastních sportovních úspěchů do 1. a 2. ligy.

Současný herní systém

Ze statistických údajů můžeme vyčíst obrovský nárůst sportovců, kteří se aktivně věnují boccie. V roce 2005 měl svaz Spastic Handicap zaregistrovaných celkem sto šest boccistů, z toho devatenáct boccistů v divizi BC1; čtyřicet jedna boccistů v divizi BC2; dvacet devět boccistů v divizi BC3; sedmnáct boccistů v divizi BC4. Tento počet zřejmě nebude konečný, ba naopak, díky stále větší oblibě tohoto sportu lze očekávat nárůst i do budoucna.

1. liga

Pro všechny herní divize jednotlivců platí stejné podmínky. V současné době má každá herní divize jednotlivců zaregistrovaných dvanáct boccistů v 1. lize. Za jeden rok musí tito sportovci odehrát čtyři kola OZP CUPU, z toho jedno kolo (obvykle poslední) je vyhlášeno jako MČR. Za vyhrané zápasy dostávají závodníci kladné body, naopak za prohrané zápasy záporné body. V konečném pořadí, podle počtu bodů za čtyři kola, vzejde absolutní vítěz v každé herní divizi jednotlivců. Tito vítězové reprezentují naši republiku na mezinárodních soutěžích (mistrovství Evropy, mistrovství světa, letní paralympijské hry). Závodníci, kteří obsadí poslední místa, sestupují do 2. ligy.

V herních divizích BC1 a BC4 se jedná o poslední dva sportovce a v divizích BC2 a BC3 sestupují poslední čtyři.

2. liga

Pro všechny herní divize jednotlivců platí stejná pravidla. 2. ligu hraje v každé divizi jiný počet boccistů, konkrétně v divizi: BC1 sedm hráčů; BC2 dvanáct hráčů (3. liga sedmnáct hráčů) ; BC3 sedmnáct hráčů a BC4 pět hráčů. Za jeden rok tito sportovci musí odehrát dvě kola OZP CUPU. Stejně jako v 1. lize i tito sportovci dostávají za vyhrané zápasy kladné body a za prohrané záporné body. Závodníci na předních místech v konečném pořadí po dvou odehraných kolech postupují do 1. ligy. Konkrétně se jedná v divizích BC1 a BC4 o první dva a v divizích BC2 a BC3 o první čtyři závodníky.

3. liga

Pro velký počet hráčů v herní divizi BC2 byla vytvořena 3. liga, v níž soutěží sedmnáct hráčů. Tito hráči musí také odehrát dvě kola OZP CUPU. Již zmíněné soutěže jsou společně organizovány pro 2. i 3. ligu. Platí stejná pravidla i bodování zápasů, stejně jako u 1. a 2. ligy (Viz. Příloha č. 8 – Herní a postupový systém OZP CUPU 2006).

• **Druhy turnajů**

Mezinárodní mistrovství České republiky

Mezinárodní mistrovství České republiky (MMČR) se pořádá jednou do roka. Pořádá jej Spastic Handicap – Česká federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti (SH). SH může pověřit uspořádáním turnaje některou TJ nebo SK.

MMČR se pořádá v těchto soutěžích:

- jednotlivci BC1
- jednotlivci BC2
- jednotlivci BC3
- jednotlivci BC4
- družstva BC3 a BC4
- smíšená družstva

Soutěže jednotlivců BC1, BC2, BC3 a BC4 musí být vždy součástí MMČR, soutěže družstev či smíšených družstev budou pořádány podle možností SH.

MMČR může proběhnout v několika termínech v různých soutěžích.

Vítězové v jednotlivých soutěžích získávají titul „Mezinárodní mistr České republiky v třídě BC1 (BC2, BC3, BC4) pro rok .....“, nebo „Mezinárodní mistr České republiky v družstvech (smíšených družstvech) pro rok .....“. Závodníci na druhém a třetím místě získávají diplom. Závodníci na prvních třech místech získávají, kromě již zmíněného, i medaili.

Na turnajích pořádaných SH mají hráči, spoluhráči a asistenti povinnost nastupovat ve sportovním oblečení, reprezentují tak jejich TJ nebo SK. Reprezentační tým má povinnost nastupovat v dresu reprezentačním.

Národní turnaje

Národními turnaji se nazývají ostatní turnaje, které pořádá SH (nebo pořádáním pověří některou TJ či SK).

Národní turnaje se pořádají v těchto soutěžích:

- jednotlivci BC1
- jednotlivci BC2
- jednotlivci BC3
- jednotlivci BC4
- družstva BC3 a BC4
- smíšená družstva

Soutěže jednotlivců BC1, BC2, BC3, BC4 musí být vždy součástí národních turnajů, soutěže družstev či smíšených družstev budou pořádány podle možností SH.

Počet národních turnajů v roce je limitován možnostmi SH a zájmem jednotlivých TJ a SK.

Závodníci na prvních třech místech získávají diplom.

Regionální turnaje

Regionální turnaje pořádá některá TJ či SK pro své členy, zpravidla se vyhlašují otevřené i pro TJ či SK z jiných regionů.

Součástí regionálních turnajů jsou soutěže v libovolném rozsahu (jednotlivci BC1 až BC4, družstva a smíšená družstva) podle uvážení a možností pořadající TJ nebo SK.

Oddílové turnaje

Oddílové turnaje pořádá TJ či SK pro své členy. Tyto turnaje mohou být i otevřené pro neregistrované sportovce (náborové).

Počet a druh soutěží v turnajích je libovolný.

OZP CUP

OZP CUP v boccie je dlouhodobá roční soutěž. Vypisuje se v soutěžích jednotlivců BC1, BC2, BC3 a BC4.

Vítězem se stává ten závodník, který ve své třídě dosáhl během roku nejvíce bodů na bodovaných soutěžích v ČR.

Vítěz v každé třídě získává putovní pohár. V případě, že závodník tři roky za sebou obhájí vítězství, pohár mu bude ponechán. Závodníci na prvním až třetím místě získávají diplom a medaili. (Realizační tým boccii, 2006, 18 s.).

1.2.4 ÚSPĚŠNOST ČESKÝCH REPREZENTANTŮ

Vynikající sportovní výkony českých reprezentantů (sedmé místo na světovém žebříčku) jsou výsledkem cílevědomé, dlouhodobé a trpělivé práce. Velký podíl na daném úspěchu má také individuální přístup k jednotlivým hráčům, jak po stránce tréninku a jejich relaxace, tak i po stránce přístupu k jejich osobnosti, zdravotním i osobním problémům. Pro zajištění individuálního přístupu k jednotlivým hráčům a potažmo vynikajících sportovních výkonů je nutná vzájemná propojenost a spolupráce českých i světových organizací tělesně postižených sportovců (Peč, 2005, s. 22 – 23).

- **Světové organizace tělesně postižených sportovců**

Mezinárodní paralympijský výbor

Po druhé světové válce docházelo ke sdružování zdravotně postižených sportovců do mezinárodních organizací podle druhu svého postižení. V roce 1992 byly tyto organizace sloučeny pod Mezinárodní paralympijský výbor (IPC – Internacional Paralympic Commite). IPC má sídlo v Bonnu (Spolková republika Německo).

IPC sdružuje pod sebou tyto mezinárodní sportovní organizace pro tělesně postižené:

- ISOD (International Sport Organization for the Disabled) – Mezinárodní sportovní organizace pro postižené s amputacemi i jiným tělesným postižením. Založena roku 1963.
- ISMWSF (Internacional Stoke Mandeville Wheelchair Federation) – Mezinárodní organizace pro vozíčkáře - paraplegiky. Založena roku 1963.
- CP-ISRA (Cerebral Palsy International Sport and Recreation Association) – Mezinárodní organizace pro sport a rekreaci lidí s centrálními poruchami hybnosti. Založena roku 1978.
- IBC (Internacional Boccia Commite) – Mezinárodní výbor pro boccii. Tento výbor organizuje světové soutěže v boccie. Určuje pravidla hry, kritéria pro použití míčků na boccii a v herní divizi BC3 kritéria pro použití pomůcek ke hře.

- **České organizace tělesně postižených sportovců**

Unie zdravotně postižených sportovců

Unie zdravotně postižených sportovců České republiky (UZPS), sdružená v ČSTV (Český svaz tělesné výchovy), je multisportovní formací zastřešujícího typu. Zastupuje šest samostatných sportovních svazů, členěných podle typů zdravotního postižení, jejichž prostřednictvím nabízí vhodné sportovní aktivity pro osoby s trvalým vrozeným či získaným postižením. Prostřednictvím sdružených svazů zajišťuje soutěže v jednotlivých sportovních soutěžích. Hlavním úkolem UZPS je udržovat trvalý mezisvazový konsensus ve všech nejdůležitějších otázkách a v tomto smyslu zastupovat sdružené svazy vně, především směrem k Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a ČSTV.

UZPS sdružuje pod sebou tyto české sportovní organizace pro tělesně postižené:

- SPASTIC HANDICAP – Česká federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti. Svaz sdružuje především sportovce s vrozenými vadami, zejména s poškozením centrální nervové soustavy, jež má mimo jiné za následek zvýšenou spasticitu hybných systémů.
- ČSTPS – Český svaz tělesně postižených sportovců. Sdružuje především sportovce se získaným postižením po úrazu páteře (paraplegie, kvadruplegie), či s končetinovými amputacemi a ortopedickými vadami.

Český paralympijský výbor

Český paralympijský výbor (ČPV) zajišťuje účast českých reprezentantů na letních a zimních paralympiádách i deaflympiádách. ČPV se také výrazně podílí i na zabezpečení přípravy sportovců na tyto vrcholové sportovní soutěže. Zabezpečuje také finanční prostředky a rozvíjí marketingovou oblast. Prohlubuje spolupráci se státní správou. Systematickou osvětovou prací seznamuje a popularizuje paralympijské a deaflympijské hnutí.

ČPV je od roku 1994 členskou organizací Mezinárodního paralympijského výboru. Spolu s dalšími organizacemi z jiných států (v dnešní době již více než sto padesáti organizacemi), vychází z jeho idejí a statutu.

ČPV je řádným členem IPC, čili má hlasovací právo, může nominovat kandidáty do výkonného výboru a zastupitelských výborů, je oprávněn účastnit se všech činností a akcí pořádaných IPC nebo akcí, které jsou pod jeho dohledem (Kolková, 2004, 78 s.).

Realizační tým boccii

Realizační tým boccii (RTB) je orgán vytvořený svazem Spastic Handicap. Hlavním úkolem RTB v obecném slova smyslu je management boccii v České republice.

Složení RTB:

- 1 vedoucí

- 1 zástupce SH
- 5 členů
- 1 hlavní klasifikátor

Pravomoci RTB:

- vydávat, měnit a schvalovat soutěžní řád
- vydávat, doplňovat a měnit „Národní pravidla hry boccia“
- na základě doporučení komise rozhodčích jmenovat rozhodčí do funkce „národní rozhodčí“ a pozastavovat jejich činnost v této funkci
- jmenovat komisi rozhodčích
- navrhopvat a schvalovat klasifikační komisi boccii
- jmenovat jednotlivé hráče a činovníky do reprezentačního kádru boccii
- určovat pořadatele jednotlivých turnajů
- jmenovat svého zástupce do odvolací poroty
- sestavovat kalendář akcí
- navrhopvat rozpočet RTB (Realizační tým boccii, 2006, 18 s.).

● **Vrcholové sportovní soutěže**

Boccia je fenoménem v tom, že dává možnost plnohodnotného sportovního vyžití na té nejvyšší sportovní úrovni (Paralympijské hry) jedincům s nejtěžším tělesným postižením. Od jiných paralympijských sportů se boccia liší tím, že se jedná o čistě paralympijský sport. Jiná paralympijská sportovní odvětví vznikala přizpůsobením pravidel olympijských disciplín handicapovaným sportovcům.

Mezi vrcholové sportovní soutěže boccii řadíme Mistrovství Evropy, Mistrovství světa, Světový pohár a Paralympijské hry (Peč, 2005, 32 s.).

Paralympijské hry

Vznikly zásluhou Sira Ludwiga Guttmána, anglického neurochirurga. V roce 1948 zorganizoval Mezinárodní hry vozíčkářů, které se časově kryly s londýnskou olympiádou. Další záměrný pokus spojit olympiádu a paralympiádu proběhl v roce 1960 v Římě. Paralympijské hry tehdy proběhly po XVII. olympijských hrách

a zúčastnilo se jich čtyři sta handicapovaných sportovců z dvaceti tří zemí. Světové soutěže se v průběhu let konaly pod různými názvy. Zcela patrná byla snaha pořádat soutěže pod názvem „olympijské“. Mělo to svoji logiku jak v myšlenkách a ideálech moderního olympijského sportu, tak ve snaze sportovní seberealizace člověka s daným handicapem co nejvíce se přiblížit zdravé populaci svým výkonem. Snaha pojmenovat světové soutěže „olympijskými“ měla svůj dopad u Mezinárodního olympijského výboru (MOV) v kladném i záporném smyslu. Ještě v roce 1980 se soutěže „olympijskými“ nazývaly, ale nástupem zvýšené komercializace a nástupem nového předsedy MOV pana Samaranche došlo k určitému „střetnutí“. Výsledkem byla definitivní dohoda, že MOV převezme oficiální záštitu nad „olympijskými soutěžemi handicapovaných sportovců“ a ty se pod názvem **Paralympijské hry** budou konat **paralelně** s olympijskými hrami letními i zimními. Z toho vyplývá, že slovo paralympiáda má svůj původ v paralelnosti a nikoliv v paraplegii, jak bývá někdy mylně interpretováno. První paralympiáda v dnešní „samaranchovské“ podobě se uskutečnila roku 1992 v Barceloně. Náročnost přípravy i špičkové výkony sportovců na paralympijských hrách se dokonale vyrovnají olympijským hrám. Pouze se liší velkým počtem různých zdravotních kategorií pro jednotlivé soutěžní disciplíny a také tím, že většina handicapovaných sportovců, oproti zdravým, trénuje pouze ve svém volném čase. Z velkého počtu různých zdravotních kategorií vyplývají i vyšší nároky na časovou koordinaci her a financování sportovců (Čejková, 2000, 80 s.).

Obecné pravidlo nominace na mezinárodní soutěže – Mistrovství Evropy, Mistrovství světa, Světový pohár, Paralympijské hry

O počtu nominovaných sportovců rozhoduje RTB.

Nominují se ti hráči, kteří mají nejnižší součet umístění:

1. Pořadí OZP CUPU v roce předcházejícím rok konání mezinárodní soutěže.
2. Jednotlivých kol OZP CUPU mezi reprezentanty v tom roce, kdy se akce koná, až do termínu přihlášek.
3. Turnaje mezi reprezentanty, pokud nejsou odehrány v tom roce, kdy se mezinárodní soutěž koná, alespoň dva turnaje.

Je-li uzávěrka přihlášek na mezinárodní akci do pátého měsíce (včetně) v roce, určuje se nominace podle bodu č.1 a z prvního kola OZP CUPU. Pokud se OZP CUP nekonal, pak se tato nominace určuje z nominačního turnaje mezi reprezentanty.

Je-li uzávěrka přihlášek na mezinárodní akci mezi šestým a desátým měsícem (včetně) v roce, určuje se nominace z bodu č.1 a ze dvou turnajů OZP CUPU, pokud se tyto soutěže neuspořádaly, tak z nominačních turnajů reprezentantů.

Je-li uzávěrka přihlášek na mezinárodní akci v jedenáctém a dvanáctém měsíci (včetně) v roce, určuje se nominace z bodu č.1 a ze tří turnajů OZP CUPU, pokud se OZP CUP neuspořádal, pak jsou klíčové nominační turnaje reprezentantů.

Pokud se mezinárodní soutěže zúčastní družstvo nebo smíšené družstvo, o jeho složení z řad užšího kádru reprezentace rozhoduje reprezentační trenér (Realizační tým boccii, 2006, 18 s.).

2. CÍL A ÚKOLY PRÁCE, HYPOTÉZY

2.1 CÍL PRÁCE

Cílem této diplomové práce je:

- Zmapovat současný stav možností sportovního vyžití lidí s nejtěžším tělesným postižením.
- Poukázat na sport boccia, který může mít význam v ucelené rehabilitaci u těžce tělesně postižených lidí.
- Zjistit jakým způsobem boccia ovlivňuje kvalitu života u lidí s nejtěžším tělesným postižením.
- Zmapovat roli boccii u problematiky integrace a socializace.

2.2 ÚKOLY PRÁCE

Za účelem splnění již zmíněného cíle jsem si stanovila následující úkoly práce:

- Prostudovat odbornou literaturu související s tématem diplomové práce
- Zúčastnit se Prázdninového bocciacampu
- Formou dotazníkového šetření zjistit informace k danému tématu od všech aktivních boccistů zaregistrovaných svazem Spastic Handicap
- Formou řízeného rozhovoru zjistit podrobnější informace týkající se tématu od náhodně vybraných děle aktivních boccistů
- Vyhodnotit získaná data

2.3 STANOVENÍ HYPOTÉZ

Na základě stanoveného cíle jsem se pokusila zformulovat následující hypotézy:

- H 1: Nejčastějším efektem aktivního provozování paralympijského sportu boccia je socializace osob s nejtěžším tělesným postižením.
- H 2: Boccia jako vhodná sportovní disciplína určena lidem s nejtěžším tělesným postižením přispívá k vyšší kvalitě jejich života.

3. METODIKA

Východiskem této diplomové práce je dosáhnout cíle výzkumu. Dále zjistit, zda jsou určité rozdíly mezi těmito osobami v otázce vlivu boccii na socializaci a potažmo i kvalitu života na základě jejich rozdělení na ty, kteří hrají bocciu kratší dobu (max. do osmnácti měsíců) a osobami, kteří bocciu hrají delší dobu (nejméně osmnáct měsíců).

V kapitole *Současný stav možností sportovního vyžití lidí s nejtěžším tělesným postižením* se zabývám vysvětlením pojmů integrace, kvalita života, socializace a jakou úlohu v této souvislosti má sport. V další části navazuji charakteristikou bocciacampu a jeho významem v ucelené rehabilitaci. V druhé části kapitoly charakterizuji samotný sport boccia, mojí snahou je vymezit význam a charakteristiku tohoto sportu, zdravotní klasifikaci, pravidla a herní systém. Na konci kapitoly uvádím úspěšnost českých reprezentantů na světových soutěžích, v této souvislosti neopomím ani nejvyšší světovou soutěž – Paralympijské hry. Informace čerpám především z odborné literatury, z vlastních zkušeností a z poznatků, které jsem během studia získala.

V kapitole *Výsledky* doplním předcházející informace o poznatky, které budu získávat při výzkumu o vlivu boccii na kvalitu života lidí s nejtěžším tělesným postižením na národních sportovních soutěžích a v areálu Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež Kociánka v Brně. Data budu získávat smíšeným výzkumem. Kvantitativní část výzkumu budu řešit dotazníkovou metodou u všech zkoumaných osob. Kvalitativní část výzkumu budu řešit řízeným rozhovorem už pouze s náhodně vybranými osobami (podrobněji popsáno v kapitole Metodický postup získávání dat).

3.1 METODICKÝ POSTUP ZÍSKÁVÁNÍ DAT

Zvolenými technikami sběru dat jsou *zkonstruovaný dotazník* a *řízený rozhovor*.

• Zkonstruovaný dotazník

Zkonstruovaný dotazník použiji u všech respondentů hrajících boccii v ČR. Vzhledem k tomu, že z dotazníku získám pouze všeobecné informace, rozhodla jsem se výzkum doplnit o řízený rozhovor. V dotazníku bude obsahovat celkem patnáct otázek použiji vlastní uzavřené i otevřené otázky týkající se problematiky diplomové práce, které budu posléze při vyhodnocování vyplněných dotazníků postupně uzavírat do jednotlivých kategorií (tedy podobné odpovědi stejného významu budu považovat za jednu kategorii, např. nejlepší přítel = nejlepší kamarád). Poslední dvě otázky převezmu z dotazníku kvality života s názvem SQUALA-CZ (Dragomirecká, 2000, 44 s.). Udělám pouze náhodný výběr několika hodnot (např. zdraví, láska, peníze, rodinné vztahy, vztahy s ostatními lidmi, víra (náboženství), příjemné prostředí a bydlení, mít a vychovávat děti, samostatnost, sexuální život a dobré jídlo) a zařadím k nim i boccii. Z převzatého dotazníku kvality života SQUALA-CZ použiji otázky týkající se *hodnocení důležitosti a spokojenosti*. Dotazníky dám na vyplnění všem lidem, kteří hrají boccii. Vzhledem k tomu, že tito lidé přes svůj handicap většinou nejsou schopni sami psát, zvolím ústní metodu. Budu jim otázky a případné možnosti odpovědí číst a oni mi budou odpovídat. Každou odpověď jim dám na přečtení nebo ji přečtu sama a respondent mi naznačí, zda s odpovědí souhlasí či ne. Vyplněné dotazníky od lidí s těžkým tělesným postižením budou pak zdrojem potřebných dat a informací, které budu kvantitativně vyhodnocovat. Nevyplněný formulář zkonstruovaného dotazníku uvádím v přílohách této práce (Viz. Příloha č. 9 – Dotazník).

• Řízený rozhovor

V *řízeném rozhovoru* použiji vlastní otevřené otázky a podle potřeby i příslušné podotázky. Řízený rozhovor provedu s vybranými lidmi, kteří hrají boccii nejméně osmnáct měsíců. Při výběru respondentů se budu snažit o rovnoměrné zastoupení všech kategorií boccii (tedy BC1, BC2, BC3, BC4). Pro velký handicap hráčů opět zvolím ústní metodu – jednotlivé otázky jim budu číst a posléze jejich odpovědi budu zapisovat do nevyplněných formulářů. Jakmile budu mít odpověď napsanou, dám ji respondentovi

na přečtení a on mi naznačí, zda s odpovědí souhlasí či ne. Nevyplněný formulář řízeného rozhovoru uvádím v přílohách této práce.

(Viz. Příloha č. 10 – Rozhovor).

Získané informace ze smíšeného výzkumu budou uvedeny v kapitole *Výsledky*.

Výzkum provedu v ÚSP pro TPM Kociánka s hráči, kteří jsou členy SK Kociánka Brno a žijí nebo pravidelně dochází do areálu ústavu trénovat. Zbylé hráče oslovím na 1. kole soutěže OZP CUP pro II. a III. ligu v Krupce u Teplic a na 1. kole soutěže OZP CUP pro I. ligu ve Velkém Meziříčí.

3.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Výzkumný soubor dotazníkového šetření tvoří 62 z 80 dotazovaných respondentů = celkový počet lidí s těžkým tělesným postižením zaregistrovaných ve svazu Spastic Handicap, kteří se aktivně věnují boccie.

3.2.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU VZHLEDEM K NĚKTERÝM DEMOGRAFICKÝM ÚDAJŮM

Otázka číslo 1: Pohlaví.

Z 62 respondentů je 35 mužů a 27 žen. Informace jsou zahrnuty v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1

Počet mužů	Počet žen
35	27

Z informací vztahujících se k pohlaví je patrné, že boccie se aktivně věnuje více mužů než žen.

Otázka číslo 2: Věk.

Výzkumný soubor vzhledem k věku jsem rozlišila do šesti kategorií:

Tabulka č. 2

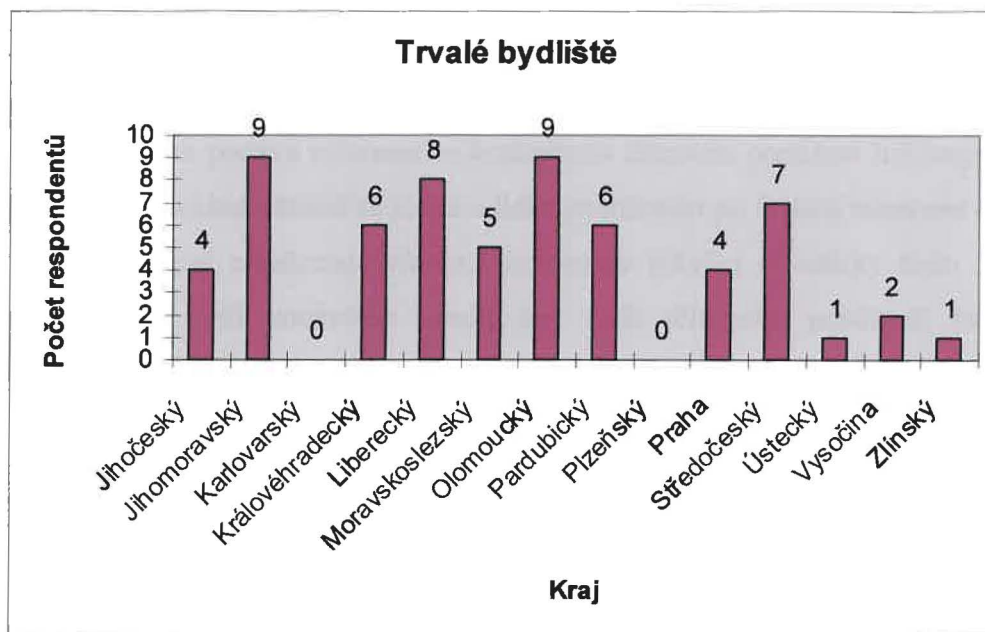
Věková kategorie	Počet hráčů
13 - 17 let	14
18 - 22 let	35
23 - 27 let	13
28 - 32 let	7
33 - 37 let	1
38 - 42 let	2

Z informací obsažených v tabulce č. 2 lze vyčíst, že boccie se nejvíce věnují lidé ve věkové kategorii 18 – 22 let. S přibývajícím věkem zájem o tuto sportovní činnost klesá.

Otázka číslo 3: Trvalé bydliště.

Výzkumný soubor vzhledem k trvalému bydlišti jsem rozlišila podle krajů:

Graf č. 1

Z grafu je patrné, že tomuto sportovnímu odvětví se věnují lidé, kteří mají trvalé bydliště v různých oblastech naší republiky kromě Plzeňského a Karlovarského kraje.

Otázka číslo 4: Vaše tělesné postižení je.

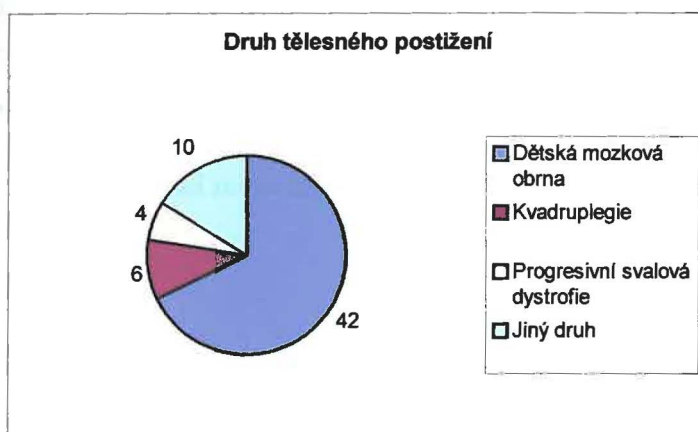
Tabulka č. 3

Tělesné postižení	Počet hráčů
Vrozené	45
Získané	17

Z informací zahrnutých v tabulce lze vyčíst, že boccii se věnují převážně lidé s vrozeným tělesným postižením.

Otázka číslo 5: Uveďte druh tělesného postižení.

Graf č. 2

Graf nám podává informaci o konkrétním tělesném postižení lidí hrajících aktivně boccii. V převážné většině se jedná o lidi s postižením po Dětské mozkové obrně.

Tento graf nezahrnuje všechny informace týkající se otázky číslo 5. Odpovědi respondentů, kteří konkrétně uvedli jiný druh tělesného postižení, jsou zahrnuty v následující tabulce.

Tabulka č. 4

Jiný druh tělesného postižení	Počet respondentů
Deformace všech čtyř končetin	1
Artrogriposa	1
Spastický kvadrusyndrom při Wilsonově nemoci	1
Degenerativní onemocnění	1
Těžký úraz	2
Roztroušená skleróza	1
Kvadruparéza po kontuzi mozku	1
Cévní mozková příhoda	1
Vysoká lomivost kostí	1

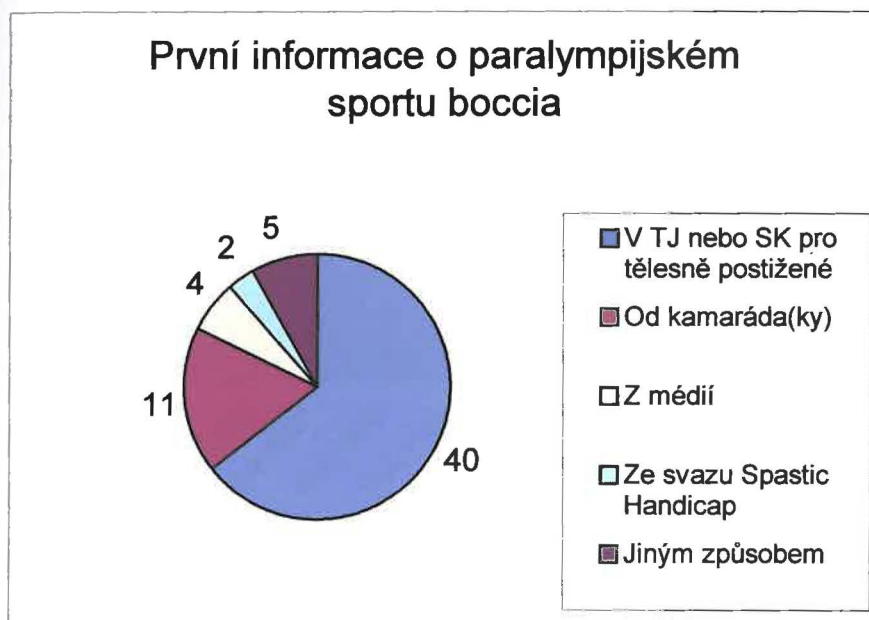
Z tabulky lze vyčíst různé druhy tělesného postižení, která způsobují těmto lidem značné omezení nosného a pohybového aparátu.

4. VÝSLEDKY

4.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Otázka číslo 6: O paralympijském sportu boccia jste se poprvé dozvěděl(a):

Graf č. 3

Jedním z cílů TJ a SK je nabídnout možnost realizace sportovní činnosti a podávat o ní informace co největšímu okruhu lidí s tělesným postižením. Z informací uvedených v grafu č. 3 můžeme spatřit úspěšné naplňování tohoto cíle (z celkového počtu 62 respondentů získalo první informaci o paralympijském sportu boccia 40 dotázaných).

Čtyři respondenti získaly první informaci o zmíněném sportu jiným způsobem. Tuto skutečnost nám podává přiložená tabulka č. 5.

Tabulka č. 5

Jiný způsob první informace o paralympijském sportu boccia	Počet respondentů
Pobyt v lázních	3
Občanské sdružení Paraple	1
Sportovní tábor	1

Otázka číslo 7: V jakém roce jste se začal(a) aktivně věnovat boccie:

Informace o zahájení sportovní činnosti jsou zahrnuty v následujícím grafu.

Graf č. 4

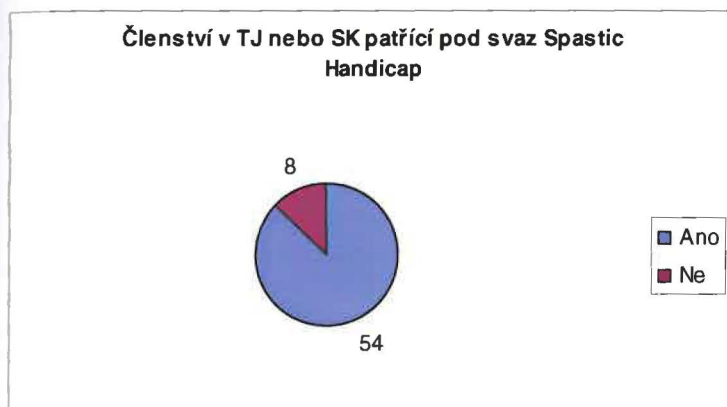

Již od zahájení činnosti si boccia získala své příznivce. Postupem času dochází ke stále větší oblibě boccii u lidí s nejtěžším tělesným postižením. Obrovskou expanzi tento sport zaznamenal v roce 2000, 2002 a 2005. Pozitivní je i fakt, že v prvních třech měsících roku 2006 si boccia získala další tři nové příznivce. Z výsledků zahrnutých v grafu lze vyčíst rostoucí zájem o tento sport, který zřejmě potrvá i v budoucích letech.

Otázka číslo 8: Jste členem(kou) TJ nebo SK, kde zastřešující organizací je svaz Spastic Handicap?

Graf č. 5

Z grafu lze vyčíst členství většiny respondentů (54 lidí) v TJ či SK sdružených svazem Spastic Handicap. Informaci o počtu respondentů v konkrétní TJ nebo SK doplňuje příložená tabulka. V přílohách doplňuji seznam TJ a SK sdružených v Spastic Handicap. (Viz. Příloha č. 11 – Seznam TJ a SK sdružených v Spastic Handicap).

Tabulka č. 6

Název TJ nebo SK	Počet respondentů
SC OA Janské Lázně	2
SK Kociánka Brno	12
TJ NOLA Teplice	3
SC JÚ Praha	4
STS Praha	2
TJ Slavia Liberec	2
SK Jedlička Liberec	3
TJ Léčebna Košumberk	14
APA VČaS Olomouc	7
TJ Halma Zbůch	1
TJ DS Březejc	4

Největší obliba tohoto sportu je patrná v TJ Léčebna Košumberk (14 respondentů) a SK Kociánka Brno (12 respondentů).

Otázka číslo 9: Jste zařazen(a) do soutěžní třídy:

Odpovědi respondentů zachycuje následující graf.

Graf č. 6

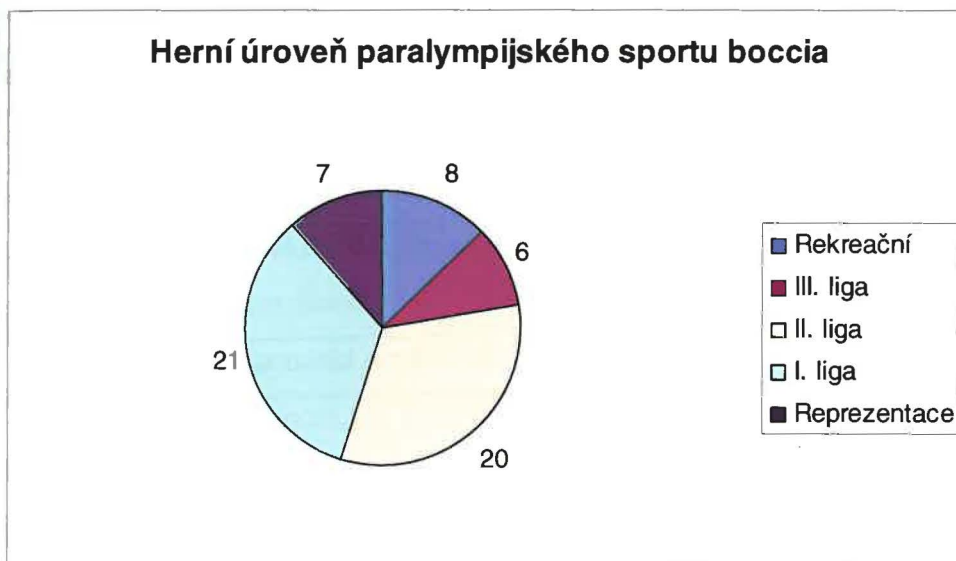
Respondenti jsou v největším počtu zařazení do soutěžní třídy BC3, konkrétně se jedná o osmnáct hráčů. Z grafu je patrné zařazení menšího počtu respondentů do soutěžní třídy BC4, která byla vytvořena v roce 2001 pro hráče s tělesným postižením nespastického původu. Pouze osm respondentů není zařazeno do žádné soutěžní třídy.

Otázka číslo 10: Na jaké úrovni hrajete bocciu?

Informaci o herní úrovni respondentů podává následující graf.

Graf č. 7

V největším počtu je zastoupena respondenty I. liga, v níž hraje bocciu dvacet jeden hráč a II. liga, v níž se aktivně věnuje boccie dvacet hráčů. Rekreační úroveň aktivní činnosti tohoto sportu je zastoupena pouze osmi respondenty. Z výsledků vyplývá, že převážná většina respondentů má zájem o pravidelnou sportovní činnost.

Otázka číslo 11: Z jakého důvodu jste začal(a) aktivně hrát bocciu?

Důvody, které vedly hráče k aktivní sportovní činnosti v tomto odvětví, jsem zahrnula do níže přiložené tabulky.

Tabulka č. 7

Důvod, pro který se hráč aktivně věnuje boccie	Počet respondentů
Ve vlastním zájmu občas si zasportovat.	2
Zajímavý sport, u kterého se musí přemýšlet.	2
Zaujala mě, mohu tak aktivně a smysluplně vyplnit svůj volný čas a také něčeho ve sportu dosáhnout.	3
K boccii mě přivedl kamarád a mě tento sport zaujal.	3
Zapojit se do vhodné sportovní činnosti, kde není překážkou můj zdravotní stav, najít si tak i nové přátele.	10
Na doporučení odborného personálu v lázních.	3
Zaujala mě, líbí se mi, tento sport mě baví.	31
Ze zábavy a poznáním něčeho nového.	5
Jiným sportům se pro svůj těžký zdravotní stav nemohu věnovat a boccia mě baví.	2
Nominace z TJ či SK.	1

Z informací obsažených v tabulce lze vyčíst nejčastější důvody, které vedly hráče k aktivní sportovní činnosti. Většina respondentů (třicet jeden) uvádí, že je boccia zaujala, líbí se jim a tento sport je baví. Na druhém místě je důvodem pro aktivní sportovní činnost zapojení se do vhodné sportovní činnosti, kde není překážkou zdravotní stav respondentů a mohou si tak najít i nové přátele.

Otázka číslo 12: Jakým způsobem boccia u vás přispěla k navázání nových vztahů důležitých pro Váš život?

Tabulka č. 8

Jak boccia ovlivňuje navazování nových vztahů	Počet respondentů
Pozitivně, mám nové kamarády.	6
Pouze mi pomohla získat kladný vztah ke sportu.	2
Získávání nových přátel přirozenou cestou.	22
Mám víc kamarádů, jsem spokojenější.	13
Poznávání nových přátel (hráči, trenéři). Jsem komunikativnější.	4
Tyto nové vztahy pro mě nejsou tak důležité.	1
Boccia mi v tomto směru hodně pomohla. Díky ní jsem si našla i svého partnera.	1
Rozšířil se mi okruh známých, kamarádů a osobních aktivit.	5
Mám spoustu nových kamarádů, které jsem poznal i na světových soutěžích.	2
Zatím mi boccia v tomto směru nijak nepomohla.	5
Poznal jsem spoustu zajímavých lidí a přátel, postupně jsem se dostal i k dalším sportům.	1

Z odpovědí uvedených v tabulce lze vyčíst, že boccia většinou respondentům přispěla k navázání nových vztahů velmi kladně. Dvacet dva respondenti uvedli, že jim boccia přispěla k získávání nových přátel přirozenou cestou. Díky boccie mám víc kamarádů, jsem spokojenější, tuto odpověď uvedli respondenti třináctkrát.

Otázka číslo 13: Co si představujete pod pojmem kvalita života?

Tabulka č. 9

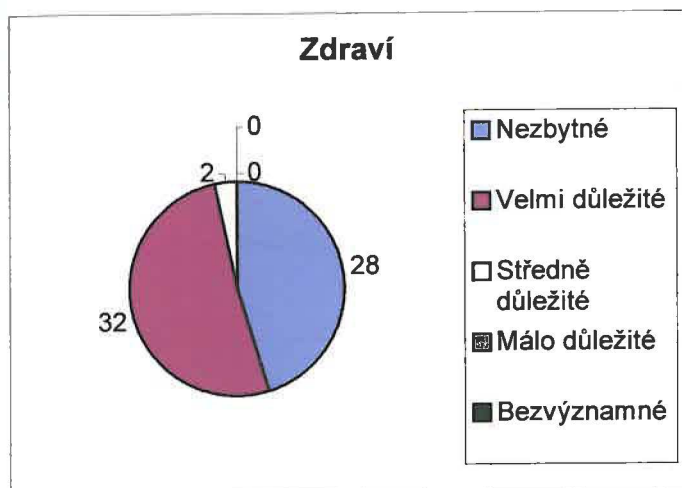
Pojem kvalita života	Počet respondentů
Prožít život bez stresu a v pohodě.	2
Prožít život bez omezení, jako zdravý člověk.	5
Zdraví	5
Spokojený život - být zdravý, nebýt v izolaci, dostatek lásky a přátelství, potřebné množství peněz.	8
Být soběstačný i s handicapem, mít aktivity, zájmy a bohatou náplň volného času.	9
Složitý život	1
Jakým způsobem svůj život prožívám - zda dobře nebo špatně (aktivity mého života).	5
Mít kde bydlet, žít v manželství a mít rodinu, být zdravý nebo aspoň soběstačný, mít práci jako koníčka a náplň volného času.	7
Jít si za svým cílem.	1
Kvalita života je zlepšení sportem.	1
Spravedlnost, mír a klid. Všichni by se měli mít rádi a být si Rovni.	1
Srovnání mého života - můj život, kdy jsem byla zdravá a nyní.	1
Věnování se charitě.	1
Nevím.	14
Nic.	1

Z odpovědí, o kterých nás informuje tabulka, lze vyčíst různorodou představu respondentů o pojmu *kvalita života*. Zajímavá je skutečnost, že čtrnáct respondentů neví, co si má pod tímto pojmem představit.

Otázka číslo 14: Hodnocení důležitosti:

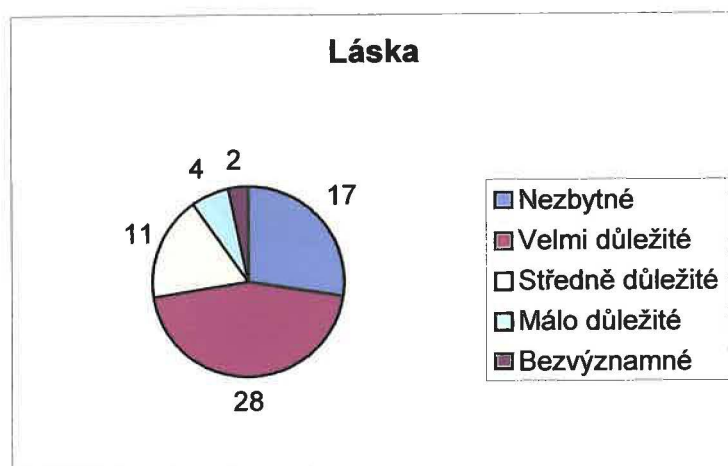
Respondenti ke každé hodnotě uvedené v následujících grafech připořovali svoji důležitost. Odpovědi na tuto otázku zahrnují grafy č. 8 – 19.

Graf č. 8

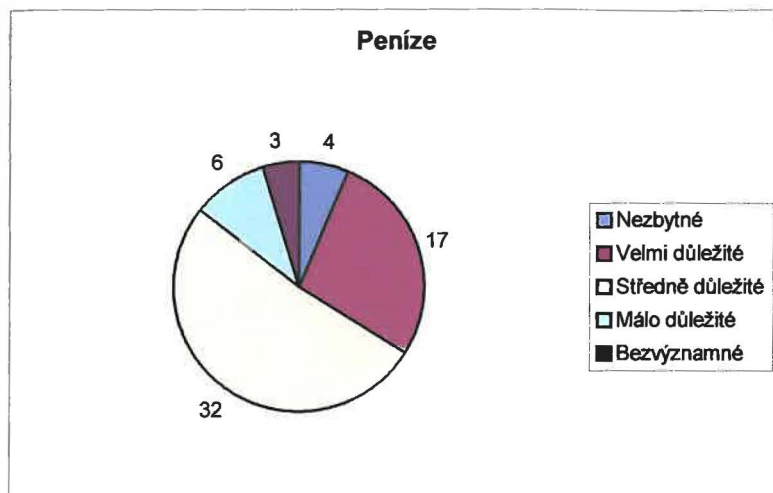
Graf nás informuje o důležitosti hodnoty *zdraví*. Přestože respondenti mají těžké tělesné postižení, hodnotu *zdraví* považují ve dvaceti osmi případech za nezbytnou a ve třiceti dvou případech za velmi důležitou.

Graf č. 9

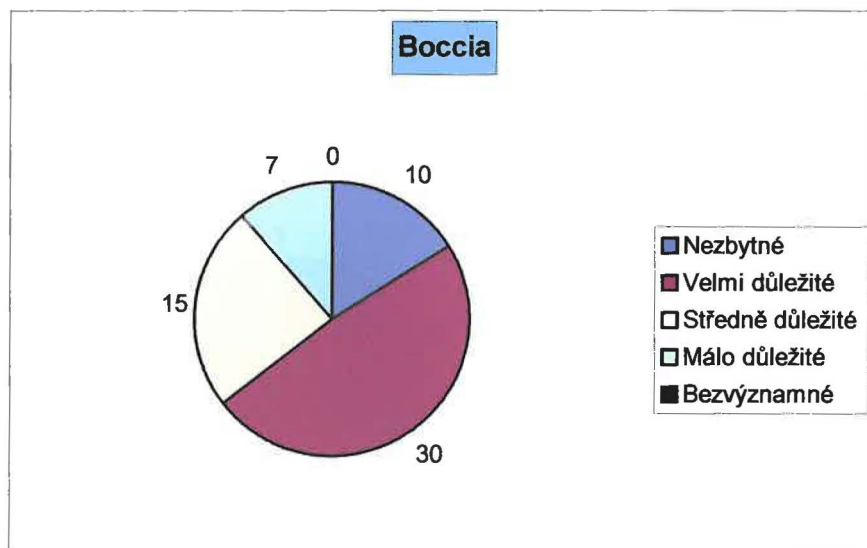
Z grafu můžeme vyčíst, jakou důležitost respondenti přikládají hodnotě *láska*. Dvacet osm respondentů považuje *lásku* za velmi důležitou a sedmnáct za nezbytnou.

Graf č. 10

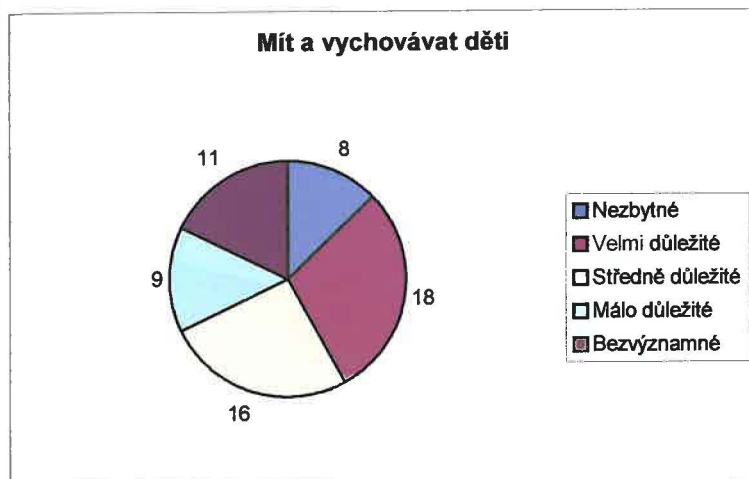
Graf nám podává informace o důležitosti *peněz*. Třicet dva respondenti uvedli, že *peníze* jsou pro ně středně důležité a pro sedmnáct respondentů jsou velmi důležité.

Graf č. 11

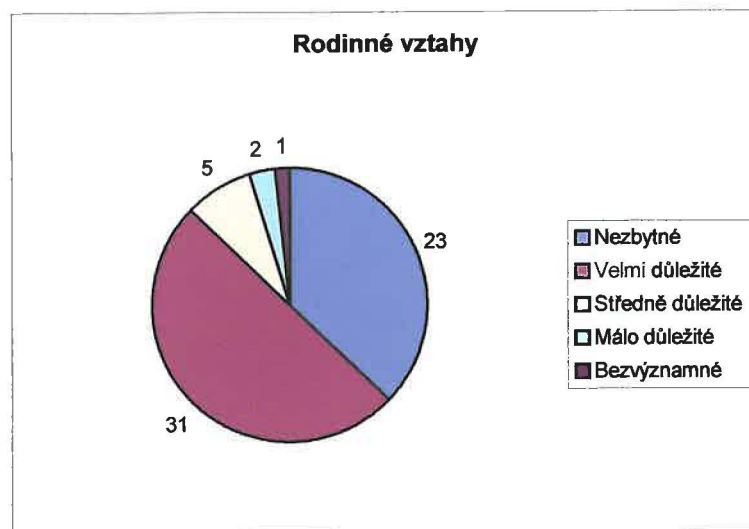
V grafu jsou zahrnuty informace o důležitosti *boccii* pro respondenty. Třicet respondentů považuje *boccii* za velmi důležitou a deset za nezbytnou. Naopak, pouze pro sedm respondentů je *boccia* málo důležitá a nikdo z dotázaných ji nepovažuje za bezvýznamnou.

Graf č. 12

Graf nás informuje o skutečnosti, do jaké míry je pro respondenty důležité *mít a vychovávat děti*. Pro osmnáct respondentů je tato hodnota velmi důležitá a pro šestnáct středně důležitá. Pro jedenáct respondentů je dokonce tato hodnota bezvýznamná.

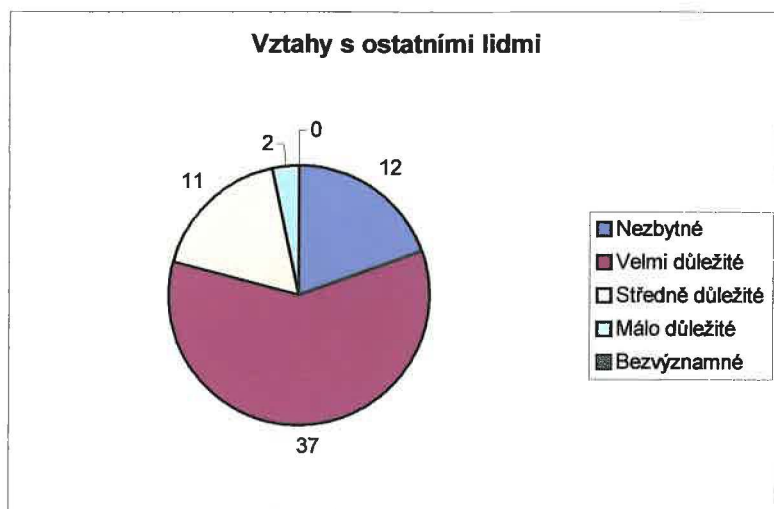
Graf č. 13

Graf nás informuje o důležitosti *rodinných vztahů*. Třicet jeden respondent pokládá tuto hodnotu za velmi důležitou a dvacet tři respondenti za nezbytnou. Jeden respondent považuje *rodinné vztahy* za bezvýznamné.

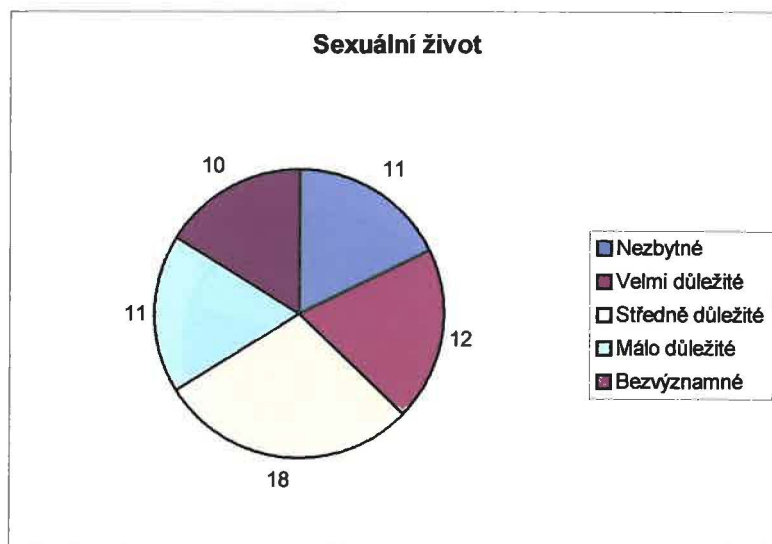

Graf č. 14

Z grafu můžeme vyčíst, do jaké míry jsou pro respondenty důležité *vztahy s ostatními lidmi*. Třicet sedm respondentů považuje *vztahy s ostatními lidmi* za velmi důležité a dvanáct za nezbytné.

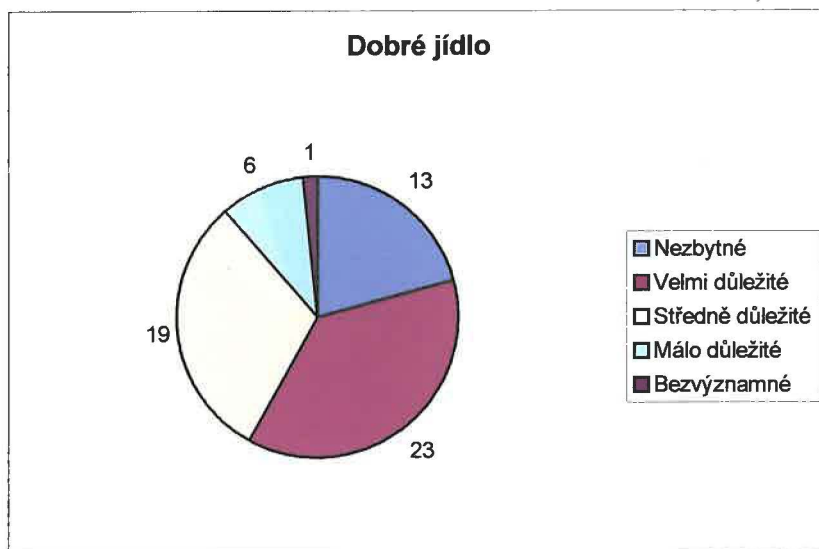
Graf č. 15

Graf shrnuje informace o důležitosti *sexuálního života* pro respondenty. Osmnáct respondentů považuje tuto hodnotu za středně důležitou a dvanáct za velmi důležitou. Ostatní hodnoty jsou vyrovnané. Deset respondentů považuje *sexuální život* za bezvýznamnou hodnotu.

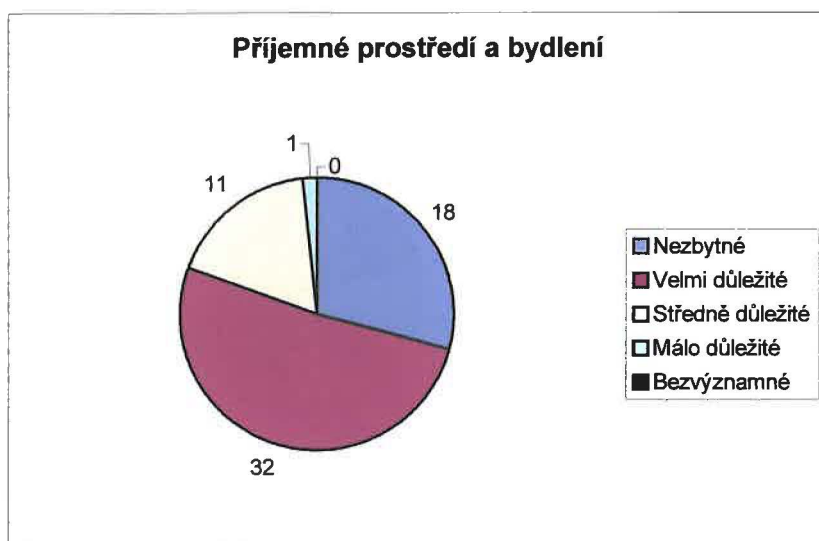

Graf č. 16

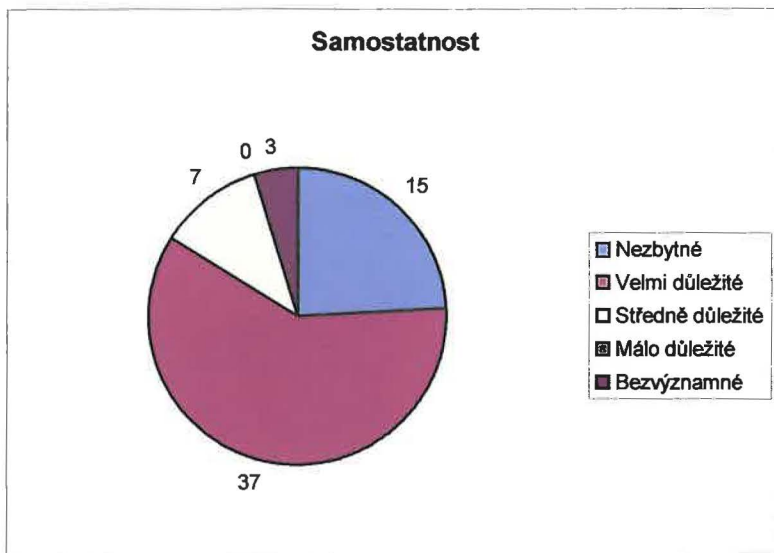
Graf nás informuje o důležitosti hodnoty *dobré jídlo* pro respondenty. Pro dvacet tři respondenty je *dobré jídlo* velmi důležité a pro devatenáct středně důležité. Pouze šest respondentů přikládá zmíněné hodnotě malou důležitost a jeden i bezvýznamnost.

Graf č. 17

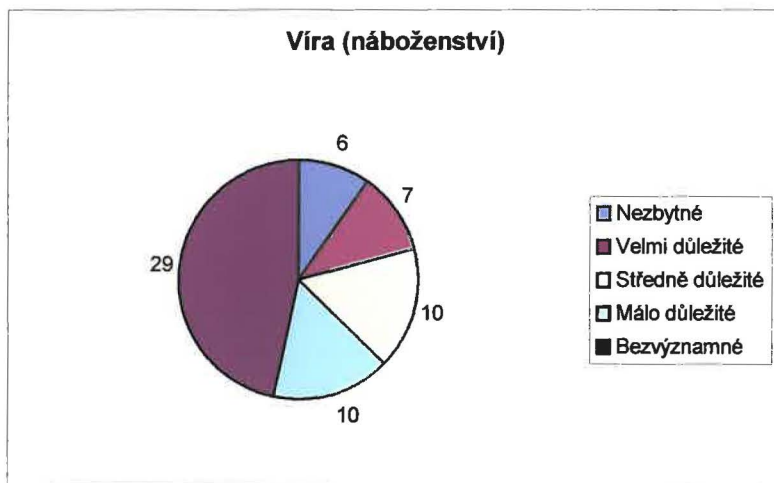
Graf zahrnuje informace o důležitosti *příjemného prostředí a bydlení* pro respondenty. Třicet dva respondenti považují tuto hodnotu za velmi důležitou, osmnáct za nezbytnou a pouze jeden respondent ji považuje za málo důležitou.

Graf č. 18

V grafu jsou obsaženy informace o důležitosti *samostatnosti* pro respondenty. Pro třicet sedm respondentů je *samostatnost* velmi důležitá a pro patnáct nezbytná. Překvapivá je informace, že pro tři respondenty je *samostatnost* bezvýznamná.

Graf č. 19

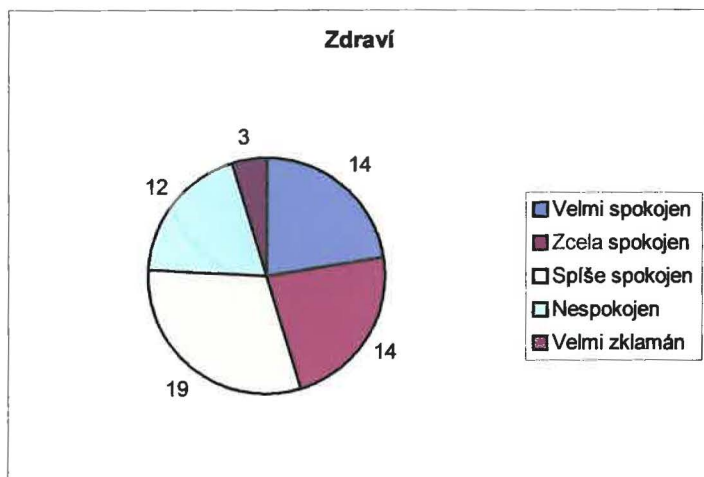

Z grafu můžeme výčíst informace týkající se důležitosti *víry (náboženství)* pro respondenty. Dvacet devět respondentů považuje tuto hodnotu za bezvýznamnou, deset za málo důležitou a dalších deset za středně důležitou. Pouze sedm respondentů považuje tuto hodnotu za velmi důležitou a šest za nezbytnou.

Otázka číslo 15: Hodnocení spokojenosti:

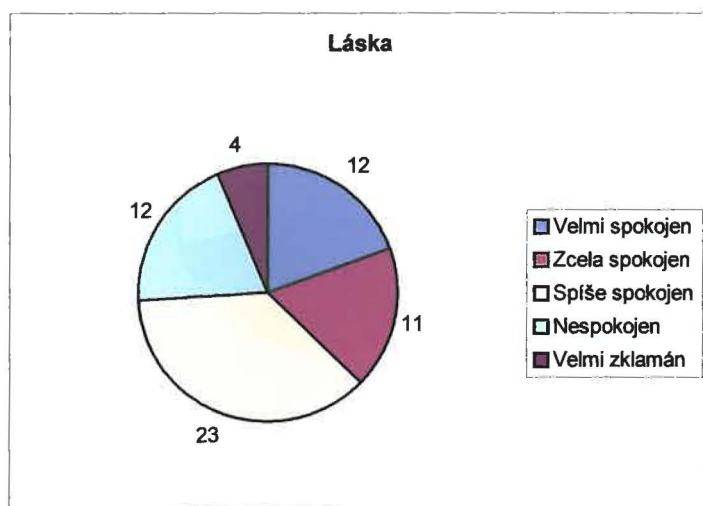
Respondenti ke každé hodnotě uvedené v následujících grafech připisovali svoji spokojenost s ní. Odpovědi jsou obsaženy v grafech č. 20 – 31.

Graf č. 20

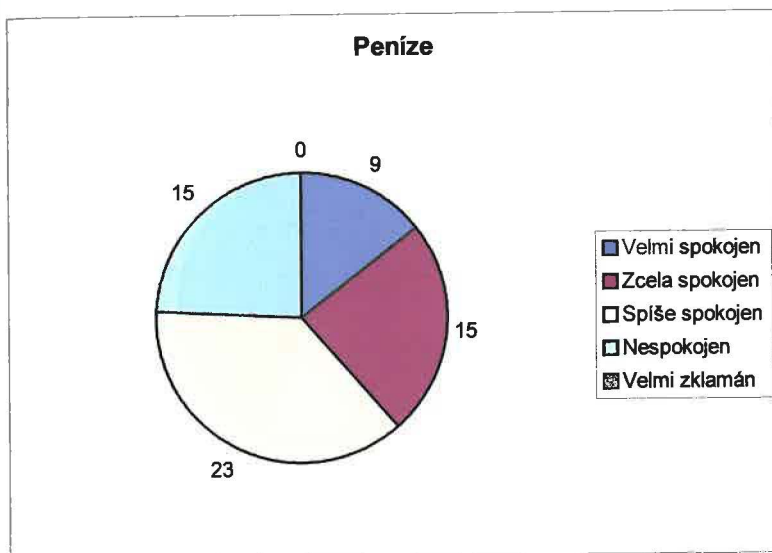
Z grafu lze vyčíst informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *zdraví*. Devatenáct respondentů je s touto hodnotou spíše spokojeno, po čtrnácti jsou zcela spokojeni a velmi spokojeni. Pouze tři respondenti jsou velmi zklamáni.

Graf č. 21

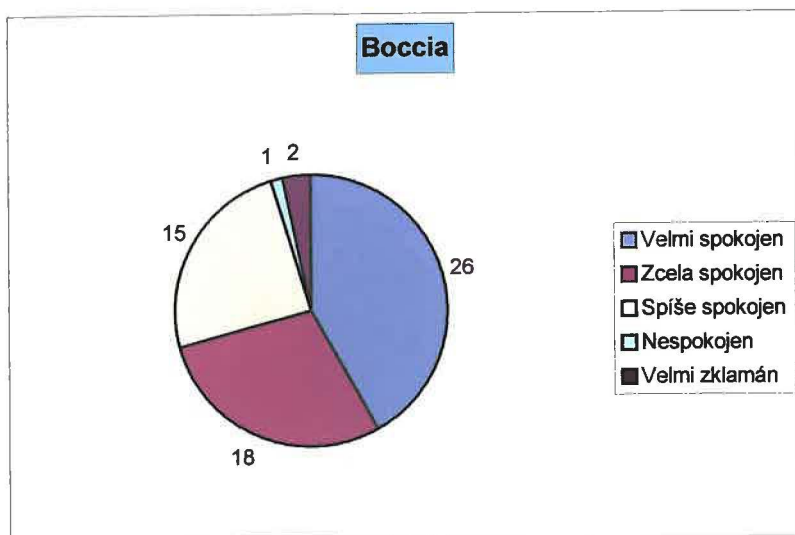
Graf informuje o spokojenosti respondentů s hodnotou *láska*. Dvacet tři respondenti s ní jsou spíše spokojeni, po dvanácti jsou velmi spokojeni a nespokojeni.

Graf č. 22

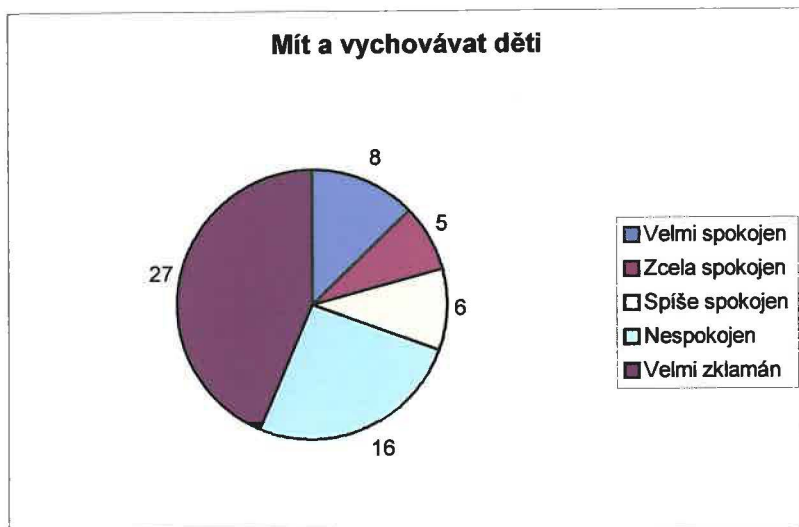
Graf obsahuje informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *peníze*. Dvacet tři respondentů jsou s touto hodnotou spíše spokojeni, po patnácti jsou zcela spokojeni a nespokojeni. Nikdo z dotázaných není velmi zklamán.

Graf č. 23

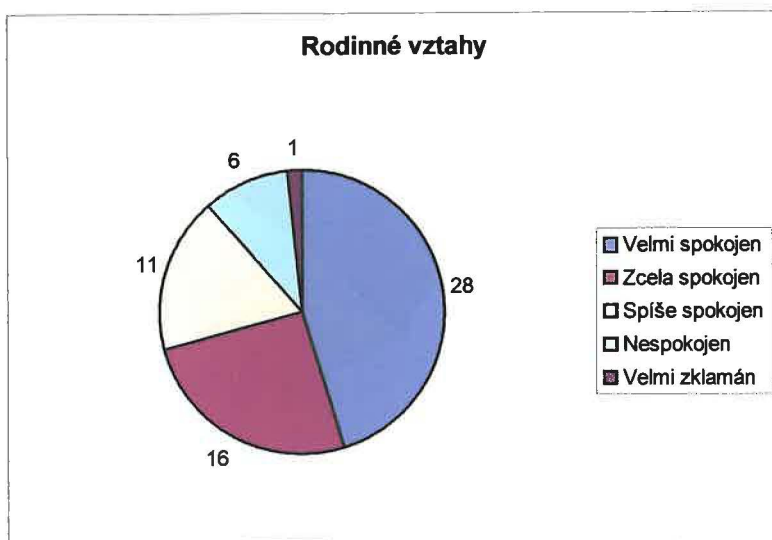
Graf podává informace o spokojenosti respondentů s *bocciou*. Dvacet šest respondentů je s *bocciou* velmi spokojeno a osmnáct zcela spokojeno. Pouze jeden respondent je s ní nespokojen a dva jsou velmi zklamaní.

Graf č. 24

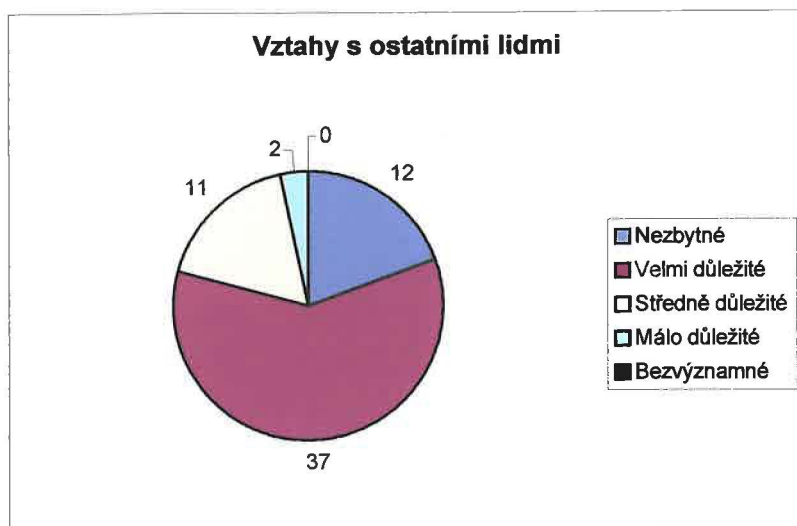
Graf obsahuje informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *mít a vychovávat děti*. Ve dvaceti sedmi případech jsou respondenti velmi zklamaní a v šestnácti nespokojeni s touto hodnotou. Pouze osm respondentů z dotázaných je s touto hodnotou velmi spokojeno.

Graf č. 25

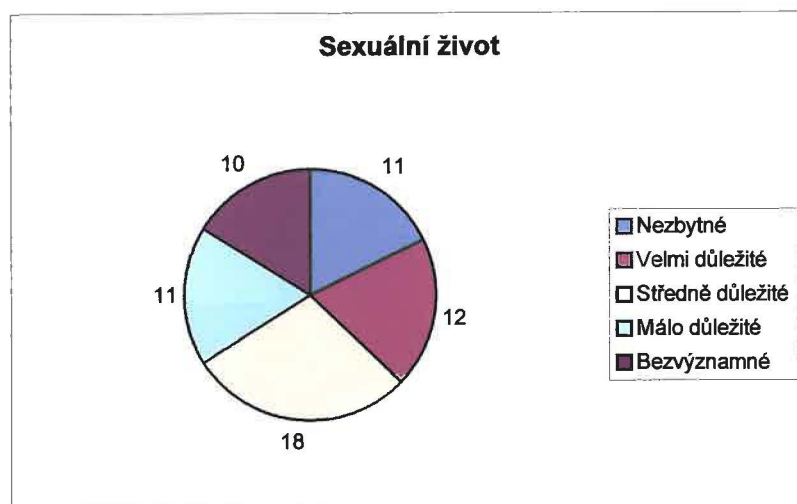
Graf nás informuje o spokojenosti respondentů s hodnotou *rodinné vztahy*. Dvacet osm respondentů je s *rodinnými vztahy* velmi spokojeno a šestnáct zcela spokojeno. Pouze jeden respondent je s touto hodnotou velmi zklamáný.

Graf č. 26

Z grafu lze vyčíst spokojenost respondentů s hodnotou *vztahy s ostatními lidmi*. Dvacet tři respondenti jsou velmi spokojeni a dvacet jeden zcela spokojen se zmíněnou hodnotou. Pouze dva respondenti jsou se *vztahy s ostatními lidmi* velmi zklamaní.

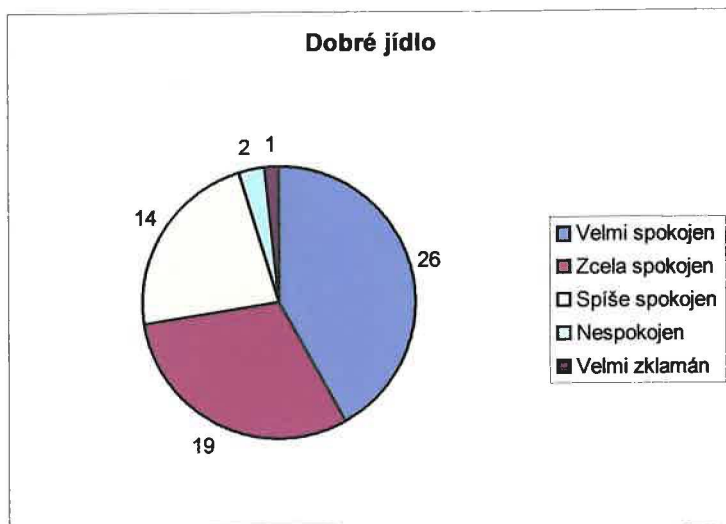
Graf č. 27

Tento graf obsahuje informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *sexuální život*. Dvacet jeden respondent je s touto hodnotou nespokojen a sedmnáct velmi zklamáno. Přes těžké tělesné postižení je deset respondentů velmi spokojeno se *sexuálním životem*.

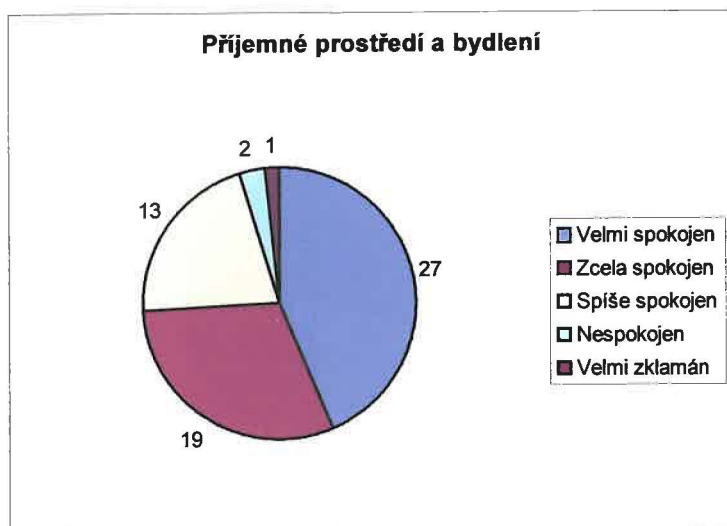

Graf č. 28

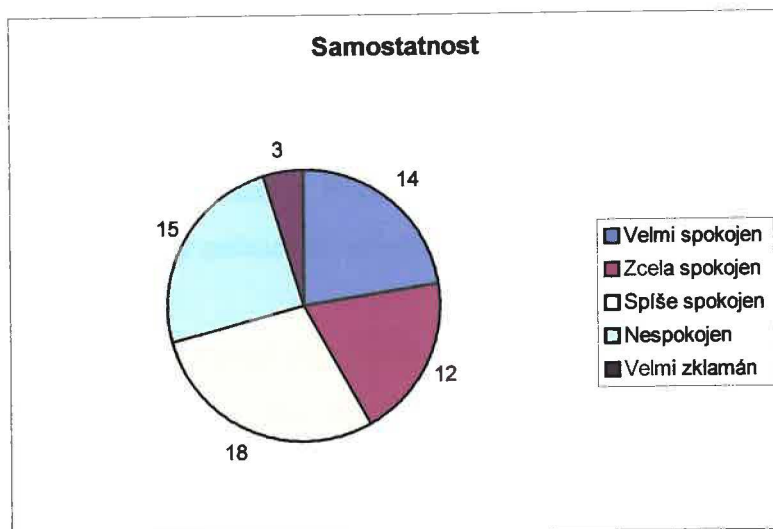
V grafu jsou obsaženy informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *dobré jídlo*. Dvacet šest respondentů je s *dobrým jídlem* velmi spokojeno a devatenáct zcela spokojeno. Pouze jeden respondent je s *dobrým jídlem* velmi zklamán.

Graf č. 29

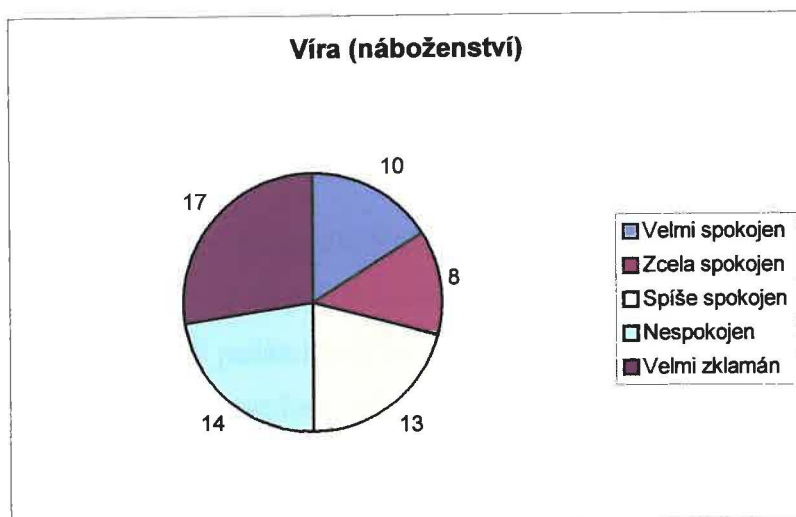
Graf nás informuje o spokojenosti respondentů s hodnotou *příjemné prostředí a bydlení*. Ve dvaceti sedmi případech jsou respondenti s touto hodnotou velmi spokojeni a v devatenácti zcela spokojeni. Pouze dva respondenti jsou s *příjemným prostředím a bydlením* nespokojeni a jeden je velmi zklamán.

Graf č. 30

Graf nás seznamuje s informacemi o spokojenosti respondentů s hodnotou *samostatnost*. Osmnáct respondentů je se *samostatností* spíše spokojeno a patnáct nespokojeno. Tři respondenti jsou se zmíněnou hodnotou velmi zklamání.

Graf č. 31

Z grafu lze vyčíst informace o spokojenosti respondentů s hodnotou *víra (náboženství)*. Sedmnáct respondentů je s touto hodnotou velmi zklamáno a čtrnáct je nespokojeno. Pouze deset respondentů je s *vírou (náboženstvím)* velmi spokojeno a osm zcela spokojeno.

4.2 VÝSLEDKY ŘÍZENÝCH ROZHOVORŮ

K. F.

Muž; věk: 23 let; trvalé bydliště: Český Krumlov; postižení: dětská mozková obrna. Je členem SK Kociánka Brno. Bocciu hraje od roku 1995. Na základě zdravotní klasifikace byl zařazen do soutěžní třídy BC1, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávil svůj volný čas v době, než jste začal hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žil jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Bydlím od dětství v domácím prostředí.

Od tří let jsem pravidelně jezdil do lázní na čtyři měsíce v roce. Tam se odehrávaly podstatné životní aktivity a mezilidské vztahy. Mimo lázně jsem neměl žádné aktivity. Od osmi let jsem absolvoval osobní hodiny s paní učitelkou zvláštní školy. Ve dvanácti letech jsem si poprvé v lázních vyzkoušel bocciu.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Stala se mým největším koníčkem. Velká motivace a zodpovědnost mít povinnost něco dělat, něčemu se věnovat. Osobní prezentace svých dovedností a talentu.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

V počátcích (12 – 15 let) hraní boccií, mi přispěla hra ke zvýšení sebevědomí. Myslím si, že v současnosti už boccia nemá vliv na moje sebevědomí.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

I v tomto směru mi boccia pomáhala v počátcích jejího aktivního provozování.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Boccia mi pomohla odbourat ostych při žádání si o pomoc.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Určitou souvislost v tom vnímám, ale ne nijak velkou.

Výhra, úspěch mě těší. Neúspěch, prohra mě mrzí, ale zásadním způsobem to můj život neovlivňuje.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Mezi lidmi jsem rád, ale občas mám problém s verbální komunikací. Moje zdravotní postižení nepříznivě působí na moji výslovnost a díky tomu mi většina lidí špatně rozumí.

Boccia výrazně nepřispěla k mému začlenění do společnosti, ale i díky ní se moje komunikace s lidmi zlepšila.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Myslím si, že moje fyzická zdatnost se nijak nemění.

Nepocituji žádnou změnu na svém zdravotním stavu. Podle mého názoru je můj zdravotní stav na stejné úrovni, jako tomu bylo před aktivním provozováním boccii.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Žádnou změnu v tomto směru necítím.

Vzhledem ke svému postižení jsem dostatečně samostatný. Boccia moji samostatnost nezvýšila.

Š. M.

Žena; věk: 28 let; trvalé bydliště: Brno; postižení: dětská mozková obrna. Je členka SK Kociánka Brno. Bocciu hraje od roku 1996. Podle zdravotní klasifikace je zařazena do soutěžní třídy BC1, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Od dětství žiji v domácím prostředí. Do ÚSP pro TPM Kociánka jsem docházela do školy a denně se vracela domů.

Náplň svého volného času jsem měla poměrně bohatou. Měla jsem hodně kamarádů, se kterými jsem trávila svůj volný čas. V současné době mám víc přátel díky boccie.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Je to velice zajímavý sport. Díky svému těžkému postižení mám velmi omezený výběr sportů, které mohu aktivně provozovat. Boccia je jedním z mála sportů, ve kterém se mohu plně realizovat.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyroستlo Vaše sebevědomí?

Boccia mi pomohla trochu zvýšit sebevědomí.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Myslím si, že boccia nijak neposílila moji osobnost.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

O pomoc jsem si uměla požádat i dřív, aniž bych přitom měla nějaký ostych.

Pocit méněcennosti jsem nikdy neměla. Podle mě, boccia nemá výrazný vliv na moji osobnost.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, určitou souvislost v tom vnímám.

Daleko silněji prožívám životní výhry a prohry než na sportovních utkáních. Víc mě potěší, když se mi podaří např. uvařit dobrý oběd, než vyhrát zápas. Víc mě zklame, když se mi něco nepovede v životě, než prohraný zápas.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, cítím se dobře ve společnosti lidí.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Myslím si, že s nimi komunikuji na stejné úrovni, jako tomu bylo dříve.

Do společnosti jsem byla dobře začleněna i předtím, než jsem začala hrát boccii. Díky boccii jsem si našla mnoho nových přátel.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Nemyslím si, že bych byla fyzicky zdatnější.

Podle mého názoru, boccia nemá vliv na můj zdravotní stav.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Ano, cítím změnu k lepšímu.

Nyní potřebuji menší pomoc od osobního asistenta. Jsem o trochu samostatnější.

K. D.

Žena; věk: 27 let; trvalé bydliště: Brno; postižení: dětská mozková obrna. Je členkou SK Kociánka Brno. Bocciu hraje od roku 1997. Po zdravotní klasifikaci byla zařazena do soutěžní třídy BC1, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Žila jsem v ÚSP pro TPM Kociánka. V současné době už mám svůj byt v Brně.

Neměla jsem žádnou náplň volného času. Dopoledne jsem byla ve škole a odpoledne většinou ve společenské místnosti, kde jsem mohla akorát sledovat televizi. Můj zdravotní stav mi nedovoľoval žádné volnočasové aktivity.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Tento sport se mi zalíbil, protože je určený pro lidi s těžkým tělesným postižením, jaké mám i Já. Jedná se o jediný sport, kterému se můžu věnovat aktivně. K boccie mě přivedl můj kamarád, který v ní už dlouhodobě vyniká. Svými výbornými výsledky mě motivuje.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyroستlo Vaše sebevědomí?

Ano, v tomto směru mi boccia hodně pomohla

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Ano, myslím si, že boccia mi hodně pomáhá i v tomto směru.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

O pomoc si bez ostychu umím požádat, ale v tomto směru mi nepomohla boccia. Uměla jsem to i dřív.

Tento sport mi pomohl vytvořit si imunitu proti depresím.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano. Myslím si, že to spolu hodně souvisí

Pokud zvítězím na závodech, mám motivaci být stále lepší. Trvá-li u mě neúspěch delší dobu, postupně ztrácím zájem. Tyto pocity zažívám i v jiných oblastech svého života.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, v současnosti už se cítím ve společnosti lidí velmi dobře.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Ano, dokážu. Dříve jsem byla hodně uzavřená. Trvalo mi delší dobu, než jsem si na lidi v nové společnosti zvykla.

Boccia mi hodně pomáhá se začleněním do společnosti. Mám pocit, že jsme na závodech všichni jedna velká rodina.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Ano, díky boccie jsem zdatnější.

Boccia není jediná aktivita, která zlepšuje můj zdravotní stav. Jsem zdatnější i díky dalším koníčkům, kterým se věnuji (např. malování).

7. Došlo u Vás ,v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Ano, cítím mírnou změnu k lepšímu.

Do určité míry mi boccia pomáhá k lepší sebeobsluze. Přesto si troufám tvrdit, že sebeobsluhu zvládám lépe díky své vlastní vůli.

I. M.

Žena; věk: 19 let; trvalé bydliště: okres Nový Jičín; postižení: dětská mozková obrna. Je členkou SK Kociánka Brno. Boccii hraje od poloviny roku 2004. Po zdravotním oklasifikování je zařazena do soutěžní třídy BC2, v níž hraje 2. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala hrát aktivně boccii?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Dětství jsem prožila v domácím prostředí. V roce 1995 jsem nastoupila do ÚSP pro TPM Kociánka.

Dkud jsem žila v domácím prostředí, měla jsem málo zájmů. Školu jsem navštěvovala jen dvakrát týdně. Jakmile jsem nastoupila do ÚSP pro TPM Kociánka, moje náplň volného času už byla bohatší. Chodila jsem s vychovateli na výlety a navštěvovala dramatický kroužek.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Na boccie mě nejvíc oslovilo cestování mimo ÚSP pro TPM Kociánka. Velmi mě lákala i možnost zasoutěžit si a najít nové kamarády z jiných sportovních klubů.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Ano, vyrostlo. V tomto směru mi boccia hodně pomáhá.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Myslím si, že jsem silnější osobnost. Nyní dokážu přijmout i prohru.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Určitý ostych stále ještě mám. Už se nebojím tolik požádat si o pomoc, jako tomu bylo dřív.

Boccia mi v tomto směru hodně pomáhá. Nyní jsem díky boccie samostatnější v komunikaci. Tato skutečnost má kladný vliv i na moji osobnost.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, myslím si, že to spolu souvisí.

Dříve jsem si prohry hodně vztahovala na sebe. Dnes už se z prohry dokážu poučit. Pokud prohrají zápas nebo se mi něco nepovede v životě, prožívám to stejně.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, cítím se mezi lidmi velmi dobře.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Ano, dokážu. Už mi nedělá komunikace s lidmi takový problém, jako tomu bylo dřív.

Boccia mi hodně pomáhá se začleněním do společnosti. Dřív jsem byla hodně zakřiknutá, dnes už nejsem tolik. Snažím se na sobě v tomto směru pracovat a boccia je mým velkým pomocníkem.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Myslím si, že moje fyzická zdatnost je na stejné úrovni.

Od doby, co se aktivně věnuji boccie, mám lepší úchop a uvolněnější horní končetinu. Boccia má dobrý vliv na můj zdravotní stav horních končetin.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

V tomto směru žádnou změnu necítím.

Ke zlepšení sebeobsluhy u mě zatím nedošlo. V tomto směru mi boccia nepomáhá, možná se to zlepší až po delší době.

H. T.

Žena; věk 18 let; trvalé bydliště: okres Nový Jičín; postižení: dětská mozková obrna. Je členkou SK Kociánka Brno. Bocciu hraje aktivně od začátku roku 2004. Po zdravotním oklasifikování je zařazena do soutěžní třídy BC3, v níž hraje 2. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Žila jsem v ÚSP pro TPM Kociánka. Dokud jsem studovala na základní škole, bydlela jsem na paviloně DEF. Jakmile jsem přešla na střední školu, přestěhovali mě na pavilon C.

Na paviloně DEF jsem byla spokojená s náplní volného času. Na paviloně C už jsem neměla moc aktivit a moje náplň volného času byla chudá.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Díky svému těžkému tělesnému postižení mám malý výběr ve sportovní činnosti. Boccia je jediný sport, kterému se můžu aktivně věnovat. Konečně jsem našla smysluplnou náplň volného času.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Na tréninku jsem celkem silná osobnost a moje sebevědomí je celkem vysoké. Na závodech mám trému a moc si nevěřím.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Na trénincích jsem silnější osobnost, ale na závodech moc ne.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

S tím jsem neměla problémy ani předtím.

Myslím si, že boccia má dobrý vliv na moji osobnost. Na závodech bývám stále nervózní, tam bych ještě potřebovala pracovat na svém sebevědomí.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, vnímám v tom souvislost. Myslím si, že to spolu hodně souvisí.

Když zvítězím v zápase, připadám si silná, veselá, něco jsem dokázala. Podobné pocity prožívám, podaří-li se mi něco v životě.

Jakmile prohrají zápas, jsem zklamaná a nemám chuť do trénování. Zklamání a bolest cítím i v případě, nepovede-li se mi něco v životě. Hodně mě ovlivňuje psychika.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, cítím se mezi lidmi dobře. Jsem ráda ve společnosti lidí

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Myslím si, že s nimi dokážu v současné době lépe komunikovat. Pokud se seznamuji s novými lidmi, stále se trochu stydím.

Boccia mi pomohla hodně se začleněním do společnosti. Stále ještě na sobě potřebuji pracovat, především se musím naučit odbourat stud při komunikaci s neznámými lidmi.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Nepozoruji na sobě zlepšení fyzické zdatnosti.

Domnívám se, že boccia nemá vliv na můj zdravotní stav.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Žádnou změnu v tomto směru necítím.

Ke zlepšení sebeobsluhy u mě zatím nedošlo. Ani nemám pocit, že by mi v sebeobsluze boccia mohla nějakým způsobem pomoci.

G. D.

Žena; věk: 20 let; trvalé bydliště: Hořice v Podkrkonoší; postižení: dětská mozková obrna. Je členkou SK Kociánka Brno. Bocciu začala hrát v roce 2002. Na základě zdravotní klasifikace je zařazena do soutěžní třídy BC3, v níž hraje 2. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Žila jsem v domácím prostředí. V současné době mám týdenní pobyt v ÚSP pro TPM Kociánka.

Pokud jsem žila v domácím prostředí, náplň volného času (četba, vyšívání) mě moc neuspokojovala. Chyběl mi pohyb a společnost.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Boccia je jediný sport, kterého se můžu zúčastnit i přes své těžké tělesné postižení. Chtěla jsem bocciu vyzkoušet a dostat se tak mezi lidi.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Ano, mám vyšší sebevědomí. Už si nepřipadám tolik méněcenná, jako tomu bylo dřív.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Ano, jsem psychicky silnější osobnost. Při rozhodování jsem si jistější. Dříve jsem byla velmi nerozhodná.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Ano, v současné době už si umím požádat o pomoc, aniž bych přitom cítila ostych.

Boccia má kladný vliv na moji osobnost, posiluje mě.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, vnímám. Myslím si, že to spolu hodně souvisí.

Prohra v zápase mě motivuje k tomu, abych více trénovala. Pokud mi něco nevyjde v životě, snažím se vzít si z toho ponaučení a příště postupovat jinak. Z výhry v zápase mám stejně velkou radost, jako z radostné životní události. Při prvním zápase jsem měla stejný strach, jako tomu je u jiných činností, které zkouším poprvé v životě.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, ráda trávím čas ve společnosti lidí. Cítím se mezi nimi dobře.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Ano. Dříve mi chvíli trvalo, než jsem začala komunikovat s lidmi.

Nebyla jsem zvyklá na větší společnost lidí. Díky boccie jezdím na sportovní utkání, kde se setkávám s velkou společností lidí. Tím mi boccia pomohla překonat bariéru v komunikaci.

Boccia mi hodně pomohla se začleněním do společnosti. Ráda s nimi komunikuji.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Ano, jsem trochu zdatnější.

Boccia má v mém případě kladný vliv na pohyb rukou.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Ano, cítím změnu k lepšímu.

Při oblékání a při jídle potřebuji menší pomoc od osobního asistenta.

V. M.

Žena; věk: 21 let; trvalé bydliště: Frýdek Místek, ale zdržuje se převážně v přechodném bydlišti v Brně; postižení: progresivní svalová dystrofie. Je členkou SK Kociánka Brno. Bocciu hraje od roku 2003. Po zdravotním oklasifikování byla zařazena do soutěžní třídy BC3, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala aktivně hrát bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Od dětství bydlím v domácím prostředí v přechodném bydlišti a do ÚSP pro TPM Kociánka denně docházím.

I dříve jsem měla bohatou náplň volného času (taneční kroužek, práce na počítači, puzzle, poslech hudby, sledování televize, křížovky).

2. Čím Vás boccia oslovila?

Moje těžké tělesné postižení mi nedovoluje aktivně se věnovat velkému počtu sportovních aktivit. Boccia je jediný sport, kterému se můžu věnovat. Oslovila mě tím, že mohu soutěžit a seznámit se s novými lidmi.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Ne. Myslím si, že moje sebevědomí je stále stejné.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Byla jsem celkem silná osobnost i dřív. Během aktivního provozování bocciu je moje osobnost na stejné úrovni.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

O pomoc si umím bez ostychu požádat. Zvládala jsem to i dřív, v tomto směru mi nepomohla boccia.

Určitě má boccia kladný vliv na moji osobnost. Když zvítězím, mám dobrý pocit, ale prohry také nesu dobře.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, vnímám. Myslím si, že výhry a prohry na sportovních utkáních se u mě hodně promítají do osobního života.

Když zvítězím, jsem šťastná. Mám radost z výhry a z toho, že jsem něco dokázala. U prohry cítím zklamání. Ani mě tolik nemrzí samotná prohra. Víc mě trápí, když zklamou rodiče, trenéry i sama sebe.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, mám ráda společnost zdravotně postižených i zdravých lidí.

Pohybuji-li se ve společnosti zdravých lidí, mám ještě lepší pocit.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

S komunikací jsem neměla problém ani dřív.

Boccii beru jako prostředek pro seznámení se s novými lidmi.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější:

Nepřipadám si být fyzicky zdatnější.

Myslím si, že boccia nemá vliv na můj zdravotní stav.

7. Došlo u Vás ,v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Necítím v tomto směru změnu k lepšímu.

U mě dochází k postupnému zhoršování sebeobsluhy, což je dáno mým postižením.

M. Z.

Žena; věk: 22 let; trvalé bydliště: Chválkovice (okres Olomouc); postižení: dětská mozková obrna. Je členkou SK APA VČaS Olomouc. Bocciu hraje od roku 2000. Po zdravotním oklasifikování byla zařazena do soutěžní třídy BC3, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala aktivně hrát bocciu?

Podotázky: Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Od dětství bydlím s rodiči v domácím prostředí.

Občas jsem trávila svůj volný čas s přáteli v kině, někdy jsem s nimi zašla na pivo. Plnohodnotnou náplň volného času jsem neměla.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Dlouho jsem hledala vhodný sport, kterého se můžu aktivně zúčastnit. Jsem těžce tělesně postižená, z tohoto důvodu i plně odkázaná na pomoc druhých lidí. Boccia se stala pro mě jediným vhodným sportem. Okouzila mě.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Ano, hodně jsem si začala věřit.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Ano, boccia velmi kladně ovlivňuje psychickou stránku mé osobnosti.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Uměla jsem si požádat o pomoc, aniž bych přitom cítila ostych, i dřív.

V tomto směru jsem neměla problém.

Dřív jsem si moc nevěřila. Během aktivního provozování boccii postupně překonávám sama sebe a své hranice.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, vnímám v tom souvislost.

Hodně prožívám výhry i prohry a to nejen v boccie. Těžko snáším prohry. Hodně se řídím vnitřními pocity. Snažím se boccii si užít. I výhry vnímám hodně emotivně.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, mám ráda lidskou společnost.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

S komunikací jsem problém neměla ani dřív.

Boccia mi pomáhá se začleněním do společnosti. Snažím se navázat nové kontakty. Líbí se mi, že na sportovních utkáních jsou lidi naladěni na stejné „vlně“. I když je každý jiný, podstata věci nás všechny spojuje.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Nepocituji na sobě zlepšení fyzické zdatnosti.

Myslím si, že boccia nemá vliv na můj zdravotní stav.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

V tomto směru žádnou změnu necítím.

Ke zlepšení sebeobsluhy u mě nedošlo. V tomto směru mi boccia nepomohla a zřejmě ani nepomůže.

R. K.

Muž; věk 36 let; trvalé bydliště: Kurdějov (okres Břeclav); postižení: dětská mozková obrna. Je členem SK Kociánka Brno. Bocciu hraje od roku 1995. Na základě zdravotní klasifikace je zařazen do soutěžní třídy BC3, v níž reprezentuje naši vlast i na mezinárodních soutěžích.

1. Jak jste převážně trávil svůj volný čas v době, než jste začal hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žil jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Od dětství mám celoroční pobyt v ÚSP pro TPM Kociánka v Brně.

Než jsem se začal aktivně věnovat boccie, neměl jsem žádnou smysluplnou náplň volného času. Byl jsem plně podřízený režimu v zařízení.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Je to sport určený pro lidi s těžkým tělesným postižením, jaké mám i Já. Už dříve jsem chtěl sportovat, ale zdravotní stav mi to nedovoloval. Boccia mě okouzila. Konečně jsem začal žít a měl smysluplnou náplň volného času.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Díky účasti na světových šampionátech mi hodně vyrostlo sebevědomí.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Podle mého názoru jsem po psychické stránce velmi silná osobnost.

V tomto směru mi boccia hodně pomáhá.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Ano, umím. Bez ostychu jsem si uměl požádat o pomoc i dřív. V tomto směru mi boccia nepomohla.

Rád pomáhám druhým lidem, to je rys mé osobnosti. Boccia mi umožnila pomáhat lidem, předávám své sportovní zkušenosti.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, podle mého názoru to spolu hodně souvisí.

Jsem velmi citlivý člověk. Hodně prožívám výhry i prohry. Z výhry na sportovním utkání mám velkou radost. Ty samé pocity prožívám, když se mi podaří i něco jiného v životě (např. urovnání vztahů v rodině). Prohraji-li zápas, jsem velmi zklamaný. Podobné zklamání cítím i v jiném životním neúspěchu (např. zhoršení vztahů v rodině).

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, rád trávím svůj volný čas mezi lidmi.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Ano, dřív jsem měl problém navázat kontakt s neznámými lidmi. Dnes už jsem na tom o hodně lépe.

V tomto směru mi boccia hodně pomohla. Nyní mám hodně přátel a kamarádů.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Ano, myslím si, že jsem po fyzické stránce trochu zdatnější. Přesto na konci tréninku cítím velkou únavu.

Domnívám se, že boccia má dobrý vliv na můj zdravotní stav. Trochu se mi zlepšil úchop horních končetin.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Cítím menší změnu k lepšímu.

Jsem trochu samostatnější. Díky lepšímu úchopu horních končetin nepotřebuji tak velkou pomoc v sebeobsluze, jako tomu bylo před rokem 1995. Došlo jen k malému zlepšení úchopu horních končetin a sebeobsluhy. Stále potřebuji velkou pomoc od druhých lidí.

S. K.

Žena; věk: 27 let; trvalé bydliště: Kuřim (okres Brno – venkov); postižení: progresivní svalová dystrofie. Je členkou SK Kociánka Brno. Boccie se aktivně věnuje od jara roku 2004. Po zdravotním oklasifikování byla zařazena do soutěžní třídy BC4, v níž hraje 1. ligu.

1. Jak jste převážně trávila svůj volný čas v době, než jste začala aktivně hrát bocciu?

Podotázky: *Žila jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?*

Od dětství bydlím v domácím prostředí.

Věnovala jsem se běžným denním činnostem. Mám ráda zvířata. Mám svého psa, se kterým ráda chodím ve volném čase na vycházky.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Mám ráda sport a díky svému postižení mám výběr sportovních aktivit značně omezený. Jedná se o jeden z mála sportů, kterému se můžu i přes svůj těžký zdravotní stav věnovat. Dostanu se tímto způsobem mezi lidi.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: *Vyrostlo Vaše sebevědomí?*

Ano, moje sebevědomí trochu vyrostlo a věřím, že ještě vzroste.

Jste po psychické stránce silnější osobnost?

Ano, jsem. Boccia má velmi dobrý vliv na psychické posilování mé osobnosti.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Ano. Tím, že se dostávám mezi lidi, už nemám s tím takový problém.

Boccia má velmi dobrý vliv na moji osobnost. Hodně mi pomáhá vidět lidi, kteří mají horší zdravotní stav, než Já a přesto se radují ze života. Díky této zkušenosti se také snažím radovat se ze života.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Žádnou souvislost v tom nevnímám.

Je pravda, že určitým způsobem výhru i prohru na sportovním utkání prožívám. Z výhry mám radost a dobrý pocit. Naopak u prohry cítím zklamání. Nejsem nijak zvlášť citlivý člověk a do mého osobního života se tyto výhry či prohry nepromítají.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, cítím se mezi lidmi dobře. Mám najednou pocit, že mi nic není.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Určitě ano. V současné době už dokážu celkem dobře navázat kontakt i s neznámými lidmi.

Boccia mi velmi pomáhá se začleněním do společnosti. Díky boccie mám hodně nových kamarádů a přátel.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Nepřipadám si být fyzicky zdatnější.

Ano, boccia má vliv na můj zdravotní stav, ale ovlivňuje jej negativně. Brzy cítím únavu, ta nastupuje už zhruba po jedné hodině tréninku.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Žádnou změnu v tomto směru necítím.

Ke zlepšení sebeobsluhy u mě nedošlo. Na moji sebeobsluhu boccia nemá vliv.

D. D.

Muž; věk: 23 let; trvalé bydliště: Praha; postižení: kvadruplegie. Je členem SC OA Janské Lázně. Bocciu začal hrát v roce 2000. Na základě zdravotní klasifikace byl zařazen do soutěžní třídy BC4, v níž reprezentuje naši vlast.

1. Jak jste převážně trávil svůj volný čas v době, než jste začal hrát aktivně bocciu?

Podotázky: Žil jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

Po úraze jsem ležel osm měsíců v nemocnici. Jakmile mě pustili, byl jsem osm měsíců doma.

Jakmile jsem byl z nemocnice propuštěn domů, začal jsem se věnovat stolnímu tenisu a plavání. Během této doby už jsem viděl, jak se boccia hraje a poté na OA v Janských Lázních už se jí věnoval aktivně.

2. Čím Vás boccia oslovila?

Přestože někteří sportovci říkají, že boccia je nudná, Já si to nemyslím. U tohoto sportu se musí přemýšlet. Hrát bocciu mě baví, mám v tomto sportu dobré výsledky. Jedná se o jeden z mála sportů, kterému se můžu i přes svůj těžký zdravotní stav věnovat.

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?

Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?

Ano, k růstu sebevědomí mi pomohli lidé, které jsem díky boccie poznal.

Jste po fyzické stránce silnější osobnost?

Ano, v tomto směru mi boccia také hodně pomohla.

Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?

Ano, dnes už to zvládnu. Dříve jsem se styděl, když jsem si měl požádat o pomoc.

Moji osobnost hodně ovlivnili lidé, kteří jsou na tom zdravotně hůře a umí se radovat ze života. Takových lidí jsem na boccie (na tréninku i sportovních soutěžích) potkal hodně.

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?

Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

Ano, vnímám v tom velkou souvislost.

Pokud prohrají zápas, cítím útlum. Vítězství mě naopak posiluje. Tyto pocity mám i při špatných či dobrých životních událostech, které mě potkají. Mám rád ve sportu spravedlivou hru a v životě spravedlivé jednání.

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?

Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?

Ano, cítím se mezi lidmi velmi dobře.

Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?

Ano i v této oblasti mi boccia hodně pomáhá. Už mi nedělá tak velký problém komunikovat i s méně známými lidmi.

Boccia mi pomáhá hodně se začleněním do společnosti. Líbí se mi, že lidé (společnost na závodech) se zajímají o mě a Já o ně.

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?

Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

Myslím si, že jsem trochu fyzicky, zdatnější. Především se mi zlepšuje úchop v horních končetinách.

Boccia má vliv především na moji psychiku. Jsem po této stránce silnější, je to něco nového pro mě.

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccii, ke zlepšení sebeobsluhy?

Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

Ano, v tomto směru cítím velkou změnu k lepšímu.

V prostředí, které je více bariérové, jsem se naučil přizpůsobit se daným podmínkám. Potom už jsem nebyl tak překvapený z různých bariér. Takové prostředí mě nutí poprat se s bariérami a tím se zlepšuje i moje sebeobsluha.

5. DISKUSE

V praktické části práce jsem se zabývala otázkou, jakým způsobem boccia ovlivňuje kvalitu života lidem s těžkým tělesným postižením. S tím souvisí i problematika socializace a integrace a jakou roli v této oblasti hraje boccia.

Osobně jsem oslovila lidi s těžkým tělesným postižením, kteří hrají bocciu. Tito lidé byli velmi ochotní a měli zájem se mnou spolupracovat. Podle mého názoru ke kladnému přístupu a zájmu o spolupráci velmi přispěl i můj tělesný handicap.

V teoretické části jsem se pokusila charakterizovat pojem kvalita života. Z odborné literatury se mi nepodařilo zjistit jednotnou definici pojmu, ale jen dílčí pohledy. Zajímalo mě tedy, co si pod tímto pojmem představují lidé s tím nejtěžším tělesným postižením, kteří hrají bocciu. Jejich představy o kvalitě života byly různé. Nejčastěji uváděli zdraví, prožít spokojený a plnohodnotný život, mít kde bydlet, mít práci a žít ve šťastné a spokojené rodině. Někteří uvedli, že neví, co si mají pod tímto pojmem představit.

Ze smíšeného výzkumu je patrné, že i lidé s tím nejtěžším tělesným postižením se potřebují začlenit do společnosti a boccia jim v tomto směru hodně pomáhá. Z dotazníkového šetření je patrné, že většinu respondentů přilákala boccia možností dostat se mezi lidi. Řízené rozhovory mi tuto skutečnost potvrdily. V této oblasti bych souhlasila s tvrzením, které uvádí Kábele: *„Tělovýchovné aktivity významně ovlivňují plnohodnotné zapojení do společnosti, posilují rodinnou soudržnost a významně rozšiřují zónu sociálních kontaktů“* (Kábele, 1992, 196 s.).

S hypotézou souvisí i myšlenka Petra Horáčka. Říká, že boccia jako vhodná sportovní disciplína pro lidi s nejtěžším tělesným postižením souvisí s psychosociální složkou ucelené rehabilitace. (Peč, 2005, s. 22 – 23).

V dotazníkovém šetření jsem poslední dvě otázky věnovala kvalitě života. Mojí snahou bylo zjistit, do jaké míry je pro lidi s nejtěžším tělesným postižením boccia důležitá a nakolik jsou s ní spokojeni. V převážné většině je pro tyto lidi boccia velmi důležitá až nezbytná. S tím souvisí i otázka spokojenosti, většina respondentů je s ní velmi či zcela spokojena. Tyto zjištěné informace potvrzují myšlenku Votavy, který

uvádí: „*Sport je nedílnou součástí moderního života a postižený sportovec se touto cestou může přiblížit či vyrovnat zdravým lidem*“ (Votava, 2003, 207 s.).

6. ZÁVĚR

Ve své práci jsem se snažila zmapovat, jakým způsobem boccia ovlivňuje kvalitu života lidí s nejtěžším tělesným postižením.

Přestože se již v dnešní době mluví o sportovní činnosti lidí se zdravotním postižením, stále je tato problematika pro většinu lidí málo známá. V prvních kapitolách jsem se zaměřila na sportovní činnost lidí se zdravotním postižením z obecného hlediska. Snažila jsem se popsat, jakým způsobem sportovní činnost osob se zdravotním postižením souvisí s integrací, socializací a kvalitou života. V další kapitole jsem se pokusila o charakteristiku bocciacampu a do jaké míry souvisí s uceleným systémem rehabilitace.

Jelikož se o paralympijském sportu boccia mnoho neví, zaměřila jsem se na charakteristiku tohoto sportu. Mojí snahou bylo také charakterizovat lidi, kteří se mohou boccii věnovat aktivně a popsat jednotlivé zdravotní kategorie. V následující kapitole jsem popsala herní systém. Konec teoretické části jsem věnovala úspěšnosti českých reprezentantů a charakteristice paralympijských her.

V praktické části jsem formou dotazníkového šetření a řízeným rozhovorem zjišťovala vliv boccii na kvalitu života lidí, kteří se tomuto sportovnímu odvětví věnují. V dotazníkovém šetření jsem zjistila, že boccia lidem s nejtěžším tělesným postižením pomáhá zvýšit kvalitu života a v procesu socializace. Většina lidí se aktivně věnuje boccie za účelem dostat se mezi lidi a smysluplně žít.

• Vyhodnocení hypotéz

H 1: Nejčastějším efektem aktivního provozování paralympijského sportu boccia je socializace osob s nejtěžším tělesným postižením.

Výzkumné šetření dotazníkovou metodou ukázalo, že boccia přispívá k získávání nových přátel přirozenou cestou (tabulka č. 8). Odpověděli tak 22 respondenti. Ve 13 případech respondenti uvedli, že mají více kamarádů a jsou spokojenější. Za zmínku stojí i odpověď 1 respondenta, který si díky boccie našel i svého životního partnera. Obecně lze říci, že většině respondentům boccia pomáhá k navázání nových vztahů,

tedy i k začleňování do společnosti (tuto skutečnost mi potvrdili i respondenti dotazovaní řízeným rozhovorem). Hypotézu je tedy možné považovat za potvrzenou.

H 2: Boccia jako vhodná sportovní disciplína určena lidem s nejtěžším tělesným postižením přispívá k vyšší kvalitě jejich života.

Poslední dvě otázky v dotazníkovém šetření jsem věnovala problematice kvality života. V otázce č. 14 respondenti připisovali ke každé hodnotě svoji důležitost. Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že boccia je pro 10 respondentů nezbytná a pro 30 respondentů velmi důležitá. Naopak, pouze pro 7 respondentů je boccia málo důležitá a nikdo z dotázaných ji nepovažuje za bezvýznamnou. V otázce č. 15 respondenti připisovali k těm samým hodnotám svoji spokojenost. Z odpovědí lze vyčíst, že 26 respondentů je s bocciovou velmi spokojeno a 18 respondentů zcela spokojeno. Pouze 1 respondent je s bocciovou nespokojen a 2 jsou velmi zklamáni. Z obecného hlediska můžeme z výsledků vyvodit tyto závěry. Boccia patří mezi stejně důležité hodnoty, jako je např. zdraví, láska, rodinné vztahy a další. Co se týče otázky spokojenosti, většina respondentů je spokojenější s bocciovou, než např. zdravím, láskou. Z výše uvedených poznatků lze považovat i tuto hypotézu za potvrzenou.

Informace, které jsem získala řízeným rozhovorem mi tuto skutečnost potvrzují. Z toho je patrná souvislost sportovní činnosti s socializací a v neposlední řadě i s kvalitou života. Zajímavé bylo zjištění, na kolik je individuální vliv boccii v oblasti sebeobsluhy lidí s těžkým tělesným postižením.

• Závěr řízeného rozhovoru

V řízeném rozhovoru jsem se pokusila mimo jiné zjistit, zda boccia nějakým způsobem přispívá ke zlepšení sebeobsluhy (otázka č. 7). Odpovědi na tuto otázku jsem získala různé. Zřejmě je tato problematika u každého individuální. Přesto mají odpovědi respondentů jeden společný prvek a to ten, že u nikoho nedochází ke zhoršení sebeobsluhy v souvislosti s pravidelným provozováním boccii. Pro další výzkum bych mohla použít tuto hypotézu: „Boccia zvyšuje lidem s nejtěžším tělesným postižením jejich samostatnost“.

- **Zhodnocení průběhu výzkumné části**

Data jsem získávala dotazníkovým šetřením od všech respondentů. Podrobnější data jsem získávala řízeným rozhovorem pouze od jedenácti náhodně vybraných respondentů, kteří hrají bocciu alespoň osmnáct měsíců a již jsem s nimi vyplnila i dotazník. Respondentům jsem otázky četla a oni mi na ně odpovídali. Odpovědi jsem si zapisovala do nevyplněných formulářů a poté jsem jim ukázala formulář s již napsanou odpovědí, oni mi projevili např. slovně nebo kývnutím hlavy svůj souhlas či nesouhlas. Respondenti se mnou spolupracovali velmi dobře, byli ochotni mi poskytnout veškeré potřebné informace. Jakmile jsem provedla výzkum, veškeré zjištěné informace jsem vyhodnotila a tato vyhodnocená data vypsala. V kapitole *Výsledky dotazníkového šetření* jsem uvedla data zjištěná dotazníkovou metodou. Podobné odpovědi stejného významu jsem postupně uzavírala do jednotlivých kategorií a vyhodnotila je v tabulkách či grafech. Otázky použité v řízených rozhovorech jsem již neuzavírala do jednotlivých kategorií, ale celé rozhovory jsem jednotlivě vypsala a takto vypsané je uvedla v kapitole *Výsledky řízených rozhovorů*.

Diplomová práce bude mít velký přínos u organizací zabývajících se sportovní činností lidí s tělesným postižením. Věřím, že mnohé informace ocení i speciální pedagogové, kteří pracují v somatopedické oblasti. Zjištěné informace by měly posloužit především těm lidem, kteří už bocciu hrají nějaký čas nebo s ní začínají. Vzhledem k tomu, že tento sport se neustále vyvíjí, nelze vyloučit změny do budoucna.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

7.1 SEZNAM ODBORNÝCH PUBLIKACÍ A ČASOPISŮ

1. ČEJKOVÁ, M.: *Význam sportu pro socializaci tělesně postižených*, Závěrečná magisterská práce PF UK v Praze, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2000, 80 s.
2. ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR: *Ze Sydney do Atén*, Epoque, Praha, 2004, 255 s., ISBN 80-86292-05-3.
3. DRAGOMIRECKÁ, E.: *Kvalita života jako hodnotící kritérium léčby u vybraných duševních onemocnění*, Závěrečná zpráva, Grant IGA MZ ČR č. IZ/4012-3, Psychiatrické centrum Praha, Praha, 2000, 44 s.
4. ĎURICOVÁ, I.: *Informovanost rodičů dětí a mladistvých s tělesným postižením o možnostech sociální pomoci*, Ročníková práce ZSF JCU v Českých Budějovicích, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2004, 38 s.
5. FILKA, J.: *Metodika tvorby diplomové práce*, Knihař, Brno, 2002, 223 s., ISBN 80-7033-233-6.
6. FRÓMEL, K.: *Kompendium psaní a publikování*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2002, 126 s., ISBN 80-244-0514-8.
7. HABRDOVÁ, V.: *Kvalita života rodin dítěte s tělesným postižením*, Diplomová práce ZSF JCU v Českých Budějovicích, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2003, 172 s.
8. HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum – Základní metody a aplikace*, Portál, Praha, 2005, 407 s., ISBN 80-7367-040-2.
9. JANKOVSKÝ, J.: *Etika pro pomáhající profese*, Triton, Praha, 2003, 229 s., ISBN 80-7254-329-6.
10. JANKOVSKÝ, J.: *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*, Triton, Praha, 2001, 158 s., ISBN 80-7254-192-7.
11. JESENSKÝ, J.: *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*, Karolinum, Praha, 1995, 159 s., ISBN 80-7066-941-1.
12. KÁBELE, F., KOLLÁROVÁ, E., KOČÍ, J., et al.: *Somatopedie*, Karolinum, Praha, 1993, 242 s., ISBN 80-7066-533-5.

13. KÁBELE, J.: *Sport vozíčkářů*, Olympia, Praha, 1992, 196 s., ISBN 80-7033-233-6.
14. KOLKOVÁ, J.: *Sportovní aktivity v ústavech sociální péče pro tělesně postiženou mládež*, Diplomová práce FTVS UK v Praze, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2004, 78 s.
15. KOMÁREK, T.: *Výchova a vzdělávání dětí s DMO*, Diplomová práce ZSF JCU v Českých Budějovicích, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2003, 91 s.
16. KŘIVOHLAVÝ, J.: *Místo sportu v rámci celostního pojetí kvality života*, In: Sport a kvalita života: sborník referátů z mezinárodní konference konané 11. a 12.11. 2004, 1. vydání Brno, FSpS MU, 2004.
17. MATĚJČEK, Z.: *Psychologie nemocných a zdravotně postižených dětí*, H & H, Jinočany, 2001, 147 s., ISBN 80-86022-92-7.
18. MATĚJOVSKÁ, R.: *Boccia (aktivita pro jedince s DMO)*, Závěrečná magisterská práce FTVS UK v Praze, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2000, 68 s.
19. NOVOTNÝ, J.: *Sport, zdraví a kvalita života*, In: Sport a kvalita života: sborník referátů z mezinárodní konference konané 11. a 12.11. 2004, 1. vydání Brno, FSpS MU, 2004.
20. PEČ, A.: *Boccia není jen sport*, Vozíčkář, Brno: 2005, roč. 14, č. 3, s. 22-23.
21. PEČ, A.: *Boccia, příležitost sportovního vyžití pro jedince s nejtěžším tělesným postižením*, Závěrečná práce FF MU v Brně, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2005, 32 s.
22. PIPEKOVÁ, J. a kol.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*, Paido, Brno, 1998, 234 s., ISBN 80-85931-65-6.
23. REALIZAČNÍ TÝM BOCCII: *Soutěžní řád BOCCIA*, Spastic Handicap (Česká federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti), projednáno a schváleno na schůzi RTB 4.2. 2006, platnost od 1.1. 2006, 18 s.
24. RENOTIÉROVÁ, M.: *Somatopedické minimum*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003, 87 s., ISBN 80-244-0532-6.

25. RUDOLFOVÁ, V.: *Dobře, že je boccia na světě*, Osudu navzdory, Liga za práva vozíčkářů, Brno: 2000, s. 56-61.
26. SLEPIČKA, a kol.: *Sport a TV jako prostředek ovlivnění životního stylu mládeže*, Závěrečná zpráva grantu MŠMT ČR RS 98018, 1995, s. 75-103.
27. SPASTIC HANDICAP: *Příručka pravidel klasifikace a sportovních disciplín – pravidla boccii*, CP-ISRA CEREBRAL PALSY Mezinárodní sportovní & rekreační asociace, 9. vydání leden 2005, platnost: 2005 – 2008, 32 s.
28. SUDA, R.: *Boccia, příležitost kvalitního sportovního vyžití pro jedince s nejtěžším tělesným handicapem*, Závěrečná magisterská práce FTVS UK v Praze, 1. vydání, místo vydání: neznámé, 2002, 68 s.
29. SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E.: *Základy sociologického výzkumu*, Management Press, Praha, 2001, 160 s., ISBN 80-7261-038-4.
30. ŠERÁKOVÁ, H., ZACHRLA, J.: *Boccia – sport paralympioniků*, In: *Sport a kvalita života: sborník referátů z mezinárodní konference konané 11. a 12.11. 2004*, 1. vydání Brno, FSpS MU, 2004.
31. VÁGNEROVÁ, M., MOUSSOVÁ, Z. H., ŠTĚCH S.: *Psychologie handicapu*, Karolinum, Praha, 2004, 230 s., ISBN 80-7184-929-4.
32. VÍTKOVÁ, M. (ed.): *Integrativní speciální pedagogika – Integrace školní a sociální*, Paido, Brno, 2004, 463 s., ISBN 80-7315-071-9.
33. VÍTKOVÁ, M.: *Paradigma somatopedie*, MU Brno, 1998, 140 s., ISBN 80-210-1953-0.
34. VÍTKOVÁ, M.: *Somatopedické aspekty*, Paido, Brno, 1999, 144 s., ISBN 80-85931-69-9.
35. VOTAVA, J. a kol.: *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*, Karolinum, Praha, 2003, 207 s., ISBN 80-246-0708-5.

7.2 SEZNAM OSTATNÍCH POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Boccia. *Boccia* [online]. c2006 [cit. 2006-02-13] Dostupné z: <http://www.cpisra.org/sports/boccia.htm>.
2. ĎURICOVÁ, I.: *Osobní zkušenost s činností na bocciacampech*, název akce: Prázdninový bocciacamp, datum: 11.-15.7. 2005, místo konání: SOU spojů, Čichnova 23, Brno.
3. IBC. *Iternacional Boccia Commite* [online]. c2005, poslední revize 10.7.2006 [cit. 2006-02-10] Dostupné z: <http://www.bocciainternational.com/index.php>.
4. IPC. *Boccia* [online]. c2006, poslední revize 21.9.2006 [cit. 2006-01-15]. Dostupné z: http://www.paralympic.org/release/Summer_Sports/Boccia/index.html.
5. MANOUŠKOVÁ, K.: *Komorní setkání boccistů*. [online]. c2005, [cit. 2006-01-20]. Dostupné z: <http://www..handisport.cz/boccia.htm>.
6. Paralympiády a deaflympiády. *Paralympiády* [online]. c2006, poslední revize 24.9.2006 [cit. 2006-03-21]. Dostupné z: <http://www.paralympic.cz/cs/paraadeaf/Default.aspx>.
7. SK Kociánka Brno. *SKK BRNO 1 FOTKY* [CD-ROM]. Brno: 2005. [cit. 2006-03-14]
8. Spastic Handicap FOTOGRAFIE, *Boccia 2. kolo II. liga* [CD-ROM]. Brno: 27. – 29. 10. 2005 [cit. 2006-03-12]
9. Spastic Handicap. *Kalendář akcí 2006* [online]. c2000 - 2005, poslední revize II./2006 [cit. 2006-02-17]. Dostupné z: <http://www.shsa.cz/index.php>.
10. Spastic Handicap. *Základní informace o boccie* [online]. c2005, poslední revize 13.8.2006 [cit. 2006-02-03]. Dostupné z: <http://www.spastic.cz/Sporty/Boccia>.

8. PŘÍLOHY

8.1 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Program bocciacampu

Příloha č. 2 – Hráči divize BC1

Příloha č. 3 – Hráči divize BC2

Příloha č. 4 – Hráči divize BC4

Příloha č. 5 – Časomíra

Příloha č. 6 – Půdorys hracího pole

Příloha č. 7 – Hráči divize BC3 využívající ke hře pomocné prostředky

Příloha č. 8 – Herní a postupový systém OZP CUPU 2006

Příloha č. 9 – Dotazník

Příloha č. 10 – Rozhovor

Příloha č. 11 – Seznam TJ a SK sdružených v Spastic Handicap

Příloha č. 12 – Klasifikace spasticky postižených sportovců

Příloha č. 1: Program bocciacampu

Sportovní klub Kociánka Brno

POŘÁDÁ

Prázdninový bocciacamp

Místo konání: SOU spojů , Čichnova 23, Brno

Datum: 11. - 15.7.2005

Ubytování : Ubytovna SOU spojů - cena 350 Kč na osobu a noc

Strava : zajištěna bude snídaně a večeře,
oběd – navštívíme nedalekou restauraci , uhradí sami účastníci

Cestovné : dopravu na místo si hradí sami účastníci

Program : 11.7. 8.00 příjezd účastníků a prezentace na místě
11.7. 9.00 – 12.00 rozcvičení a boccia test
14.30 – 17.30 miniturnaj jednotlivců
12.7. 9.00 – 12.00 novinky z Mistrovství Evropy v boccii
14.30 – 17.30 individuální trénink zaměřený na herní systém
13.7. 9.00 – 12.00 herní dovednosti - podání
14.30 – 17.30 herní dovednosti - zkrácená hra a tie - break
14.7. 9.00 – 12.00 hra v družstvu a párech - podání a systém
14.30 – 17.30 hra v družstvu a párech - miniturnaj
15.7. 9.00 – 12.00 závěrečný test a hodnocení

Přihlášky: **do 29.6.2005**

Sk Kociánka Brno, Kociánka 2, 612 00 Brno - poštou

skkbrno@seznam.cz - email

telefon : +420724 084 142 nebo +420515504351 - Petr Horáček

Kdo se může zúčastnit : akce je zaměřena na zdokonalení hráčů a asistentů ve hře
boccia všech úrovní a kategorií

Připomínky a náměty zasílejte okamžitě!!!!!!

Příloha č. 2: Hráči divize BC1

Příloha č. 3: Hráči divize BC2

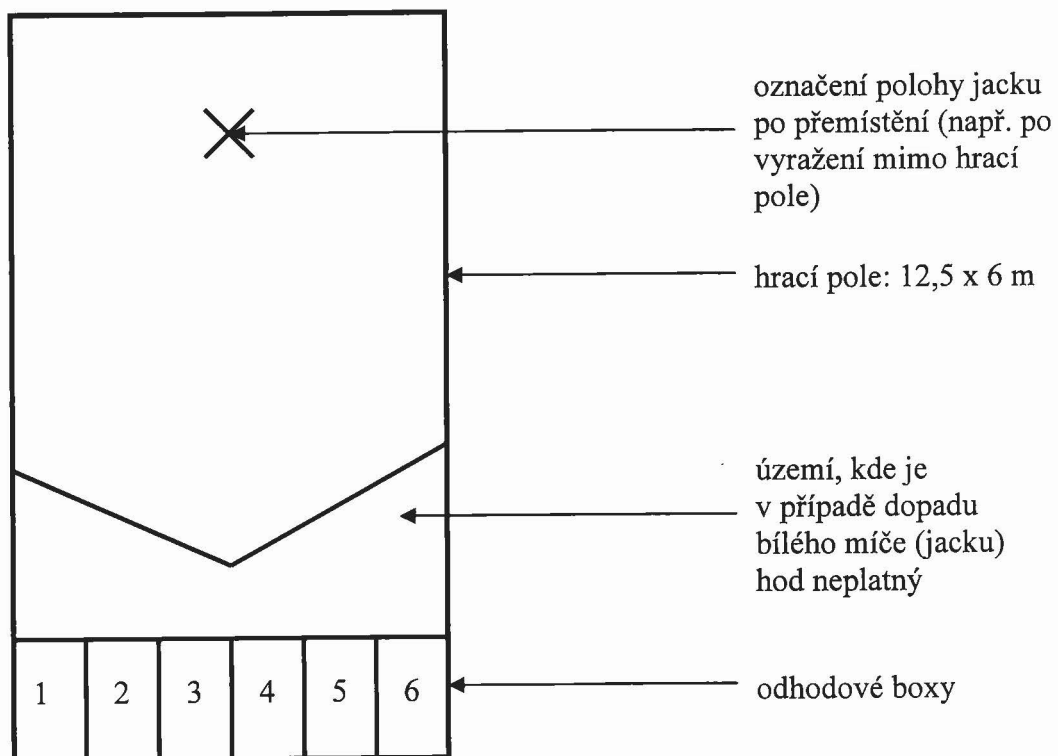
Příloha č. 4: Hráči divize BC4

Příloha č. 5: Časomíra

Příloha č. 6: Půdorys hracího pole

Příloha č. 7: Hráči divize BC3 využívající ke hře pomocné prostředky

A)

B)

Herní systém OZP CUPU 2006

- jednotlivci BC1 – I.liga 12 hráčů, II.liga ostatní hráči
- jednotlivci BC2 – I.liga 12 hráčů, II.liga 12 hráčů, III.liga ostatní hráči
- jednotlivci BC3 – I.liga 12 hráčů, II.liga ostatní hráči
- jednotlivci BC4 – I.liga 12 hráčů, II.liga ostatní hráči
- družstva BC3 a BC4
- smíšená družstva

V roce 2006 startují v jednotlivých třídách hráči dle žebříčku OZPC z roku 2005 a hráči postupující z kvalifikačního turnaje (II.liga)

Hráče ze zahraničí zvat především na MMČR.

Postupový systém z II. a z III.ligy

Hráči podle celkových výsledků OZP Cupu 2006 a podle počtu účastníků a výsledků II. a III. Ligy 2006 automaticky postupují a sestupují podle následujícího klíče do soutěží ročníku 2007.

Pro třídy BC1, BC3, BC4

0	účastníků II.ligy	nepostupuje a neseštuje z I.ligy nikdo
1 – 4	účastníci II.ligy	postupuje 1 hráč a z 1. ligy sestupuje 1 hráč
5 – 10	účastníků II.ligy	postupují 2 hráči a z 1. ligy sestupují 2 hráči
11-15	účastníků II.ligy	postupují 3 hráči a z 1. ligy sestupují 3 hráči
16 a více	účastníků II.ligy	postupují 4 hráči a z 1. ligy sestupují 4 hráči

V případě, že se hráč odhlásí z I.ligy na celý rok, bude nahrazen dalším hráčem z II.ligy. Pokud by se chtěl opět přihlásit musí se zúčastnit turnaje II.ligy).

Pro třídu BC2

Z I.ligy sestupují a z II.ligy postupují 3 hráči

0	účastníků III.ligy	nepostupuje a neseštuje z II.ligy nikdo
1 – 4	účastníci III.ligy	postupuje 1 hráč a z II. ligy sestupuje 1 hráč
5 – 10	účastníků III.ligy	postupují 2 hráči a z II. ligy sestupují 2 hráči
11-15	účastníků III.ligy	postupují 3 hráči a z II. ligy sestupují 3 hráči
16 a více	účastníků III.ligy	postupují 4 hráči a z II. ligy sestupují 4 hráči

V případě, že se hráč odhlásí z II.ligy na celý rok, bude nahrazen dalším hráčem z III.ligy. Pokud by se chtěl opět přihlásit musí se zúčastnit turnaje III.ligy.

Příloha č. 9: Dotazník

DOTAZNÍK

Vážený sportovní příteli,

jmenuji se Iveta Ďuricová a studuji na Univerzitě Karlově v Praze. Na zmíněné univerzitě studuji Fakultu tělesné výchovy a sportu. Obor - Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených, ročník - pátý.

Ve školním roce 2000/2001 jsem pracovala v tělovýchovné jednotě - TJ ÚSP Brno, která se nachází v areálu Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež Kociánka v Brně. Jsem tělesně postižená po úraze. Nyní pracuji na diplomové práci s tématem: Boccia a její význam v ucelené rehabilitaci a hodnocení kvality života. Veškerá data jsou anonymní a budou použita jen pro můj výzkum.

Prosím Vás o úplné vyplnění dotazníku, vybranou odpověď označte křížkem nebo volně odpovězte.

- 1) Pohlaví:
  - a) muž
  - b) žena

- 2) Věk: .....

- 3) Trvalé bydliště: .....

- 4) Vaše tělesné postižení je:
  - a) vrozené
  - b) získané

- 5) Uveďte druh tělesného postižení:
  - a) DMO - dětská mozková obrna
  - b) Kvadruplegie - úplné ochrnutí všech čtyř končetin
  - c) Progresivní svalová dystrofie - ochabování svalů
  - d) jiný druh (doplňte): .....,.....

- 6) O paralympijském sportu boccia jste se poprvé dozvěděl(a):
  - a) v tělovýchovné jednotě (TJ) nebo ve sportovním klubu (SK) pro tělesně postižené sportovce
  - b) od kamaráda(ky)
  - c) z médií
  - d) ze svazu Spastic Handicap
  - e) jiným způsobem (doplňte): .....

- 7) V jakém roce jste se začal(a) aktivně věnovat boccie: .....

- 8) Jste členem(kou) TJ nebo SK pro tělesně postižené, kde zastřešující organizací je svaz Spastic Handicap?
  - a) ano, uveďte celý název TJ nebo SK .....
  - b) ne

- 9) Jste zařazen(a) do soutěžní třídy:
  - a) BC 1
  - b) BC 2
  - c) BC 3
  - d) BC 4
  - e) nezařazen(a)

10) Na jaké úrovni hrajete bocciu?

- a) rekreační
- b) III. ligy
- c) II. ligy
- d) I. ligy
- e) reprezentace

11) Z jakého důvodu jste začal(a) aktivně hrát bocciu?

.....

12) Jakým způsobem u Vás boccia přispěla k navázání nových vztahů důležitých pro Váš život?

.....

13) Co si představujete pod pojmem kvalita života?

.....

14) Hodnocení důležitosti:

Do níže uvedené tabulky zaznamenejte důležitost, kterou ve svém životě přisuzujete zde uvedeným oblastem..

	Nezbytné	Velmi důležité	Středně důležité	Málo důležité	Bezvýznamné
Zdraví					
Láska					
Peníze					
Boccia					
Rodinné vztahy					
Vztahy s ostatními lidmi					
Víra (náboženství)					
Příjemné prostředí a bydlení					
Mít a vychovávat děti					
Samostatnost					
Sexuální život					
Dobré jídlo					

15) Hodnocení spokojenosti:

Posuďte, do jaké míry se cítíte být spokojen v oblastech svého života uvedených níže v tabulce.

	Velmi spokojen	Zcela spokojen	Spíše spokojen	Nespokojen	Velmi zklamán
Zdraví					
Láska					
Peníze					
Boccia					
Rodinné vztahy					
Vztahy s ostatními lidmi					
Víra (náboženství)					
Příjemné prostředí a bydlení					
Mít a vychovávat děti					
Samostatnost					
Sexuální život					
Dobré jídlo					

ROZHOVOR

1. Jak jste převážně trávil(a) svůj volný čas v době, než jste začal(a) hrát aktivně bocciu?
Podotázky: Žil(a) jste (žijete) v zařízení pro tělesně postižené nebo v domácím prostředí?

2. Čím Vás boccia oslovila?

3. Jaký vliv má boccia, dle Vašeho soudu, na Vaši osobnost?
*Podotázky: Vyrostlo Vaše sebevědomí?
Jste po psychické stránce silnější osobnost?
Umíte si bez ostychu požádat o pomoc?*

4. Jakým způsobem se u Vás promítají výhry a prohry na sportovních utkáních do osobního života?
Podotázky: Vnímáte v tom určitou souvislost?

5. Pomáhá Vám boccia se začleněním do společnosti?
*Podotázky: Cítíte se ve společnosti lidí dobře?
Dokážete s nimi nyní lépe komunikovat?*

6. Domníváte se, že má boccia vliv na Váš zdravotní stav?
Podotázky: Jste po fyzické stránce zdatnější?

7. Došlo u Vás, v souvislosti s aktivním provozováním boccií, ke zlepšení sebeobsluhy?
Podotázky: Cítíte nějakou změnu v tomto směru?

TJ a SK sdružené v Spastic Handicap

APA VČaS Olomouc : *Předsedkyně: Mgr. Julie Čurdová*

SK Kociánka Brno : *Předseda: Karel Kúhr*
Manažer: Petr Horáček

TJ TPM Cipísek Železnice : *Předseda: Mgr. Jiří Šimánek*

TJ Dětské středisko Březejc : *Předseda: Radovan Suk*

TJ Halma ÚSP Zbůch : *Předsedkyně: Jaroslava Hulinská*
Manažer: Mgr. Roman Suda

SK Jedlička Liberec : *Předseda: Pavel Klíma*

Sportovní Club JÚ Praha : *Předseda: Mgr. Pavel Martínek*
Manažerka: Bc. Pavla Vrbová

TJ Léčebna Košumberk : *Předseda: Jaroslav Gála*
Manažerka: Kateřina Kopecká

TJ ZP Nola Teplice : *Předseda: Jaroslav Hybš*
Manažerka: Jitka Janouchová
Metodik sportu: DiS. Stanislav Šťastný

Sportovní Club OA Janské Lázně : *Předseda: Mgr. Petr Kroupa*
Manažerka: Mgr. Hana Šenková

TJ Slavia Liberec : *Předseda: Jan Bachtík*
Manažerka: Ilona Chládková

TJ Spastik Sport Praha : *Předsedkyně: Bc. Jana Kotěrová*
Manažerka: Nikol Netíková

Příloha č. 12: Klasifikace spasticky postižených sportovců

KLASIFIKACE SPASTICKY POSTIŽENÝCH SPORTOVců

Třída	Popis
CP 1	<i>Kvadruplegik = těžké postižení všech čtyř končetin.</i> Silná spasticita, s nebo bez atetózy, nebo s chabým funkčním rozsahem pohybu a chabou funkční silou všech končetin a trupu nebo těžká atetóza s nebo bez spasticity s chabou funkční silou a kontrolou končetin a trupu. Při pohybu závislý na elektrickém vozíku nebo asistenci, není schopen funkčně pohánět vozík.
CP 2	<i>Kvadruplegik = těžké až střední postižení všech čtyř končetin.</i> Střední stupeň spasticity s nebo bez atetózy. Silná atetóza nebo kvadruplegie s větší funkčností méně postižené strany. Chabá funkční síla všech končetin a trupu. Jedinec je schopen pomalu pohánět vozík po rovině a do mírného kopce.
CP 3	<i>Kvadruplegik až těžký hemiplegik = střední postižení všech čtyř končetin, tři končetin nebo těžké postižení těla.</i> Téměř úplná funkční síla v dominantní HK. Je schopen několika kroků s pomůckou, ale funkční chůze chybí. Používá vozík, je schopen ho pohánět nezávisle.
CP 4	<i>Diplegik = střední až těžké postižení, zejména DK.</i> Dobrá funkční síla s velmi lehkým omezením nebo problémy v kontrole je znatelná u HK a trupu.
CP 5	<i>Diplegik = symetrické nebo asymetrické střední postižení.</i> Posun těžiště může vést ke ztrátě rovnováhy. Střední až těžká spasticita buď obou DK nebo jedné poloviny těla. Zde může být i triplegik (postižení tří končetin). K chůzi potřebuje pomocné prostředky, ale nikoli nezbytně pro stoj či házení.
CP 6	<i>Sportovec s atetózou nebo ataxií = střední postižení.</i> Všechny končetiny – obvykle funkční, problémy s rovnováhou a koordinací. Nejvíce převládá atetóza. Většinou chodí bez pomůcek.
CP 7	<i>Hemiplegik = postižení poloviny těla.</i> Dobrá funkční schopnost dominantní poloviny těla. Střední spasticita na postižené polovině těla. Sportovec chodící bez pomůcek.
CP 8	<i>Minimální postižení – diplegici a hemiplegici s lehkou spasticitou, monoplegici (postižení jedné končetiny) a sportovci s lehkou atetózou.</i> Dobrá rovnováha, dobrý rozsah pohybu, ale mohou být koordinační problémy (většinou na HK). Jsou schopni běhat a skákat bez pomůcek.